

SÁNDORFALVA VÁROS

HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMJA

2023-2028.

Sándorfalva
2025. szeptember 26.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	1
A település bemutatása.....	1
Elhelyezkedés, történet.....	1
Demográfiai adatok	2
Településszerkezet	6
Gazdaság.....	6
Mezőgazdaság	7
Ipar	7
Kereskedelem	7
Foglalkoztatás, munkanélküliség.....	8
Egészségügy.....	8
Iskolázottság, kultúra	9
Sport	10
Közlekedés, infrastruktúra	11
Idegenforgalom	12
A településen élő népesség nemzeti, etnikai, vallási összetétele.....	12
Nemzetközi kapcsolatok.....	12
Értékeink, küldetésünk.....	13
Célok	13
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja.....	13
A HEP helyzetelemző részének célja	14
A HEP IT célja	14
A HEP jelentősége.....	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	15
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	15
A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása	15
2. Stratégiai környezet bemutatása	15
2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal,	17
konceptiókkal, programokkal	17
2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása.....	20
2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából	20
releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása	20
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	21
3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet	21
3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció.....	22
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete.....	22
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága	24
c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerő-piacra történő átlépés lehetőségei	25
d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés , potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok, stb.).....	26
e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet meg- könnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük.....	27
f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnttőkészéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok).....	28
g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása	28

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.....	28
i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.....	29
3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	30
1. a) álláskeresők támogatása.....	31
1. b) nyugdíj előtti álláskeresési segély	31
1. c) költségtérítés	32
2. a) aktív korúak ellátása	32
2. b) időskorúak járadéka	34
2. c) ápolási díj.....	34
2. d) tartós ápolást végzők időskori támogatása.....	34
2. e) gyermekek otthongondozási díja.....	35
2. f) közgyógyellátás	35
2. g) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása	35
3. a) települési támogatások.....	35
3. b) Rendkívüli települési támogatások.....	36
3. c) Köztemetés.....	37
3. d) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, gyermekek hátrányos,37 halmozottan hátrányos helyzetének megállapítása	37
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	37
Lakáshelyzet	38
a) bérlakás-állomány	39
b) szociális lakhatás.....	40
c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok.....	40
d) lakhatást segítő támogatások.....	41
e) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság....	41
f) eladósodottság	42
g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása	42
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete	42
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés.....	43
a) Egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés.....	43
Orvosi ellátás	43
Közgyógyellátás	44
Ápolási díj	44
b) Prevenációs és szűrőprogramokhoz (pl.: népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés	46
c) Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés	47
d) A közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése	47
e) Sportprogramokhoz való hozzáférés	48
f) Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés.....	49
g) Drogprevenációs szolgáltatások	52
h) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a .. szolgáltatások nyújtásakor.....	53
i) Előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül	53
3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	54
a) Közösségi élet színterei, fórumai.....	54
b) A közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások	56
c) A helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai.....	56

d) A helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei	56
e) Helyi lakossági önszerveződések	56
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	57
3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	57
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	57
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői, gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek	57
a) Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete	58
b) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők helyzete	61
c) A gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete	62
d) Ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői	64
e) Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya	65
f) Állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői	65
4.2 Szegregált, teletszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	65
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	66
a) A védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)	66
b) Gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)	69
c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok	70
d) Gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások	70
e) Gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás	71
f) Gyermekvédelem	72
A gyermekek, fiatalok életminősége javításában az Önkormányzat önkéntes szerepvállalása	74
g) Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások	74
h) Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés	75
i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)	76
j) Eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok	77
k) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor	77
l) Előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül	77
Arany János Tehetséggondozó Program	77
Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat	77
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	78
a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei	78

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma, stb.)	81
c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek	83
d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutató eltérések	83
e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások	84
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	85
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	85
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	85
a) Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében	86
b) Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban	88
c) Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei	88
d) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén	88
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások, stb.)	89
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	91
5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak	91
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)	92
5.6 A nők szerepe a helyi közéletben	92
5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések	92
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	92
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	93
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek, stb.)	93
6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete	95
a) Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága	95
b) Tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen	97
c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén	97
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	97
a) Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése	97
b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés	99
c) Idősek informatikai jártassága	100
d) A generációk közötti programok	100
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen	100
6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	101
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	102
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	102
a) Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)	103
b) Munkavállalást segítő lehetőségek	104
c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén	104
d) Az önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok	104
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei	105

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	105
a) Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése	105
b) A települési önkormányzati tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége ..	106
c) Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége	106
d) Munkahelyek akadálymentesítettsége.....	107
e) Községi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége	107
7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen.....	107
7.5. A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések	108
7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	108
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	109
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	109
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	112
1. A HEP IT részletei.....	113
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése I.	113
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése II.	114
Jövőképünk	115
Az intézkedési területek részletes kifejtése	116
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	126
3. Megvalósítás	138
3.1. A megvalósítás előkészítése	138
3.2. A megvalósítás folyamata	138
3.3. Monitoring és visszacsatolás	140
3.4. Nyilvánosság.....	140
3.5. Kötelezettségek és felelősség	140
3.6. Érvényesülés, módosítás	141
4. Elfogadás módja és dátuma	141

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent belügyminisztériumi „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Sándorfalva Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait ¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

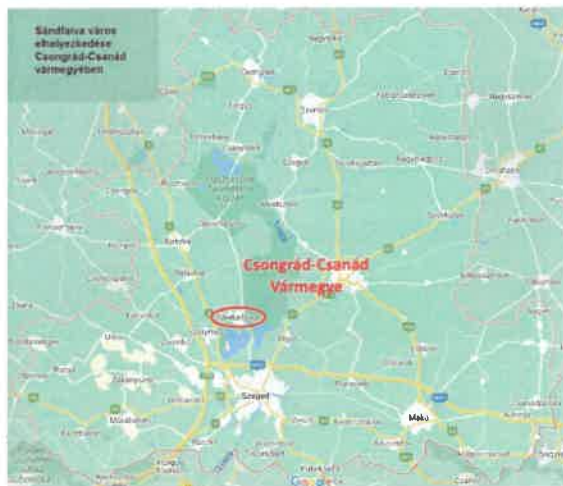
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Elhelyezkedés, történet

Sándorfalva város Szegedtől 12 km-re északra, Szeged és az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark között félúton, a Szegedet Csongráddal összekötő út mentén helyezkedik el. A régi 5-ös útról Szatymaz felől közelíthető meg. A város szomszéd települése délről Szeged, keletről Algyő és Hódmezővásárhely, északról Dóc és Ópusztaszer, nyugatról Szatymaz és Balástya.

A belterületől légvonalban kb. 6 km távolságra található a Tisza folyó, emellett 1 km-es szakaszon a Tisza sodorvonala természetes közigazgatási határt képez Hódmezővásárhely várossal. Szeged mellett Budapest is könnyen megközelíthető a balástyai felhajtó irányából kb. 15 km-re lévő M5-ös autópálya vagy az 5-ös út irányából.

Az M43-as autópálya Szeged irányában kb. 8 km-re található. A román és szerb határ megközelíthetősége is kedvező. Sándorfalva térségi jelentősége az M5-ös és az M43-as autópályák megyei szakaszainak megépülésével az elmúlt években még inkább felértékelődött.

A település külterületének jelentős része a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzethez tartozik, így szikes pusztái és homoki erdője védett természeti értékek.

Az 1879 márciusában árvíz sújtotta Algyő lakóinak Pallavicini Sándor örgróf 597 ingyen háztelket parcellázott ki birtoka ármentes homokhátságán, ahol évekkel azelőtt dohánykertészek éltek. Az áttelepítési és alapítási alapszerződést aláíró szerződő felekből álló bizottság az adományozó nevére a Sándorfalva nevet adta az új falunak, amely Szegedtől északra, sakktablaszerűen helyezkedik el: a régi falu mellett az 1950-60-as évek óta új településrész alakult ki.

¹ Költségvetési koncepció, Pallavicini Terv Gazdasági Program, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Sportfejlesztési Koncepció, Sándorfalva Városi Önkormányzat Bünt megelőzési és Közbiztonsági Stratégiája, Sándorfalva Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, Sándorfalva Város Településfejlesztési Terve, Sándorfalva Város Ifjúsági Koncepciója.

Sándorfalva a szegedi táj egyik legjobban fejlődő, gyarapodó népességű települése. 1970-től nagyközséggé vált, majd 2005-ben városi rangot kapott, ma már a szegedi járás második legnépesebb települése, infrastrukturális ellátottsága teljes. A város vezetékes vízzel, villannyal, gázzal, kiépített szennyvízcsatorna-hálózattal, telefonhálózattal ellátott. A közintézmények felújítottak, megfelelő lehetőség biztosított a lakosoknak, hogy tömegközlekedéssel jussanak el a megyeszékhelyre (Szegedre).

Demográfiai adatok

A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező

személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes számát jelenti.

Sándorfalvát az 1879. június 12-i hivatalos alapítása után nemsokkal, az 1880. évi népszámláláskor már 3374 fő lakta. 1920-ig a lakosság gyorsan nőtt, az 1920-as népszámláláskor 5697 fő élt a településen. Az első világháború a településen is éreztette hatását, 1930-ra a népességszám kismértékben visszaesett 5583 főre. A két világháború között a lakosságszám lassú emelkedésnek indult, 1941-re 4,3%-kal nőtt a népesség (5825 fő). 1949-től újabb népességcsökkenés volt megfigyelhető. 1949. és 1970. között 136 fővel csökkent a lakosság száma (5970 fő).

A népességszám csökkenésének elsődleges kiváltó okai a szocializmus alatt bekövetkezett változások, melynek következtében a mezőgazdaság munkaerő leadó gazdasági ágazattá vált, míg az ipar, az extenzív iparosítás hatására óriási munkaerő igénnyel lépett fel. A felszabadult munkaerő-felesleg a munka reményében ingázásra, valamint Sándorfalva elhagyására kényszerült.

Az ezredforduló után a lakosságszám folyamatos növekedésének hatására ma már 8000 fő felett élnek a városban. A településen élők száma 2018 óta 8000 fő feletti és folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. (lásd: 1. számú táblázat)

1. számú táblázat: Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2018	8010	bázis év
2019	8176	102,07%
2020	8174	99,98%
2021	8224	100,61%
2022	8267	100,52%
2023	8346	100,96%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Sándorfalva állandó népessége (érvényes lakóhellyel és érvényes tartózkodási hellyel rendelkezők az adott településen) emelkedő tendenciát mutat:

1990-ben	6973 fő	2000-ben	7920 fő
2010-ben	8193 fő	2015-ben	8209 fő
2020-ban	8501 fő	2025-ben	8544 fő

A 2021. évi állandó népesség (lásd: 2. számú táblázat) korcsoportos és nemenkénti bontásából megállapítható, hogy a 65 év feletti korosztály esetében van jelentősebb aránykülönbség a férfi és női lakosság száma között. A nők aránya összességében magasabb, mint a férfiaké.

A különböző korcsoportokban egészen az 59 éves korosztályig a férfiak száma a több, a 60 év felettiek esetében már a nők képviseltetik magukat magasabb arányban. A 60 év felettiek aránya az állandó népességben belül 24,3 %.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021. év)

Az aktív korúak (18 és 59 év közöttiek) aránya a település népességén belül a legnagyobb, 57,52 %.
A 18 év alattiak aránya 18,18 %.

Az esélyegyenlőség szempontjából talán kevésbé sérülékeny korcsoportról van szó, ugyanakkor figyelembe kell venni azokat a terheket, melyek ezekben az életévekben nagyobb terhet rónak a nőkre.

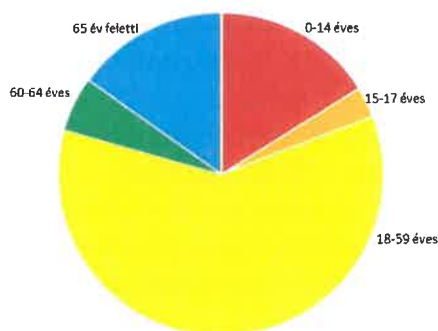
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	4 234	4 305	8 539	49,58%	50,42%
0-2 évesek			293		
0-14 éves	682	621	1303	7,99%	7,27%
15-17 éves	131	118	249	1,53%	1,38%
18-59 éves	2 552	2 359	4 911	29,89%	27,63%
60-64 éves	230	259	489	2,69%	3,03%
65 év feletti	639	948	1 587	7,48%	11,10%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

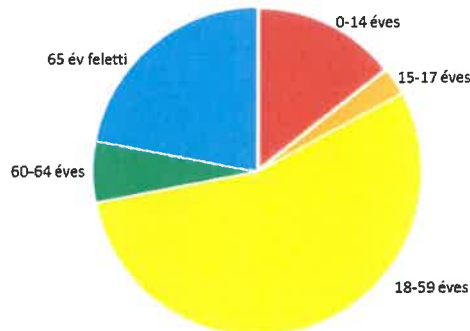
Például a gyermekvállalás utáni munkaerőpiacon történő újbóli elhelyezkedés nehézségei, családi és munkahelyi teendők összehangolása, családtagokról való gondoskodás kötelezettsége, stb. Mindezekre tekintettel fontos összehangolni a gyermekek napközbeni ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatásokat.

Fontos a gyermekek és az idősök problémáinak feltárása, hiszen azok megoldása a település lakosságának több mint 40 %-át érinti.

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása (2021. év)

Állandó népesség - nők életkori megoszlása (2021. év)

Ez az arány egyébként 2024. évben annyiban változott, hogy a férfiak száma 4.229 fő, a nők száma 4.315 fő. A 8.544 fős állandó lakosból csak 65 év feletti életkortól magasabb a nők aránya. A 65 év feletti férfiak aránya 2024-ben 7,46%, a nők aránya 11,33%.

A KSH adatai alapján Magyarország népességének korcsoport szerinti összetételéből megállapítható, hogy a fiatal és idős korcsoport aránya megfordult, ma már az idősök aránya magasabb.

	0-14 év közöttiek száma	15-64 év közöttiek száma	65 év felettiak száma
1980. év	21,9 %	64,6 %	13,5 %
1990. év	20,5 %	66,2 %	13,2 %
2001. év	16,6 %	68,3 %	15,1 %
2010. év	14,7 %	68,6 %	16,6 %
2020. év	14,5 %	65,8 %	19,8 %
2024. év	14,5 %	64,9 %	20,7 %

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0004.html

*2/A. számú táblázat - Népesség alakulásának korcsoport szerinti összehasonlítása
települési, megyei és országos szinten
fő*

	0-14 éves korúak száma			65 év felettiiek száma		
	2010-ben	2020-ban	2024-ben	2010-ben	2020-ban	2024-ben
Sándorfalván	1.151	1.275	1.323	1.198	1.557	1.605
Csongrád-Csanád vármegyében	58.846	54.103	52.006	72.588	83.139	85.556
Magyarországon	1.476.856	1.402.416	1.385.179	1.663.483	1.915.422	1.983.444

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0035.html

Sándorfalva népességének korösszetétele is hasonló az országos és megyei adatokhoz. 2010-ben Sándorfalván még a 15 év alattiak száma volt több a 65 év felettiékéhez képest, de 2020-tól már jelentősen magasabb a 65 év felettiiek aránya a 0-14 éves korúakéhoz képest. A lakosság korcsoportos bontásából jól látszik, hogy a gyermekkorú lakosság létszáma kedvezőtlenebbül alakul, egyre magasabb számot képvisel a 65 év felettiiek száma.

A népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely a jövőbeni tendenciákat is előrejelzi. Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli jut. (lásd: 3. számú táblázat)

3. számú táblázat: Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2018	1 423	1 209	117,70%
2019	1 488	1 328	112,05%
2020	1 557	1 275	122,12%
2021	1587	1303	121,80%
2022	1603	1308	122,55%
2023	1596	1304	122,39%

A táblázat alapján megállapítható, hogy a 0-14 éves korúak száma 2019-ig mutatott emelkedést, 2020-ban jelentősen csökkent, az öregedési index ettől az évtől folyamatosan 120 % feletti.

2022-ig folyamatosan nőtt a 65 év feletti lakosok száma, 2023-ban volt mindössze 7 fővel kevesebb az előző évnél.

Az öregedési index szerint a két korosztály egymáshoz viszonyított aránya romlik.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Míg a 100-nál kisebb öregedési index fiatalos népegyarázatot jelez, addig a 100 feletti már öregedő népességet.

Sándorfalva 122,39%-os indexe azt mutatja, hogy a lakosság elöregedő, ami azt eredményezi, hogy egyre több az ellátásra szoruló idős személy. Ez még inkább megkívánja, hogy az idősödő lakosság helyzetével, problémáival fokozottabban foglalkozzunk.

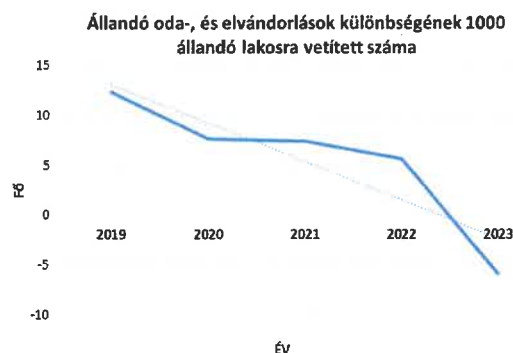
A hetvenes-nyolcvanas években az urbanizáció mértéke csökkent, majd megkezdődött a városokból történő kiáramlás (szuburbanizáció) a környező falvakba, kisvárosokba. Ez a folyamat kedvezően hatott a nagyobb városok környezetében elhelyezkedő településekre, amelyek a kilencvenes évekre szuburbán falvakká váltak. Ezt jól mutatja a település növekvő pozitív vándorlási különbözete, mely alapján az 1970-es években 367 fő, a nyolcvanas években 666 fő volt, a kilencvenes években pedig már 1035 fő választotta lakhelyül Sándorfalvát.

A belföldi vándorlási különbözet a mutatója egy adott közigazgatási egység esetében az odavándorlók és az elvándorlók számának különbözetét tartalmazza ezer lakosra számítva.

A vizsgált időszakban jellemzően több a településre költözők száma, mit az elköltözőké, bár a mutatószám folyamatosan csökkent, 2022-ig volt pozitív előjelű. 2023-ban a mutatószám negatívra váltott, a településre beköltözők száma kevesebb volt, mint az innen elvándorlóké. (lásd: 4. számú táblázat)

4. számú táblázat: Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma
2018	14,83
2019	12,28
2020	7,57
2021	7,37
2022	5,58
2023	-5,97

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség alakulását – a vándorlásoktól eltekintve – a születések és halálozások száma és egyenlege szabja meg. Ezt az úgynevezett természetes szaporodási mutatót az élveszületések és a halálozások különbözete jelenti.

A természetes szaporodás helyett jellemzően természetes fogyás tapasztalható Sándorfalván.

A vizsgált időszakban 2019-ig jelentősen több volt az elhalálozás, mint a születés, egyedül 2020-ban volt több a születések száma a halálozásokénál. Sajnos 2021-ben jelentősen megemelkedett az elhalálozások száma, azóta is folyamatosan -2,5 feletti a mutatószám, amiből szintén a lakosság előregedésére lehet következtetni. (lásd: 5. számú táblázat)

5. számú táblázat: Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözeteinek 1000 lakosra vetített száma (fő)
2018	-4,22
2019	-0,63
2020	1,37
2021	-2,58
2022	-2,67
2023	-2,56

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A felnőtt lakosság nagy része házassági vagy élettársi kapcsolatban él. Az 5/A. sz. táblázat részletesen is bemutatja, hogy milyen arányú a házasságok és elváltak, illetőleg az özvegyek száma a felnőtt lakosság körében.

5/A. sz. táblázat: A népesség családi állapot szerinti megoszlása 2023. év végén

2023. év	Házasság		Hajadon/Nőtlen		Özvegy		Elvált		Nem ismert itt tartózkodó külföldiek	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
Fő	1625	1612	2036	1716	97	542	379	464	57	10
Összesen:	3237		3752		639		843		67	

Forrás: helyi Vizuál Regiszter

2020. évben 48 alkalommal kötöttek házasságot, a válások száma 15 volt.
 2021. évben 109 alkalommal kötöttek házasságot, a válások száma 17 volt.
 2022. évben 87 alkalommal kötöttek házasságot, a válások száma 21 volt.
 2023. évben 50 alkalommal kötöttek házasságot, a válások száma 16 volt.
 2024. évben 60 alkalommal kötöttek házasságot, a válások száma 20 volt.

Településszerkezet

Csongrád-Csanád vármegye területe 4.265 km², Magyarország területének 4,6%-a. Sándorfalva közigazgatási területe 55,77 km², a belterület 4,74 km², a külterület 51,03 km², ebből 3800 hektár mezőgazdasági terület, 1245 hektár erdő és vízállás, 61 ha ipari terület. A belterület a közigazgatási terület 11,9 %-át teszi ki. 2024-ben a dél-alföldi régió népsűrűsége 65 fő/km², Csongrád-Csanád vármegye népsűrűsége 91,31 fő/km², Sándorfalva népsűrűsége 153 fő/km² volt. A külterület ritkábban lakott, a népsűrűség itt 17 fő/km².

Elsősorban a zártkerti területre érkeznek a betelepülők. Sándorfalva területén új telkeket elsődlegesen telekmegosztással lehet létrehozni, a település nehezen bővíthető, északról erdő, nyugatról Szatymaz közigazgatási határa, keletről a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet szab határt terjedésének.

Belterületen 67 db, külterületen 42 db utca található. Szükségessé vált a külterületi településrészeket közterületi jellegük alapján elnevezésekkel is ellátni, mivel a helyrajzi számra történő bejelentkezés lehetősége megszűnt az ingatlanok vonatkozásában. Erre a 2021 áprilisában tartott képviselő-testületi ülésen került sor.

2025. év elején 891 fő rendelkezett külterületi címmel. Külterületen a volt Csibafa szőlőkből létrejött 4 utcában 138 fő, a Kővágó dűlőből létrejött 10 utcában 356 fő, a volt Vedres szőlőkből létrejött 8 utcában 98 fő lakott.

6. sz. táblázat: Külterületi lakott helyek elnevezése

Külterület megnevezése			
1.	Álmos utca	22.	Juhar utca
2.	Belső-Csuzdi dűlő	23.	Kapcaszék dűlő
3.	Bivalyoskert tanya	24.	Kéri dűlő
4.	Bodza utca	25.	Kökény utca
5.	Borostyán utca	26.	Kőris utca
6.	Büdöstő dűlő	27.	Kuti dűlő
7.	Csikójárás dűlő	28.	Külső-Kuti dűlő
8.	Csuka utca	29.	Lilaakác köz
9.	Csuzdi dűlő	30.	Major utca
10.	Dalos utca	31.	Nádasztó dűlő
11.	Eperjes dűlő	32.	Nádasztó utca
12.	Erdésház utca	33.	Ponty utca
13.	Fecske dűlő	34.	Pusztaszeri utca
14.	Fehérföldes dűlő	35.	Süllő utca
15.	Fehérföldes út	36.	Szaporhegy dűlő
16.	Galagonya utca	37.	Szeder utca
17.	Harcza utca	38.	Szokony dűlő
18.	Hattyú utca	39.	Szt. János dűlő
19.	Homok dűlő	40.	Tigris utca
20.	Homoki major	41.	Tópart utca
21.	Ilona utca	42.	Vadkacsa utca

Forrás: Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 30/2009.(X.29.) önkorm. rendelete

Külterületen, a zártkerti részen került kialakításra a Nádasztó Szabadidőpark, mely strandolásra és horgászásra is alkalmas terület, a település egyik vonzerejét képezi a kikapcsolódásra vágyók körében. Tavaly már a hetedik szezonját kezdte meg a szabadidőpark, új rendezvényekkel, szolgáltatásokkal is bővült a kínálat.

2023-ban megvalósult egy mélyfúrású rétegvízút kialakítása a területen. Szeretnénk a jövőben a terület és a parkolóhely bővítését, szálláshely kialakítását megvalósítani. 2023-ban 54 fő, 2024-ben 61 fő váltott állandó horgászbérletet, de rajtuk kívül 2023-ban 2026 fő, 2024-ben 1891 fő napijegyet váltó horgász is idelátogatott. Szeretnek itt horgászni, mivel gondoskodunk az anyapontyok telepítéséről. A fürdőzők júniustól augusztus végéig tartó szezonban tölthetik itt kellemesen a szabadidejüket.

A Nádasztó Szabadidőpark látogatóinak száma

2018-ban 42.050 fő, 2019-ben 58.712 fő, 2020-ban 44.425 fő, 2021-ben 34.627 fő,
2022-ben 38.783 fő, 2023-ban 34.653 fő, 2024-ben 35.291 fő volt.

Gazdaság

A település gazdasága stabil. Kimagasló arányt képvisel a szolgáltató szektor. A kereskedelem kiemelkedő szerepét tanúsítja, hogy 2024-ben működött a városban húsáru, zöldség-gyümölcs, dohányáru bolt, vegyes-iparcikk üzlet, papír-írószerbolt, italszolgáltatás, használatruha bolt, kozmetika, virágüzlet, lottózó, akadálymentesített élelmiszerbolt, Good's Market, Plus Market kiskereskedelmi üzlet, melyet 2023-ban akadálymentesítettek. A piacon zöldségen és gyümölcsön kívül többek között ruhaneműket, húsárukat, mézet, sajtokat is árusítanak.

7. sz. táblázat: Vállalkozások száma, típusai Sándorfalván

db

Regisztrált vállalkozás területének megnevezése	2021. év végén	2023. év végén
regisztrált őstermelők	465	633
regisztrált gazdasági szervezetek száma	1485	1558
regisztrált vállalkozás 1000 lakosra vetítve	174,4	184,8
civil szervezetek száma 1000 lakosra vetítve	3,4	3,7
1-9 fős regisztrált vállalkozások száma	759	822
20-49 fős regisztrált vállalkozások száma	11	8
50-249 fős regisztrált vállalkozások száma	1	3
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	37	41
egyéb szolgáltatás	70	92
építőipar	162	181
feldolgozóipar	75	66
információ, kommunikáció	27	26
ingatlanügyletek	86	94
ipar	81	72
kereskedelem, gépjárműjavítás	124	139
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	617	596
művészet, szórakoztatás, szabadidő	23	30
oktatás	29	33
pénzügyi, biztosítási tevékenység	26	18
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	87	96
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	30	33
szállítás, raktározás	23	39
villamosenergia, légkondicionálás, gáz-, gőzellátás	3	3
vízellátás, szennyvíz gyűjtés, -kezelés, hulladékgazd.	3	3

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2024-ben több csomagautomata, csomagfeladási és csomagátvételi hely létesült a városban, így ma már a postahivatalon kívül 10 helyen lehet csomagot átvenni, illetve feladni. A városban 3 bankautomatából tudnak a lakosok készpénzt felvenni.

Sokan foglalkoznak mezőgazdasággal, az aktív népesség nagy hányada él ebből vagy foglalkozik munka mellett kiegészítő keresetként növénytermesztéssel. Jellemző a városra a vállalkozói tevékenység, sok a bérfuvarozó.

2021. évhez viszonyítva nőtt a regisztrált gazdasági szervezetek száma. A vállalkozásokban foglalkoztatottak száma a 20-49 fős regisztrált vállalkozások kivételével emelkedett. Ugyancsak nőtt az őstermelők száma, viszont csökkent az ipar, feldolgozóipar, a mezőgazdaság, a pénzügyi tevékenység területén vállalkozók száma. 2023-ban 4 db dohánybolt működött a városban.

Mezőgazdaság

Az agrárágazat, bár termelési tendenciája csökken, a mai napig jelentős szerepet játszik a gazdaságban. Az aktív népesség nagy hányada él ebből, nagy részük egyéni gazdálkodó. Őstermelők, kistermelők használatában több mint 20 ezer hektár területű föld van.

A földek nagy része ma már egyéni vállalkozók, őstermelők vagy családi gazdaságok tulajdonában áll. 2023-ban a regisztrált őstermelők száma 633 fő volt.

A termesztés jellemzően kisterületű vagy nagyobb területű földeken zajlik. A növénytermesztésnél elsősorban a szántóföldi kultúrák, a hagymatermesztés, a gyümölcs- és kertészeti kultúrák a jellemzőek. Jellemző a baromfi-, sertésenyésztés, a nyúltartás, illetve a méhészet is. Sándorfalva közigazgatási területének 52,6 %-a tájvédelmi körzetbe tartozik, de a környék vad- és halgazdálkodásra is lehetőséget ad.

Ipar

A rendszerváltás előtt jelentős volt Sándorfalva könnyűipara, azután a legtöbb vállalkozás itt is megszűnt, jelenleg a nagyobb vállalkozások közül az ország egész területén tevékenységet végző Aquaplus Kft., és az elsősorban megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató, seprűkészítést végző Erfo Kft. emelhető ki.

Sándorfalván nincs számottevő ipari tevékenység, a helyben foglalkoztatottak jelentős része a mezőgazdaságban és kereskedelemben, továbbá a szolgáltatások területén dolgozik.

A Képviselő-testület még 2016. év végén döntött a belterületi „Bikakaszáló”, több helyrajzi számból álló ingatlan gazdasági célokra fenntartott 14 db területének hasznosításáról. A kialakított 15 db telekből egy az önkormányzat tulajdona, melyen Szolgáltató Csarnok létesült.

2020-ban a Bikakaszáló területén az alap infrastrukturális feltételek kialakítása megtörtént. Több vállalkozó vagy szervezet bérel itt területet tevékenységének ellátásához.

2022-ben még 8 vállalkozás döntött a területbérlet mellett a gazdasági övezetben, 2025-ben már az összes területet bérbe vették. A betelepült cégek szállítmányozással, gépjármű javítással és karbantartással, asztalos tevékenységgel, raktározással, fémmegmunkálással foglalkoznak, de van, aki logisztikai telephelyként használja a területet.

Kereskedelem

A legjellemzőbb élelmiszer jellegű kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek mellett található a településen többek között ruházati szaküzlet, vasáru-, festék-, barkács- és üvegszaküzlet, iparcikk jellegű üzlet, húsüzlet, kenyér- és pékáru üzlet, illatszer- és textilszaküzlet. Jelentős szereppel bír a Coop Sándorfalva Zrt.

A piac 1880 óta működik, ma már mintegy 9300 m² nagyságú területen, napjainkban heti 2 alkalommal tart nyitva. A város pályázatot nyert a fejlesztésére, melynek során felépült a területén egy gazdasági és szociális épület, valamint parkolók kerültek kialakításra.

A 2016-os „Sándorfalvi piactér fejlesztése, bővítése” projekt befejezéseként a pályázatban megfogalmazott cél megvalósult: a helyi termékek eladása céljából piactér és piaccsarnok létesült a vállalkozások, befektetők, valamint a lakosság számára. A piacon egy csarnok és négy üzlethelyiség kapott helyet, valamint egy fedett árusító résszel bővült a terület. A csarnokban kapott helyet egy kávézó és cukrászda, amely találkozási ponttá nőtte ki magát a lakosság életében.

A régi épület mögött lévő fedett rész is felújításra került, itt több mint 800 m²-en térköves árusító helyen, négyegységes épületben, kulturált körülmények között kínálhatják áruikat az eladók.

2022-ben megépült a piac területén egy újabb, három egységes kereskedelmi épület. Ebben kapott székhelyet a SÖV Sándorfalva Önkormányzati Vagyonkezelő Közhasznú Nonprofit Kft.

A felújított piac a közösségi élet fontos színtere lett, közösségi térként, találkozóhelyként, kulturális programok részeként is remekül funkcionál.

Foglalkoztatás, munkanélküliség

A nyilvántartott álláskeresők száma:

2018. évben	138 fő	2019. évben	122 fő	2020. évben	135 fő
2021. évben	110 fő	2022. évben	79 fő	2023. évben	78 fő

volt.

2020. után a regisztrált munkanélküliek száma jelentősen csökkent. Ebben valószínű szerepe van a közfoglalkoztatási bér alacsonyabb összegének, a garantált bérminimum összege jelentős emelkedésének, illetve a koronavírus világjárvány miatt előtérbe került otthoni és távmunkavégzésnek, melyek miatt több közfoglalkoztatott sikeresen helyezkedhetett el a munka világában.

2023. év végén a nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozó relatív mutató (nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában) Csongrád-Csanád vármegyében 2,03 % volt, Sándorfalva esetében 1,44 %.

Egészségügy

A városban egy házi gyermekorvos, két fogorvos és három felnőtt háziorvos látja el az egészségügyi feladatokat. Jó lenne, ha az orvosok leterheltségét csökkentené még egy háziorvosi ellátási hely működése a településen.

Az orvosi ellátásnak az egészségügy privatizációjának első lépéseként egy magántulajdonú háziorvosi rendelő, és az 1972-ben épült Egészségház ad otthont, melynek felújítására 2005-ben került sor. A háziorvosi rendelésen 2021-ben 44.145 fő, 2023-ban 37.118 fő jelent meg, a telemedicinális ellátások száma 2021-ben 577 eset, 2023-ban 9.346 eset, a lakáson történő beteglátogatások száma 2021-ben 34 eset, 2023-ban 90 eset volt.

A házi gyermekorvosi rendelésen 2021-ben 2.154 fő, 2023-ban 7.219 fő jelent meg, a telemedicinális ellátások száma 2021-ben 759 eset, 2023-ban 1.998 eset, a lakáson történt beteglátogatások száma 2021-ben nem volt, 2023-ban 16 eset volt.

A telemedicina új fogalom az egészségügyben, a 2020-as pandémia után került előtérbe.

„A több évtizede használt fogalom lényege, hogy az egészségügyi szolgáltatás során az ellátásban részesülő és az ellátó személy közvetlenül nem találkozik, a kapcsolat valamilyen távoli adatátviteli rendszeren keresztül jön létre.”

Forrás:

https://www.parlament.hu/documents/10181/4464848/Infojegyzet_2020_81_telemedicina.pdf/26678aac-8d7c-8631-11cf-1cc93332435a?version=1.0&t=1605857740475&download=true

Országgyűlés Hivatala Közgýűjteményi és Közművelődési Igazgatóság Képviseleti Információs Szolgálat, Infojegyzet, 2020/81. szám, 1. oldal, megjelent: 2020. november 19., letöltve 2025. április 22.

Van még a városban nőgyógyászati, ortopédiai szakrendelés is, a helyi optikában szemészeti vizsgálatra van lehetősége a lakosoknak. Gyógyszerek kiváltására két gyógyszerertárban van lehetőség. A fogorvosi ellátás a felújított Gyógykuckóban történik. A városban vérvétel és laborvizsgálat is működik, így a lakosoknak nem kell Szegedre utazniuk emiatt.

Erről az Önkormányzat önként vállalt feladatként gondoskodik. Heti egy alkalommal foglalkozás-egészségügyi szakorvos is rendel helyben. A központi orvosi ügyelet az Országos Mentőszolgálat szervezésében kerül ellátásra.

Iskolázottság, kultúra

A Pallavicini Sándor Általános Iskola 2007 óta a Szegedi Kistérség Többcélú Társulás Köznevelési Intézményeként, majd 2013-tól a Társulás települései által alapított Szegedi Kistérség- és Gazdaságfejlesztési Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft. keretében látta el feladatát.

Az iskola szakmai fenntartói feladatait 2013-tól a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) látta el, a működtetői feladatok 2017-től a Szegedi Tankerületi Központhoz tartoztak.

Az iskola 2020. szeptember 01-től önálló intézménnyé alakult, a Szeged és Térsége Eötvös József Gimnázium, Általános Iskola Pallavicini Sándor Általános Iskolája tagintézményének kiválásával.

Az intézmény 5 különböző épületben működött, míg 2010. augusztus 31-én átadásra került DAOP pályázat keretein belül az iskola új épülete. A pályázat 597 milliós beruházásból valósult meg, melyet az önkormányzat 50 milliós önrésszel egészített ki. Az épület 17 tanteremmel, tágas tornacsarnokkal, 150 főt befogadó étteremmel és teljes akadálymentesítéssel szolgálja az oktatást.

A 2023/2024-es tanévben 51 tanulóból 12 fő gimnáziumba, 31 fő szakgimnáziumba vagy technikumba, 8 fő szakközépiskolába nyert felvételt. 2021-ben 531, 2023-ban 520 általános iskolai tanuló kapott képzést nappali oktatásban. 2021-ben 45 tanuló, 2023-ban 65 tanuló járt hozzánk más településről az általános iskolai nappali oktatás keretében.

A városban lehetőség van művészetek tanulására is, melynek a Sándorfalva Térségi Alapfokú Művészetoktatási Intézmény ad otthont. A 2009. évi szakmai minősítő eljárás eredményeként az Országos Szakmai Minősítő testület „Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény” minősítést adott az iskolának. Az intézményben évente 120-180 diák tanul egyéni és csoportos oktatásban. 2023-ban 402 fő volt a beiratkozott diákok száma.

A város lakosságának iskolázottsága jó képet mutat:

	2002. év	2012. év	2022. év
- felsőfokú végzettségű:	4 %	8 %	12,4 %
- érettségivel rendelkezik:	4,5 %	4 %	2,9 %
- szakiskolával rendelkezik:	2 %	2,5 %	2,3 %
- 8. általános végzettségű:	2 %	2,5 %	2 %
- 8. általános alatti végzettségű:	2 %	1 %	0,8 %

Folyamatosan emelkedik a felsőfokú végzettségűek aránya. Ez adódhat egyrészt a növekvő továbbtanulási kedvből, másrészt az általában jól képzett betelepülő lakosságból. A lakosságnak ez a része zömében Sándorfalva környéki településekre, vagy a megyeszékhelyre jár dolgozni, helyben a felsőfokú végzettségűek számára ugyanis igen kevés munkalehetőség adódik. Az érettségivel rendelkezők aránya kismértékű csökkenést mutat, a 8 általánossal rendelkezők száma továbbra is 2%. A 8. általános alatti végzettségűek száma a 2001. évi népszámlálás óta folyamatosan csökken, 2022-ben már 1 % alatt volt.

A továbbtanulás szerepe jelentős foglalkoztatottsági szempontból is. Egyre többen jelentkeznek felsőoktatási intézménybe. Ez azt jelenti, hogy a szülőknek továbbra is el kell tartaniuk gyermeküket, ami anyagilag a család számára hosszabb időn keresztül jelent megterhelést.

A családnak már az első diploma megszerzésének finanszírozása is nehézkes, a tandíj mellett a tanulás egyéb költségei is jelentősek, ráadásul a tovább tanuló így egyelőre nem integrálódik a munkaerőpiacba, nem javít a család anyagi helyzetén azzal, hogy keresőképesé vált.

Ugyanakkor nem is lesz kimutatott álláskereső, nem növeli azok számát, mert a munkaerőpiacra csak később fog belépni. A felsőoktatás finanszírozásának változásával prognosztizálható a felsőoktatásban tovább tanulók számának csökkenése.

A településen évente meghirdetjük a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatot a hátrányos szociális helyzetű, nappali rendszerű felsőoktatásban tanulók részére.

A település kulturális életében nagy szerepet játszik az 1960-as évektől működő Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtár. Az intézmény ad otthont számos kulturális programnak, rendezvényeknek, hangversenyeknek, színházi előadásoknak, kiállításoknak, stb.

A Sándorfalvi Művelődési Házhoz az alábbi épületek tartoznak, melyekben a következő főbb szolgáltatások találhatók meg:

- a) Budai Sándor Művelődési Ház (rendezvények, kiállítások, kulturális programok),
- b) Széchenyi Ifjúsági Községi Központ (nagyobb rendezvények, bálók, iskolai rendezvények, kiállítások, Ifjúsági Információs Pont stb.),
- c) Petőfi Emlékkönyvtár (könyvtár, teleház),
- d) Budai Sándor Emlékház (citera múzeum, kiállítótér, alkotó műhely).
- e) Pallavicini kastély (kiállítások, esküvők, egyéb rendezvények, kulturális programok, kávézó, stb.).

Az épületek többsége uniós forrásból felújításra, átépítésre került 2010. és 2011. év között, illetőleg felépült a Széchenyi Ifjúsági Községi Központ, melynek segítségével a kulturális központ színvonalas szolgáltatást tud biztosítani az érdeklődők számára. 2022-ben pályázati pénzből és 25 %-os önerőből a Művelődési Ház is megújult, a mai igényeknek megfelelően korszerűsödött.

A város neves szülötte Budai Sándor polihisztor, a népművészet mestere, aki alapítója volt az országos hírnév helyi citera együttesnek. Saját kezűleg készített csikófejes citeráin ma is sokan játszanak, számos darabja külhoni gyűjteményekbe is eljutott.

A helyi sajtót a negyedévente megjelenő, önkormányzati tulajdonú kiadvány, a „Kisbíró” című ingyenes lap képviseli.

Sport

Sándorfalván több sportegyesület működik. A labdarúgást a Sándorfalvi Sport Klub Egyesület keretein belül gyakorolhatják az érdeklődők. A legfiatalabb utánpótlás korosztály az óvodások, akik az intézményi Bozsik program keretein belül heti rendszerességgel sportolhatnak az óvodai telephelyeken. A kézilabda utánpótlás nevelésére is nagy hangsúlyt fektetnek a városunkban, a fiúk és a lányok rendszeres résztvevői a környékbeli sporteseményeknek.

A lovas sportok szerelmesei legközelebb a szatymazi székhelyű, de Sándorfalva belterületén kívül működő Orion Lovassport Egyesületnél sajátíthatják el a lovaglással kapcsolatos tudnivalókat. Az egyesület tagjai folyamatosan indulnak csapatversenyeken, ahol jól szerepelnek.

A Sándorfalvi Súlyom Íjász Egyesület 2015 őszén alakult, rendszeresen tartanak edzéseket, íjász bemutatókat, versenyeken vesznek részt.

A küzdősport iránt elkötelezettek a Sándorfalvi Küzdősportbarát Egyesület és a Kyokai Dojo SE keretein belül vehetnek részt edzéseken a művelődési házban. Itt a tradicionális japán harcművészetek közé sorolt pusztakezes, full-kontakt kyokushinkai karate stílust képviselik, ebben egyesítették a japán karate egyenesvonalú, valamint kínai kempo körkörös mozdulatait.

A művelődési házban részt lehet még venni pilatesen, alakformáló tornán, kisgyermekfejlesztő tornán és néptáncra is.

A Sándorfalvi Sport Klub Egyesület és a Kyokai Dojo Sportegyesület az iskola tornatermét is használja. Bérli a tornatermet még a Tisza Volán Sport Club is.

A város központjában, egy szálláshelyből kialakított több terem remek lehetőséget biztosít az érdeklődőknek pilatesre, TRX alakformálásra, jógára, crossfitre, jumping fitnessre, zumbára, spinningre és egyéb, testet formáló és erősítő edzésekre is.

A 2008-ban létrehozott Sándorfalvi Horgászegyesület elsődleges célja a horgászat népszerűsítése.

Az egyesület tagjai együttműködnek a Nádastó Szabadidőparkban található horgászvizek üzemeltetésében.

A sportolási célokat egy füves, egy műfüves nagypálya, iskolai sportpályák, valamint új műfüves kispályás labdarúgó pálya szolgálják. A Nádastó Szabadidőparkban strand-röplabda, foci és kézilabda pálya áll a lakosság rendelkezésére, a korábbi években wakeboard pályával is bővült a szolgáltatás.

A település rendelkezik 2022-2027. évekre vonatkozó sportfejlesztési koncepcióval, amely az óvodai testneveléstől egészen a nemzetközi sportkapcsolatokig helyzetelemzésre épülő célokat, fejlesztési irányokat, feladatokat fogalmaz meg.

Közlekedés, infrastruktúra

A település infrastruktúrája jól fejlett, jól közművesített, a belterületi ingatlanok nagy része összkomfortos. A megyeszékhely felől megközelíthető a 4519. műúton, illetve az M5-ös út szatymazi bekötője felől. Vasútállomással nem rendelkezik, a szatymazi vasútállomás 5 km-re van, a szegedi vasútállomás távolsága 16 km.

Szegedről a buszjáratok átlagos követési ideje 20 perc, az átlagos menetidő 20-25 perc. Sándorfalváról Szegedre munkanapokon 37 alkalommal indul buszjárat. A közigazgatási határon belül 16 autóbusz megállóhely található.

2023-ban a belterületi kiépített közutak hossza 35,643 km, a kiépítetlen közutak hossza 10,034 km volt. A kiépített utak területe 146,761 ezer m², a kiépített járda hossza 49,225 km volt.

A külterületi kiépített közutak hossza 1,918 km, területe 7,435 ezer m², a kiépítetlen külterületi közutak hossza 105,468 km volt. 2023. év végén összesen 37,561 km bel- és külterületi közút kiépített, 115,502 km bel- és külterületi közút kiépítetlen volt.

A Szegedet Ópusztaszerrel összekötő kerékpárút Sándorfalvát érintő szakasza 2022-ben került átadásra 13,982 km hosszban.

2020-ban a Rózsa utca lakosainak közlekedését könnyítette meg az utca aszfaltozása 703,99 fm hosszban. 2022-ben az Őz, a Fürj, a Fácán, a Cinke és Citera utcában került sor a földes út aszfaltozására 1406,9 fm hosszban. Útfelújítás is történt a Zrínyi utcában 333,43 fm hosszban.

Folyamatban van az Őz utca további szakaszának, az Orgona és az Árpád utcának az útépitése 639,69 fm hosszban.

Lezárult a külterületi Tópart és Harcsa utca útépitése 900 fm hosszban, valamint a Nádastó utca útfelújítása 489,76 fm hosszban, ezzel is elősegítve a külterületi lakosok életminőségének javítását, valamint a település fő turisztikai célpontjának tekinthető Nádastó Szabadidőpark könnyebb megközelíthetőségét.

2014-ben európai uniós támogatásból megvalósult Sándorfalva és Szatymaz település összefogásával a társult önkormányzatok közigazgatási területén egy új, közműves szennyvízelvezető és -tisztító rendszer. A két település önálló jogi személyiséggel rendelkező társulást hozott létre, mely tevékenységét a tagönkormányzatok javára végzi. A jelenlegi szolgáltató az Alföldvíz Regionális Víziközmű Szolgáltató Zrt.

2024-ben a közcsonna hálózat hossza 80,295 km volt, ebből 44,888 km a gerincvezeték és 35,407 km a bekötővezeték.

	<u>2023-ban</u>	<u>2024-ben</u>
A közcsonna hálózatba bekapcsolt lakások száma összesen	2.796 db	2.851 db
– ebből adott évben kapcsolt lakások száma a hálózatba	16 db	25 db
A közcsonnán elvezetett összes szennyvíz mennyisége	309,984 m ³	317,652 m ³
A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza	589,973 km	84,321 km
A háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége	344,175 m ³	335,205 m ³
A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma	2.979 db	2.993 db

Az Önkormányzat hozzákezdett – közbiztonsági és vagyonvédelmi szempontokra tekintettel – a településen működő térfigyelő kamerarendszer átalakításához, fejlesztéséhez és bővítéséhez. A kamerarendszer figyelő központja az Önkormányzati Hivatal új épületrészében kerül majd kiépítésre úgy, hogy a rendőrség is lehetőséget kap a kamerákhoz való hozzáférésre. Reméljük, hogy a következő 5 évben a kamerarendszer fejlesztése sikeresen megvalósul.

Idegenforgalom

A város több mint fele természetvédelmi terület, mely a Magyarországon 1975-ben, másodikként alapított, ma már több int ötvenezer hektáron fekvő Kiskunsági Nemzeti Park igazgatása alá tartozik. A Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet gazdag növény- és állatvilága fokozottan védett.

A Fehér-tó közelsége, különleges állatvilága sok turistát csábít ide. A Tisza Sas-éri holtága és az Atkai holtág főként horgászokat vonz. A Nádasztó Szabadidőpark a horgászaton kívül ma már kedvelt strandolási hely lett. Alföldi Kék-túra bélyegzőhely is megtalálható a városközpontban, a környéki erdőben 1100 méteres tan- és sétaösvényt alakítottak ki.

A települést átszeli az Eurovelo kerékpáros útvonal. Az épített környezet nevezetességei közé tartozik a Nepomuki Szent János szobor, Szent István szobra, Petőfi Sándor és Arany János mell-szobra, a neoempire stílusú Pallavicini Kastély, a Római Katolikus Templom és a Református Vá-lyogtemplom. Védettség alatt állnak többek között az egykori falu korábbi határát jelző keresztek, és a Zrínyi utcai platánsor.

A településen 1 panzió, 4 magán szálláshely található.

A településen élő népesség nemzeti, etnikai, vallási összetétele

Sándorfalván 2022-ben a legelterjedtebb a római katolikus vallás volt, 2373 fő gyakorolta.

A település plébániája 1880-ban készült el, temploma 1882-ben épült meg. 1934-től önálló egy-házközséget alkot. 1972-től 1994-ig Dóc lelkipásztori ellátása is Sándorfalvához tartozott. 1940-ben szentelték fel a református templomot. E vallás hívőinek száma 2022-ben 164 fő volt.

A 2022-es népszámlálás alapján a római katolikus lakosság aránya az összlakosság 30 %-a, ez közel azonos a megyei 28 %-os aránnyal. A görög katolikusok száma 36 fő, református 164 fő, evangélikus 18 fő. Egyházhoz, felekezethez nem tartozónak vallotta magát 1660 fő. Ez az összla-kosság 20,4 %-a, ez az átlag a megyében is 20,4 %.

Ugyanakkor 3628 fő (a népesség 45 %-ának) vallásáról egyáltalán nincs tudomásunk. Megyei szinten a lakosság 42 %-a nem válaszolt erre a kérdésre.

2022-ben a népszámlálási kérdőíveken összesen 7400 fő vallotta magát magyarnak. 11 fő vallotta magát szerb, 28 fő román, 19 fő német, 3 fő horvát, 4 fő szlovák, 197 fő egyéb nemzetiségűnek. Sándorfalván 24 fő vallotta magát cigány (roma) nemzetiségűnek.

Nemzetközi kapcsolatok

Sándorfalva nemzetközi kapcsolatai a rendszerváltás után alakultak és fejlődtek ki. A város több településsel tart fenn testvér-települési kapcsolatot: romániai Újszentessel és Szentegyházával, a németországi Loitz-cal, a szerbiai Muzslyával és Törökbecsével. Újszentes és Törökbecse kulturá-lis és önkormányzati delegációi rendszeresen részt vesznek rendezvényeinken, de Sándorfalva városa is képviselteti magát a rendezvényeiken. Törökbecsével a civil szervezetek közötti kulturá-lis kapcsolaton túlmenően a két település között önkormányzati együttműködés is létrejött.

2004 novemberében Nemzetközi Civil Konferencia került megtartásra Sándorfalván a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával. A projekt nagy előre lépése, hogy a résztvevő országok küldött-ségei (Németország, Szerbia-Montenegro, Olaszország, Románia és Magyarország) együttműkö-dési megállapodást írtak alá azzal a céllal, hogy a jövőben segítik egymást, közös projekteket pró-bálnak megvalósítani.

Értékeink, küldetésünk

Településünk minden programjának és koncepciójának kiindulási pontja és legfontosabb szempontja a város biztonságos működtetése, nagy hangsúlyt fektetve a fejlesztésekre, a költségcsökkentő megoldásokra, az értékmentésre, figyelemmel a XXI. század elvárásaira is; fő rendező elvként kezelve a városi oktatási, kulturális, turisztikai, ifjúsági és sportfejlesztéseket, az Európai Unió új pályázati lehetőségek megfelelő alkalmazásával.

Mindemellett minden területen a város regionális és térségi szerepének erősítésére törekszünk.

Önkormányzatunk kiemelt hangsúlyt fektet a felnövekvő, fiatal generációk egészségmegőrzésére, oktatására, művelődésére, a szabadidő hasznos és értékes eltöltésére. Nem lehet elég korán elkezdni a fiatalok egészségtudatos, környezettudatos, konstruktív, a hátrányos helyzetűek vonatkozásában felelős gondolkodású felnőttekké történő nevelését.

Az esélyegyenlőség elve mindannyiunk számára fontos érték, az embertársainkhoz való viszonyulásunk egy magasabb minőségét jeleníti meg. Olyan közösségben szeretnénk élni, amely összefog és tesz a hátrányos helyzetben lévő tagjaiért a hátrányok mérséklése érdekében.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotásával városunk az egyenlő bánásmód követelményének érvényre juttatása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében szükséges intézkedéseket kívánja megtervezni és megvalósítani. Célunk, hogy a városban jelentkező valós problémákra reális, célzott és hatékony beavatkozásokkal tudjunk reagálni.

Ehhez egyrészt pontos, a helyi sajátosságok számbavételén alapuló helyzetelemzésre, a problémás területek alapos feltárására, másrészt az intézkedések gondos, széles körű szakmai partnerségen és együttműködésen alapuló megtervezésére és megvalósítására van szükség.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése, a feltárt problémák komplex kezelésére szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása az érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

Sándorfalva Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011.(XII.27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében, szükség esetén a települések közötti együttműködések kialakításával.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az egyenlő bánásmód követelménye a hazai jogi szabályozás legmagasabb szintjén, Magyarország Alaptörvényében is kinyilvánításra került. Az Alaptörvény kimondja, hogy az alapvető jogokat Magyarország minden ember számára bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja, továbbá kimondja, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak. Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendelete,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011.(XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és annak 2021.06.30-i módosítása, valamint
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011.(XII.13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014.(XI.4.) Korm. hat.]. 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait. Célja, hogy bemutassa a szegénységgel összefüggő társadalmi problémákat, a következő évtizedre kijelölje a szegénységből fakadó, a roma népességet fokozottan érintő társadalmi hátrányok csökkentésének főbb irányait.

Az Ebktv.-ben foglaltak szerint a helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak az európai uniós és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

- A) **Új Roma Stratégia (2019-2030)** a napjainkban is gazdasági nehézségekkel, előítéletekkel küzdő, a többségi társadalomhoz képest leszakadó roma népesség felzárkóztatása érdekében szükséges beavatkozási irányokat meghatározó stratégia, mely a Magyar Máltai Szere-tetszolgálattal együttműködésben kívánja megvalósítani a lefektetett célokat. A stratégia kiemelt figyelmet fordít a roma gyermekek sorsának alakulására.
- B) **Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)** ² 15 éves időszakra vonatkozóan fogalmaz meg célokat és feladatokat annak érdekében, hogy az ifjúság „a demokratikus értékek ismerete és elismerése mellett jogaival tudatosan élő, a felnőtt társadalomba zökkenőmentesen beil-leszkedő, s azt innovatív szemlélettel folyamatosan megújító erőforrásként biztosítsa saját maga és közössége boldogulását, érvényesülését”. A stratégia átfogó célja az ifjúságban rejlő erőforrások kibontásának és a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítése, melyet további specifikus célokra bontanak.
- C) **„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)** ³ a hosszú távra szóló stratégia célja a gyermekszegénység, a gyermeki kirekesztés, szegregálás és mélyszegénység szélsőséges formáinak csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása, az érintett intéz-mények és szolgáltatások szemléletének és működésmódjának átalakítása.
- Elkészítésének főbb oka:
- a gyermekek és családjaik nélkülözésének csökkentése, a gyermekek fejlődési esélyei-nek javítása, azon gyermekekkel a fókuszban, akiknek érdekei a leginkább sérülnek, akik fejlődését a nélkülözés leginkább korlátozza,
 - a szegénységi ciklus megszakítása,
 - az ország fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében szükséges a gyer-mekek esélyeinek közelítése, a növekvő társadalmi szakadékok szűkítése.
- D) **A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)** akcióterv keretében a családi élet és munkavállalás összehangolásának további támogatását tűzték ki célul, ennek keretében a nők részvételének segítését azokon a területeken, ahol az jelenleg alacsony, valamint a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági, egészségi és szoci-ális védelmének megteremtését. Ennek megvalósításához rendelt célértékek, hogy a böl-csődei ellátást biztosító férőhelyek száma növekedjen, növekedjen az atipikus foglalkozta-tási formákban dolgozók aránya, a családbarát megoldásokkal rendelkező felsőoktatási in-tézmények és kórházi osztályok száma.
- E) **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)** kapcsolódva a nemzetközi idős-ügyi politikákhoz, az időspolitika hosszú távú célkitűzéseit tartalmazó dokumentum, mely sokrétű és átfogó változásokat sürget az idősek helyzetének javítása érdekében, továbbá az egyik legfontosabb megoldandó kérdésként jeleníti meg az idősek diszkriminációját, esély-egyenlőségének megteremtését.
- F) **Országos Fogyatékoságügyi Program (2015-2025)** ⁴ az Országgyűlés összhangban a vonatkozó ENSZ egyezményrel, valamint az Európai Fogyatékoságügyi Stratégiával, 2015 márciusában fogadta el az Országos Fogyatékoságügyi Programot, mely 10 éves időszakra vonatkozóan határoz meg célokat és feladatokat a fogyatékosággal élő szemé-lyek élethelyzetének javítása és esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. A fogyaté-kossággal élő emberek gyakorlatilag az élet több területén hátránnyal indulnak, ezért a program számos szintén kíván beavatkozásokat eszközölni a célok megvalósítása érde-kében, az ágazatközi együttműködés és szakpolitikák gondos összehangolásának szüksé-gességét is megállapítja.

² <https://emmiugyfelszolgalat.gov.hu/ifjusagugy/nemzeti-ifjusagi/nemzeti-ifjusagi-strategia>

³ <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A07H0047.OGY>

⁴ 15/2015.(IV.7.) OGY határozat az Országos Fogyatékoságügyi Programról (2015-2025.) – Magyar Közlöny 2015. évi 47. sz.

A HEP-ben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így az a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeként működhet.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapként épít a HEP-re, a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030-ra, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióra is. Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotása során nem csupán az esélyegyenlőség szempontjából releváns Európai Unió, országos, megyei stratégiákkal és programokkal való összhangra kell figyelemmel lenni, hanem arra is, hogy a HEP és a helyi szintű egyéb koncepciók, dokumentumok illeszkedjenek egymáshoz. Így megfelelő környezetet lehet teremteni a tervek, intézkedések megvalósításához, hatékonyabbak lehetnek a beavatkozások. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a törvényi felhatalmazás, mely szerint a képviselőtestület egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti, a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény által biztosított keretek között – önállóan mérlegelhet.

Az alábbi önkormányzati rendeletek segítik az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt célcsoportok azonos feltételekhez való jutását:

- Önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről szóló 9/2003.(IV.17.) Ör.,
- A köztemetőkről szóló 16/2010.(IX.30.) Ör.,
- Sándorfalva város helyi jelentőségű természeti területeinek és emlékeinek védelméről szóló 14/2012. (III. 29.) Ör.,
- Hivatali munkaidőn kívüli, valamint a hivatali helyiségen kívüli házasságkötés engedélyezéséről, továbbá a fizetendő díjakról szóló 14/2014.(XI.28.) Ör.,
- Pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 3/2015.(II.13.) Ör.,
- Talajterhelési díjról szóló 23/2015.(XI.27.) Ör.,
- Személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokról szóló 8/2016.(V.27.) Ör.,
- Az önkormányzat és a lakosság együttműködésével megvalósuló járdaépítésekről, járda-felújításokról és járdabővítésekről szóló 15/2017.(VI.29.) Ör.
- A helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló 4/2021.(III.1.) Ör.,
- Az egészségügyi alapellátás körzeteinek meghatározásáról szóló 19/2022. (XII. 14.) Ör.

Az önkormányzat hivatala, intézményei és gazdasági társasága esélyegyenlőségi tervei

Az Ebktv. előírásainak megfelelően a munkahelyi esélyegyenlőségi terv tartalmazza a munkáltatóval munkaviszonyban álló hátrányos helyzetű munkavállalók, így különösen a nők, a negyven évnél idősebb munkavállalók, romák, fogyatékos személyek, valamint a két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő munkavállalók vagy tíz éven aluli gyermeket nevelő egyedülálló munkavállalók foglalkoztatási helyzetének elemzését, valamint a munkáltatónak az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó céljait és azok eléréséhez szükséges eszközöket.

A hivatal, az intézmények és a gazdasági társaság(ok) munkahelyi esélyegyenlőségi tervei két-évente aktualizálásra kerülnek.

Költségvetési koncepció

A Képviselő-testület által évente elfogadott költségvetési rendelet határozza meg a város lakossága, a civil szervezetek számára, ösztöndíj programokra, szociális célokra nyújtott támogatások összegét, illetve a felújításokra, beruházásokra szánt összeget.

Pallavicini Terv (gazdasági program, városfejlesztési program) 2025-2029.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 29/2025.(III.27.) Kt. határozatával elfogadta a felülvizsgált *Pallavicini Tervet*, mint Sándorfalva Városi Önkormányzat 2025-2029. évek-re vonatkozó településfejlesztési és gazdasági programját.

A Pallavicini Terv, mint Sándorfalva város városfejlesztési koncepciója, gazdasági programja a település átfogó, 5 éves időtávra szóló, az önkormányzati döntéseket átgondolt fejlesztési gondolatmenetbe illesztő alapidokumentuma. A koncepció egyrészt alapul szolgált az új városrendezési terv elkészítéséhez, másrészt – mint hosszú távú városfejlesztési stratégia – ténylegesen meghatározta azokat a célokat, amelyek az elmúlt években Sándorfalva fő fejlesztési irányait tartalmazzák. A tervben megfogalmazottak szolgálják az előre megtervezett fejlesztési irányvonal végrehajtását, az átláthatóbb és tudatosan felépített várostervezést. A terv, mint gazdasági program egy építkező, választási ciklushoz igazodó, de a jogszabályi rendelkezés alapján ciklusonként megújuló fejlesztési eszköz, mely a város jövőképe kialakításának alapját képezi. A program tartalmazza az önkormányzat makrogazdasági környezetének leírását, elemzi a város adottságait, a fejlesztési lehetőségeket, azok kockázatait. Áttekinti az önkormányzat feladatait és ezen túlmutatva a jövőt meghatározó fejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat.

A megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban tartalmazza különösen az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

Sándorfalva Város Településfejlesztési Terve 2022-2029.

Országgyűlés 2021. április 27-én elfogadta a településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXIX. törvényt, mely alapján a településenkénti négy dokumentumot (településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat) két dokumentum váltotta fel: a településfejlesztési terv, és a településrendezési terv. A településfejlesztési tervben az önkormányzat a rövid, közép- és hosszú fejlesztési szándékait foglalja rendszerbe. Ennek keretében a dokumentumban meghatározásra került a település jövőképe, annak megvalósítása érdekében meghatározott integrált fejlesztési célok és ezek eléréséhez szükséges feladatok, valamint ezen feladatokhoz rögzített fejlesztési akcióterületek is. Sándorfalva Város Önkormányzatának Településfejlesztési dokumentuma a 2022-2029. időszak települési szintű fejlesztési céljait tartalmazza rövid, közép- és hosszú távon.

A Képviselő-testület Sándorfalva Városi Önkormányzat Településfejlesztési Tervét a 20/2023.(II.22.) Kt. határozatával fogadta el.

Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció 2022.

A Nizzai Csúcson a szociális jogokat az Európai Unióban egyenrangúvá tették a többi joggal.

A legfőbb célkitűzés volt, hogy a dinamikus, tudás alapú társadalmak építése ne járjon együtt olyan szociális problémák terjedésével, mint a munkanélküliség, a társadalmi kirekesztés és a szegénység. Ezekhez szükség van a szociális védelmi rendszerek korszerűsítésére.

Az Szt. előírja, hogy a legalább kétezer lakosú települési önkormányzatok a szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készítsenek.

A koncepció célja:

- a) bizonyos távra meghatározni a szociális szolgáltatások fejlesztésének alapelveit, irányait, céljait, a melyeket a település a szociális szolgáltatások fejlesztése során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások fejlesztésének további szereplőit,
- b) részletezni azokat a konkrét célkitűzéseket, amelyeket a szociális szolgáltatások biztosítása során érvényesíteni kívánnak,
- c) elősegíteni a szociális törvény által bevezetésre került új típusú intézmények feladatainak ellátását. A koncepció "határozatlan" időtartamra szól, az önkormányzatoknak két évente felülvizsgálni és aktualizálni szükséges a tartalmát.

A Képviselő-testület Sándorfalva Városi Önkormányzat felülvizsgált Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját a 60/2022.(III.31.) Kt. határozatával fogadta el, melyet öt évente kell felülvizsgálni.

Sportfejlesztési Koncepció 2022-2027.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény 55. § (1) bekezdése önkormányzati feladatként írja elő a helyi sportfejlesztési koncepció meghatározását és annak végrehajtását.

Sándorfalva Város Sportkoncepciójának célja, hogy irányt mutasson és meghatározza a sport területén elvégzendő fejlesztéseket, alapvető feladata, hogy hosszú távú, fenntartható, az egész életminőséget megváltoztató programot dolgozzon ki, mely:

- a) szabályozza a legfontosabb tennivalókat,
- b) meghatározza a sportágazatban kötelezően és önként vállalt feladatok kereteit,
- c) tájékoztatást ad a résztvevőinek az önkormányzat szerepvállalásának irányairól
- d) a sportot az élet más területeihez kapcsolja, szerves egységként kezeli, elősegíti, hogy a sport folyamatok tartósan összekapcsolódjanak a térség természeti, társadalmi, gazdasági, kulturális, információs fejlődésének folyamataival.
- e) megteremti a társadalom széles rétegeiben az új életminőség iránti igényt, melyben kiemelkedő szerepet kap a sport.

Az óvodai testneveléstől egészen a nemzetközi sportkapcsolatokig helyzetelemzésre épülő célokat, fejlesztési irányokat, feladatokat fogalmaz meg.

A Képviselő-testület Sándorfalva Városi Önkormányzat Sportkoncepcióját a 10/2022.(I.26.) Kt. határozatával fogadta el.

Ifjúsági Koncepció 2023-2028.

A koncepció az ifjúsági területre vonatkozóan 2028-ig határozza meg a város fejlesztési terveit, lehetőségeit és középtávú céljait a más tevékenységi területekre érvényes városi koncepciókkal összhangban. Az ifjúsági stratégiai dokumentum célcsoportja a 13-29 év közötti fiatalok köre. 2024-ben a településen a 14-29 éves korcsoportba 1.408 fő tartozott, ami az állandó lakosság 16,5%-a. A koncepció jövőképként fogalmazta meg, hogy a fiatalok legyenek sokkal jobban jelen Sándorfalva életében, aktívan kapcsolódjanak be a sokszínű közösségi és civil életbe, erősödjön az önszerveződés körükben. A sándorfalvi ifjúság közösségi színtere elsődlegesen a 2010 óta működő Széchenyi Ifjúsági Közösségi Központot, amely több teremmel, helyiséggel áll a fiatalok rendelkezésére, az udvarán skate pályával, valamint a Nádasztó Szabadidőpark, amely a fiatalok szabadidős tevékenységeihez kínál programokat, főként a strandidőszakban.

A Képviselő-testület Sándorfalva Városi Önkormányzat Ifjúsági Koncepcióját a 30/2023.(III.30.) Kt. határozatával fogadta el.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A HEP kapcsolódik a megyei stratégiákhoz, programokhoz, illeszkedni kíván azok célkitűzéseire.

A megyei önkormányzat fő feladata a területfejlesztés, ezért a megyei programban nagy hangsúlyt kap a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) eredményes megvalósítása.

Csongrád-Csanád Vármegye Területfejlesztési Konceptiója és Programja 2021-2027.

A Konceptióban felvázolt fejlesztési irányokra épülő, 7 évre szóló dokumentumban megfogalmazásra kerültek a megye területfejlesztési vállalásai. A konceptióban megfogalmazott esélyegyenlőséggel kapcsolatos célok a programban is megjelennek, kibontásra kerülnek, e célrendszerbe a HEP megalkotása során illeszkedni szeretnénk.

Forrás: <https://csongrad-megye.hu/site/index.php/onkormanyzat/teruletfejlesztas/teruletfejlesztesi-dokumentumok-2021-2027>

Csongrád-Csanád Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027.

Az integrált területi programban a területi szereplők a koncepcionális és programszintű fejlesztési elképzeléseiket vezetik össze a TOP Plusz végleges tartalma alapján támogatható intézkedésekkel. Szerepe, hogy követhetővé váljon a TOP Plusz forrásainak területi szintű felhasználása és eredményessége.

Az ITP 2021-27. tervezésében a vármegyei önkormányzat elsődleges partnerei a települési önkormányzatok voltak: a dokumentumot megalapozó helyi fejlesztési igények felmérésére 2021 tavaszán került sor, amikor a települési önkormányzatok megküldték a 2021-2027-es időszakban megvalósítani tervezett projektjavaslataikat. Az ITP elkészítéséhez a kiindulópontot az igények összegzése és értékelése képezte. A térségi szereplők ismételt, közvetlen bevonására személyes egyeztetések keretében került sor. A felmérés eredményei alapján történt az ITP-ben az egyes prioritások forrásainak alábontása a három lehatárolt célterületre vonatkozóan. Az ITP 2021-2027. Csongrád-Csanád vármegye területi szereplőinek fejlesztési elképzeléseit vezeti össze a TOP Plusz végleges tartalma alapján támogatható tevékenységekkel.

Forrás: <https://csongrad-megye.hu/site/index.php/onkormanyzat/teruletfejlesztas/teruletfejlesztesi-dokumentumok-2021-2027>

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A HEP elkészítése szempontjából releváns adatok a TEIR adatbázisból, helyi önkormányzati adatbázisokból, nyilvántartásokból, beszámolókból rendelkezésre állnak. Felhasználtuk továbbá az önkormányzati intézmények, illetékes szervezetek adatszolgáltatásait, éves beszámolóit, kutatások nem készültek.

Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) különböző adatgazdák települési és területi statisztikai adatait teszi elérhetővé egy rendszerben, az országostól a települési szintig támogatva a tervezési és értékelési tevékenységeket. Az adatbázis eltérő időszakra tartalmaz lekérhető adatokat.

Összehasonlító adatok gyűjtése során a települési adatok térségi mutatói nem állnak rendelkezésre, így a megyei és helyi adatok összevetése nem minden esetben volt lehetséges.

Az utolsó népszámlálás 2022. évben volt, így ezen adatok kerültek felhasználásra.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Szegénynek tekinthetünk egy személyt, családot, illetve egy embercsoportot abban az esetben, ha a rendelkezésükre álló (anyagi, kulturális, társadalmi) erőforrások oly mértékben korlátozottak, hogy kizárják őket a minimálisan megkövetelhető életformából. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakóközösség. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A mélyszegénység nem csak tudományos fogalom, de a hétköznapi élet jelensége is. Azt jelenti, amikor valaki tartósan a létminimum szintje alatt él és szinte esélye sincs arra, hogy ebből önerőből kikerüljön. A mélyszegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, melynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. Sándorfalva város tekintetében alapvetően a szociális ellátások minél szélesebb körét (foglalkoztatást-helyettesítő támogatás, időskorúak járadéka, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, közgyógyellátás, stb.) igénybe vevők számából következtethetünk erre.

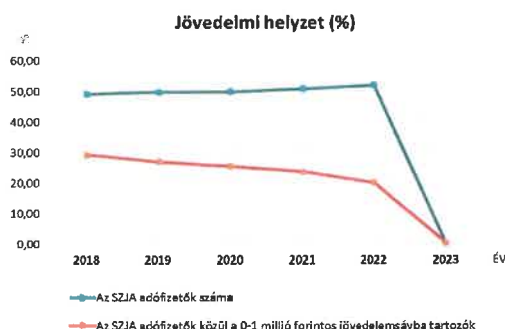
3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet a szegénység egyik legfőbb meghatározójának tekinthető. A szegénység okai között szerepelhetnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de leginkább a jövedelmi viszonyok tükrözik vissza ezt a helyzetet. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. A munkaerő-piacra való visszakerül fő akadályja lehet az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség miatti motiváltság hiánya, a társadalmi előítélet jelenléte.

A 3.1. sz. táblázat a sándorfalvi állandó népesség jövedelmi helyzetét mutatja be az SZJA adófizetők száma szerint. Megállapítható, hogy az SZJA fizetők száma nem mutat nagy eltéréseket, folyamatosan emelkedik, az SZJA fizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók száma viszont folyamatosan csökken, 2021-ben a 2016. évihez képest 13 %-kal kevesebben esnek ebbe a jövedelemsávba.

3.1. számú táblázat: Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában	
2018	49,05	29,06
2019	49,76	26,77
2020	49,80	25,31
2021	50,83	23,48
2022	51,91	19,93
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A helyi önkormányzat Flt-ben és az Möt-v-ben foglalt feladatai alapján a településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

A településről szóló bevezetőben kifejtésre került, hogy a nyolcvanas évek közepétől megkezdődött a városból történő kiáramlás a környező falvakba, kisvárosokba. Ez kedvezően hatott a nagyobb városok környezetében elhelyezkedő településekre, amelyek a kilencvenes évekre szuburbán falvakká váltak. Ezt jól mutatja Sándorfalva növekvő pozitív vándorlási különbözete.

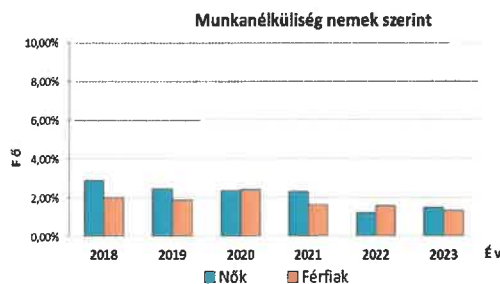
A nagyváros közelsége munkalehetőséget kínál Sándorfalva aktív korú lakosságának. A közvetlen és viszonylag gyakori buszközlekedés, illetve, hogy sok család rendelkezik gépjárművel, lehetővé teszi a településen kívüli munkavégzést.

Az alkalmazottak száma 2021. évben 1.747 fő, 2023-ban 1.820 fő volt.

Az Flt. alapján álláskereső az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban nem részesül, az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony, a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, egyéb keresőtevékenységet sem folytat, elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

3.2.1. számú táblázat: Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	férfiai aránya	nők aránya	összesen
2018	1,99%	2,86%	2,43%
2019	1,86%	2,43%	2,15%
2020	2,41%	2,35%	2,39%
2021	1,61%	2,30%	1,96%
2022	1,57%	1,20%	1,39%
2023	1,31%	1,46%	1,39%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A munkanélküliek számának aránya közel azonos városunkban, mint megyei szinten.

A vizsgált időszakban a népességből a nyilvántartott álláskeresők közül jellemzően a nők váltak nagyobb arányban munkanélkülivé. A munkanélküliek átlagos létszáma 2020. után csökkent 2 % alá. Az aktív korú lakosságból a férfiak száma magasabb, de a nyilvántartott álláskeresők közül a nők vannak többen.

A táblázat adatai ugyanakkor nem tükrözik teljességében a valós helyzetet, mivel az aktív korú lakosság körét túlságosan kiszélesíti azzal, hogy a két szélső életkor a 15. és a 64. év, melyek jellemzően nem munkavállalási korba esnek. A báziscsoport kiszélesítésével mérséklődik a munkanélküliek aránya a tényleges állapothoz képest. Korrektebb értéket kapnánk, ha a 18-60/62 éves korosztályt tekintenénk báziscsoportnak.

Az álláskereső korcsoportok szerinti kimutatását vizsgálva megállapítható, hogy legkisebb arányban a 21-25 év közöttiek és az 51-55 év közöttiek körében találhatók regisztrált munkanélküliek.

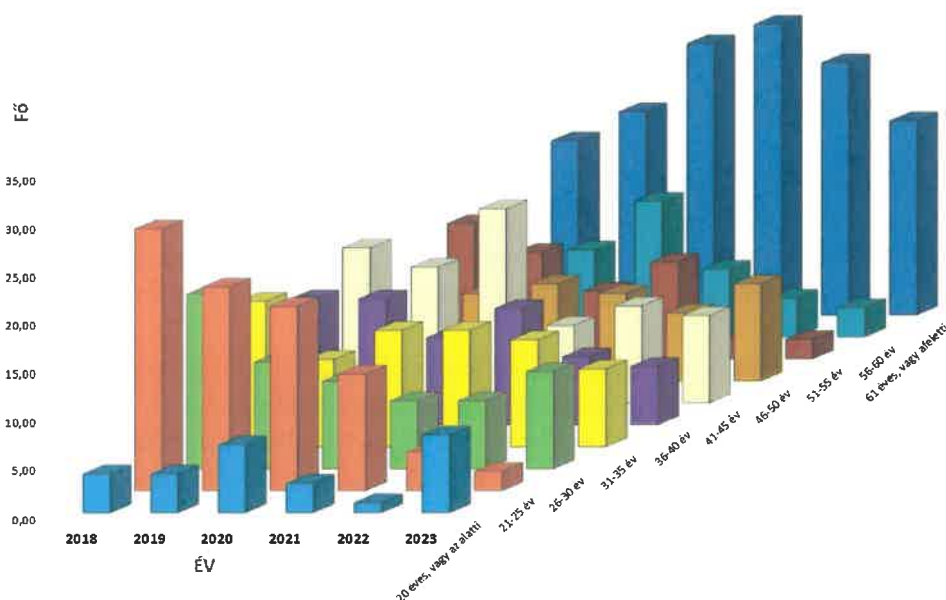
A 20 év alattiak többsége még valószínű, hogy az oktatási rendszerhez tartozik, képzésben vesz részt. Napjainkban a fiatalok egyre később lépnek be a munkaerő-piacra, tovább vesznek részt az oktatásban. Lásd: 3.2.2. sz. táblázat.

3.2.2. számú táblázat: Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	összesen (fő)	138	122	135	110	79	78
20 éves, vagy az alatti	Fő	4,00	4,00	7,00	3,00	1,00	8,00
	%	2,90%	3,28%	5,19%	2,73%	1,27%	10,26%
21-25 év	Fő	27,00	21,00	19,00	12,00	4,00	2,00
	%	19,57%	17,21%	14,07%	10,91%	4,06%	2,56%
26-30 év	Fő	18,00	11,00	9,00	7,00	7,00	10,00
	%	13,04%	9,02%	6,67%	6,36%	8,86%	12,82%
31-35 év	Fő	15,00	9,00	12,00	12,00	11,0	8,00
	%	10,87%	7,38%	8,89%	10,91%	13,92%	10,26%
36-40 év	Fő	13,00	13,00	9,00	12,00	7,00	6,00
	%	9,42%	10,66%	6,67%	10,91%	8,86%	7,69%
41-45 év	Fő	16,00	14,00	20,00	8,00	10,00	9,00
	%	11,59%	11,48%	14,81%	7,27%	12,66%	11,54%
46-50 év	Fő	5,00	9,00	10,00	9,00	7,00	10,00
	%	3,62%	7,38%	7,41%	8,18%	8,86%	12,82%
51-55 év	Fő	14,00	11,00	7,00	10,00	2,00	2,00
	%	10,14%	9,02%	5,19%	9,09%	2,53%	2,56%
56-60 év	Fő	8,00	9,00	14,00	7,00	4,00	3,00
	%	5,80%	7,38%	10,37%	6,36%	5,06%	3,85%
61 éves, vagy afeletti	Fő	18,00	21,00	28,00	30,00	26,00	20,00
	%	13,04%	17,21%	20,74%	27,27%	32,91%	25,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Nyilvántartott álláskeresők korcsoportok szerint

A vizsgált időszakban az álláskeresőik számában 20 éves kor alatt, 26-30 év, valamint a 46-50 év közötti lakosság körében tapasztalható növekedés az előző évhez képest, a többi korosztályban csökkent a munkanélküliek száma.

A 41-45 év közöttiek munkavállalás szempontjából kedvező korosztályba tartoznak, de kevésbé tekinthetők rugalmas munkaerőnek, hiszen ha családot alapítottak, több magánéleti kötöttségük van, így ők is szembesülhetnek nehézségekkel a munkaerő-piacon.

Kiemelkedő a 61 év felettiek száma, mely a lépcsőzetes nyugdíjkorhatár emeléssel és a kordévezményes nyugdíj megszüntetéssel állhat összefüggésben. A nyugdíj előtt álló álláskeresőik helyzete nem könnyű, mivel életkoruk miatt a munkáltatók már nem szívesen alkalmazzák őket, gyakrabban lehetnek egészségügyi problémáik. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási program által próbálja ellensúlyozni az idősebb korosztály terheit azzal, hogy helyben biztosít munkalehetőséget számukra.

2023-ban a nyilvántartott sándorfalvi álláskeresőik 26 %-a keresett több mint 180 napja munkát.

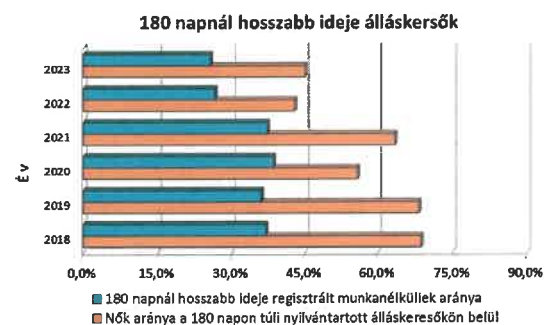
Ez az arány csak 2021-ben csökkent nagyobb mértékben, az előző években 35 % fölött volt. A vizsgált időszakban 2023-ban volt a legalacsonyabb, 26 % a fél évnél régebben állást keresők aránya.

A 3.2.3. sz. táblázat szerinti összes nyilvántartott álláskeresőikből a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott nők létszáma csak 2022 óta 50 % alatti, a nők átlagosan 57 %-át teszik ki az álláskeresőik létszámának. 2022-ben csökkent jelentősen a több mint fél éve munkát kereső nők aránya.

Ez azt mutatja, hogy több személynek problémát okoz a visszakerülés a munkaerő-piacra. Valószínűleg olyan munkaerő-piacon hátrányt jelentő tényezővel bírnak, melyek tartósan akadályozzák őket az elhelyezkedésben. Ilyen lehet például az idős kor, a szakmában szerzett gyakorlat hiánya, az alacsony iskolai végzettség.

3.2.3. számú táblázat: A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőik aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőikön belül
	%	
2018	37%	68,63%
2019	36%	68,18%
2020	39%	55,77%
2021	37%	63,41%
2022	27%	42,86%
2023	26%	45,00%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Településünkön jellemzően mezőgazdasági termelés folyik, mely lehetőséget teremt az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakosoknak a munkavállalásra. Tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági munka mindig idényjellegű, így a munkalehetőségek is ehhez igazodnak, azaz tavasszal és nyáron jellemző az ilyen foglalkoztatás. Sajnos a mezőgazdasági tevékenységek idényjellegéből adódóan ezek az alkalmazások rövid idejűek, gyakran napi bejelentésű egyszerűsített foglalkoztatást jelentenek.

Az álláskeresőik iskolai végzettségével kapcsolatban csak az általános iskolai végzettségre vonatkozóan állnak rendelkezésre adatok, így ezekből messzemenő következtetést nem lehet levonni.

A nyilvántartott álláskeresőik iskolai végzettség szerinti megoszlását tekintve a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek aránya több mint 70%.

2018-tól mindig volt 1-2 fő, akinek nem volt még általános iskolai végzettsége sem, jellemzően 1 % körüli a 8 általánost be nem fejezettek aránya. A 8 általános iskolai végzettségűek aránya 2021 után csökkent 30 % alá.

Megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a nyilvántartott álláskeresők átlagosan 25 %-ának a legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskola 8 osztálya, ami elég magas arányszám. Lásd: 3.2.4. sz. táblázat.

3.2.4. számú táblázat: Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	138	1	0,72%	41	29,71%	96	69,57%
2019	122	2	1,64%	36	29,51%	84	68,85%
2020	135	1	0,74%	32	23,70%	102	75,56%
2021	110	2	1,82%	26	23,64%	82	74,55%
2022	79	0	0,00%	17	21,52%	62	78,48%
2023	78	2	2,56%	20	25,64%	56	71,79%

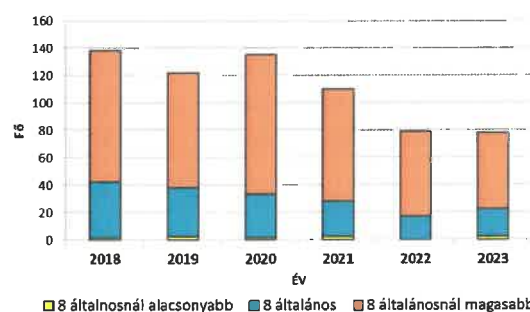
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Napjaink folyamatosan változó munkaerő-piacán a minimum középfokú végzettséggel rendelkezők tudnak könnyebben elhelyezkedni. Sajnos számos felsőfokú végzettség tekintetében túlképzésről beszélhetünk, így ismét előtérbe kerülhet a szakképzettség, a felnőttképzés fontossága.

A Covid-19 járvány megjelenésekor, a 2018-as bázis évet figyelembe véve 2020-ban emelkedett jelentősen az álláskeresők száma.

A 2022. évi népszámlálás adatai azt mutatják, hogy csökkent a 2001. és 2011. évi adatokhoz képest az általános iskolát el nem végzők aránya.

Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Nem rendelkezünk adatokkal arra vonatkozóan, hogy hányan vesznek részt középfokú felnőttoktatásban, amelyre a vonzáskörzetben nyílik lehetőség, a sándorfalvi tanulók létszámáról a statisztikák nem tartalmaznak elkülönített adatot.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerő-piacra történő átlépés lehetőségei

A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azoknak, akiknek az önálló álláskeresőként tartósan eredménytelen volt. Az alkalmazás célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen integrálódjon az elsődleges munkaerő-piacra. Célcsoportja elsősorban a járási hivatalban nyilvántartott álláskereső személyek. Az egységes közfoglalkoztatás rendszerének bevezetésével, az erre fordított összegek növelésével a segély helyébe lépő munkavállalást ösztönözték.

Sándorfalva Város Önkormányzata helyi szinten jelentős szerepet tölt be a foglalkoztatás megoldásában mint közfoglalkoztató, a hivatalban, az önkormányzati intézményekben és a gazdasági társaságában alkalmaz közfoglalkoztatott munkavállalókat.

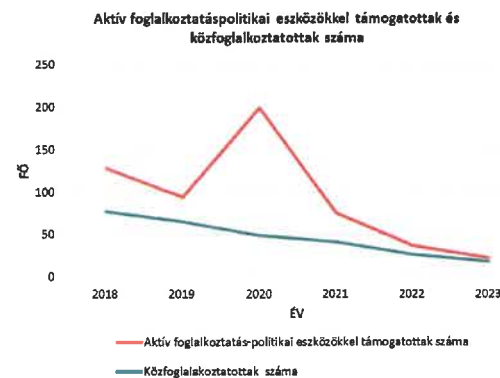
A foglalkoztatási helyzet javulásához az utóbbi évek közfoglalkoztatási programjai jelentősen hozzájárultak, van egy réteg, melynek munkához juttatása hosszú távon jelenleg csak ebben a formában lehetséges. A cél változatlanul az, hogy minél több közfoglalkoztatottnak legyen lehetősége állást találni a munkaerőpiacon.

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma folyamatosan csökken, Sándorfalván is egyre kisebb szerepet kap a foglalkoztatáspolitikai eszközök között. Lásd: 3.2.5. sz. táblázat.

3.2.5. számú táblázat: Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma	Közfoglalkoztatottak száma
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	128	76
2019	94	59
2020	199	48
2021	75	41
2022	37	26
2023	22	18

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A közfoglalkoztatottak elsősorban egyéb takarító kisegítő, kézbesítő munkakörben kerülnek alkalmazásra és parkgondozási, településtisztasági, karbantartási, takarítási, segédmunkási, rendezvények alkalmával kisegítői feladatokat látnak el.

A megújult közfoglalkoztatási rendszerben a hatósági szerződéseknek megfelelően a közfoglalkoztatás lebonyolításában a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény, a Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtár és a SÖV NKft. is részt vesz.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok, stb.)

A foglalkoztatás mutatója lehet a munkahelyek, vállalkozások száma.

Sándorfalván 2023. év végén 1558 gazdasági szervezet, 633 östermelő, 833 vállalkozás működött. A helyi vállalkozások az aktív korú népesség csak egy részét képesek foglalkoztatni, ezért a munkahelykeresés és munkavállalás során fontos a vonzáskörzetekben lévő munkahelyek elérhetősége.

Ebből a szempontból Sándorfalvának jó a tömegközlekedése. A felújított buszmegállóknak köszönhetően a tömegközlekedést választók komfortosabb környezetben várakozhatnak. A jó tömegközlekedés, illetve az, hogy sok család rendelkezik gépjárművel, lehetővé teszi a településen kívüli munkavégzést. Szeged közelsége számos munkalehetőséget kínál Sándorfalva aktív korú lakosságának.

Sajnos a szegedi foglalkoztatók körében (főként a nem specifikus feladatra alkalmazó, alacsony szakképzettséget igénylő munkakörök betöltésekor) elterjedt megoldás, hogy költségeik csökkentése érdekében nem alkalmaznak vidéki (nem szegedi) lakhelyű munkavállalót, akinek a vonatkozó jogszabályok értelmében a helyközi utazását támogatni kellene. Jelentősen javult a Szegedre vezető közúton való közlekedésbiztonság a Szegedet Ópusztaszerrel összekötő kerékpárút megépítésével.

Sándorfalván kialakításra került egy ipari park, mely segítheti a vállalkozások mindennapi működését. Az infrastrukturális fejlesztések körében fontos a bel- és külterületi utépítés, a csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása, de ezek mellett az intézményeink korszerűsítését, felújítását is fontosnak tartjuk. A könyvtár épületének energetikai korszerűsítésére már sor került, folyamatban van az önkormányzati hivatal épületének bővítése. A piactér felújításra és bővítésre került, a Nádastó Szabadidőpark fejlesztése szintén fellendítheti a helyi gazdaságot, a turizmust.

3.2.5/A. számú táblázat: Foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatok száma munkanapokon	átlagos utazási idő autóbusz-szal	vonatjáratok átl. száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	kerékpár-úton való megközelíthetőség	átl. utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum és egyben megyeszékhely (Szeged)	15-20 perc	37 db	20-25 perc	—	—	biztosított	kb. 60 perc
Főváros (Budapest)	1,5-2 óra	(Szegeden át) 14 db	2 óra 30 perc	(Szegeden át) 16 db	2 óra 25 perc	—	—

Forrás: saját adatgyűjtés

Ezen kívül el lehet még jutni Sándorfalvára a központi belterület kihagyásával is, mivel a Sövényházi úton a gyorsjáratok is megállnak, mint például a Szolnokra, Egerbe közlekedő autóbuszok, így még plusz négy autóbusz járatot is igénybe tudnak venni az utazók.

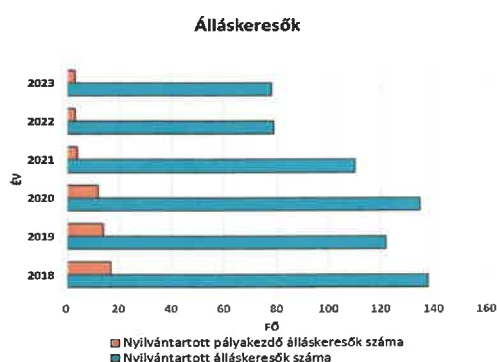
e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A pályakezdő munkanélküliek közé azok a fiatalok sorolhatók, akik még nem töltötték be a 25. (felsőfokú végzettség esetén a 30.) életévüket. A pályakezdők köréből automatikusan kiesnek azok, akik valamilyen egyéb ellátásban részesülnek.

3.2.6. számú táblázat: Pályakezdő álláskeresőik száma

Év	Nyilvántartott álláskeresőik száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresőik száma
	Fő	Fő
2018	138	17
2019	122	14
2020	135	12
2021	110	4
2022	79	3
2023	78	3

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyilvántartott pályakezdő álláskeresőik száma szerencsére nem túl nagy arányban érinti városunkat.

A pályakezdő álláskeresőik száma folyamatosan csökkent az évek alatt, 2018-tól 2021-ig közel 80 %-kal. 2021-ben 4 fő sándorfalvi pályakezdő munkanélkülit tartottak nyilván, mely az összes sándorfalvi regisztrált álláskereső (110 fő) 3,6 %-a.

Ennek oka lehet az, hogy a végzett fiatalok nagyvárosokban, külföldön helyezkednek el és csak abban az esetben jelennek meg Sándorfalva vonatkozásában, mint pályakezdő, ha nem tudnak semmiképpen elhelyezkedni.

Jellemzően magasabb a nők aránya, ami betudható annak is, hogy a férfi pályakezdők megélhetésük biztosítása érdekében képzettségüknél kedvezőtlenebb lehetőségeket is elvállalnak. A fiatalok sok esetben hiába rendelkeznek megfelelő iskolai végzettséggel, a gyakorlatban elsajátítható tapasztalat hiánya miatt nem alkalmazzák őket.

Fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok, az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok településünkön nincsenek, a vonzásközpontban vannak, a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának munkaerő-piaci szolgáltatásai formájában.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya koordinálja, a munkanélküliek általuk szervezett képzéseken vehetnek részt.

A Foglalkoztatási Osztály az álláskeresők részére segítséget nyújt munkaerő-közvetítéssel, pályaismereti és álláskereső tanácsadással, rehabilitációs tanácsadással, képzési programokkal.

2024-ben indult és 2027-ig tart a GINOP Plusz-4.1.1-23-2023-00001. „Ifjúsági Garancia Plusz”, munkaerő-piaci program, melynek célja, hogy segítse a 15-29 év közötti fiataloknak a munkához, munkatapasztalathoz vagy piacképes tudáshoz jutását. A program célkitűzése a fiatalok inaktivitás megelőzése, a 30 év alattiak foglalkoztatásának elősegítése, hogy a fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül.

2024-ben indult és 2027-ig tart a GINOP Plusz-3.1.1-23-2024-00001. „A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése”, munkaerő-piaci program, melynek célja, hogy segítse a 30-64 év közötti álláskereső vagy szolgáltatást kérő személyek munkához, munkatapasztalathoz vagy piacképes tudáshoz jutását. A program célkitűzése, hogy a célcsoportba tartozók mielőbb segítséget kapjanak támogatott foglalkoztatás, képzés vagy mobilitási (lakhatási, utazási) támogatás formájában.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A településen a mélyszegénységben élők esetében a foglalkoztatás javarészt az önkormányzat és intézményei, valamint gazdasági társasága közfoglalkoztatási programjain keresztül valósul meg. Városunkban nem teszünk különbséget a foglalkoztatottak származását tekintve.

A nemzetiségi adatok szenzitív adatnak minősülnek, a jövedelmi- és vagyoni jellemzőkről a munkáltatók nem tarthatnak nyilvántartást, ezért erre vonatkozóan nem áll rendelkezésre bővebb információ.

A Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtárnál 2022. évben 1 fő roma származású személy dolgozott közfoglalkoztatottként.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Helyi szinten nincs tudomásunk konkrét esetről foglalkoztatási hátrányos megkülönböztetést tekintve, a foglalkoztatók a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően járnak el.

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezhető hatását.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóságának bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

A foglalkoztatás és a munkavégzés lehetősége, a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcselemei, jelentősen hozzájárulnak az emberek gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

A digitális ismeretek hozzáféréseinek lehetőségei a városunkban adóttak. Napjainkban az általános és a középiskolai oktatásban egyre nagyobb hangsúlyt kap a digitális eszközök alkalmazása, a tanulók informatikai ismereteinek bővítése. Az online oktatás a koronavírus járvány időszakában bevezetett digitális oktatás kapcsán előtérbe került, mely az otthoni tanulás kivitelezéséhez szükséges technikai ellátottság fejlesztését hozta magával.

A fiatalok körében új problémát jelenthetnek a közösségi oldalak használatának veszélyei, a digitális függőség kialakulásának veszélye. Sokkal nagyobb hangsúlyt kell majd fektetni mind az otthoni környezetben, mind az oktatásban az online tudatosságra, a biztonságos internethasználatra. Az iskolai oktatás során ezek a témák most már egyre inkább előkerülnek.

A digitális szakadék elsődlegesen az idősebb korosztályba tartozók körében jelentős. A könyvtárunk számítógép állományának használati lehetőségével ezt csökkenthetők. A könyvtáros kollégák szükség esetén segítséget nyújtanak a látogatóknak, hogy egyre jobban tudják önállóan és biztonságosan használni a számítógépet.

Az idősebb korosztályhoz tartozók körében is problémát jelenthet az online médiatudatosság, az internetbiztonság, fontos, hogy időben felismerjék például a vírusos üzeneteket.

A koronavírus járvány kapcsán előtérbe került az online ügyintézés. Ma már egyre több ügyben egyre nagyobb mértékben kell használnunk a különböző online felületeket, el kell igazodnunk, hogy mely ügyekben hogyan tudunk online eljárni.

Ahhoz, hogy valaki sikeresen érvényesüljön a társadalmi életben és megfeleljen a gazdaság munkaerő-piaci elvárásainak, el kell sajátítania a felmerülő problémák digitális eszközökkel, eljárásokkal történő megoldását is. Ma már szinte elvárás, hogy saját Ügyfélkapuval rendelkezünk és azt használni is tudjuk. Viszont még mindig sokan lehetnek, akik ezzel kapcsolatban gyakorlatlanok. Az online ügyintézéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztés is fontos feladat, ennek hiányában a most lemaradók pár év múlva már leszakadókká válhatnak a digitális világ gyors fejlődése miatt.

A Központi Statisztikai Hivatal 2019. évi felmérése alapján a felmérés célcsoportját jelentő 16–74 éves korú lakosságon belül az alacsony szintű digitális ismeretekkel rendelkezők aránya 31 % volt. A digitális ismeretek átlagos szintjét a teljes lakosság 23 %-a, az internethasználók 29 %-a érte el, az átlag feletti szintű digitális ismeretek a lakosság 25 %-át jellemezték.

A teljes lakosságon belül az alacsony digitális ismeretszint leginkább a középkorúakra és az idősebbekre jellemző, míg az átlag feletti szintű digitális ismeretekkel rendelkezők aránya a fiatalabb korcsoportoknál volt a legmagasabb. Átlagos ismeretszinttel az internethasználók 33 %-a rendelkezett a 25–34 éves korosztályból.

Forrás: <https://www.ksh.hu/ffi/1-23.html>

A 2021–2027-es időszakra az Európai Unió konkrét célként határozta meg, hogy a 2019. évi 56%-ról 2025-re 70%-ra nőjön az alapvető digitális készségekkel rendelkező polgárok aránya.

2020 szeptemberében a Bizottság javaslatot tett a 2021–2027-es időszakra szóló új digitális oktatási cselekvési tervre, melynek vezérelve között szerepel, hogy az alapvető digitális készségeknek azon kulcsfontosságú átadható készségek részévé kell válniuk, amelyeket mindenki számára biztosítani kell.

„A kezdeményezés hozzájárul a Bizottság egyik prioritásához, nevezetesen hogy Európa megfelelően fel legyen készülve a digitális korra, és segít megvalósítani a Next Generation EU helyreállítási tervet. Támogatja továbbá a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt, amelynek célja egy környezetkímélőbb, digitálisabb és reziliensebb Európai Unió létrehozása. A digitális oktatási cselekvési terv kulcsfontosságú eszköz az európai oktatási térség 2025-ig történő kialakítására vonatkozó elképzelés megvalósításához. Hozzájárul az európai készségfejlesztési program, a szociális jogok európai pillérének megvalósítását célzó cselekvési terv és a „Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja” című közlemény céljainak eléréséhez.”

Forrás: <https://education.ec.europa.eu/hu/focus-topics/digital-education/action-plan>

Az informatikai eszközökkel nem rendelkező lakosok számára a Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtár Petőfi Emlékkönyvtár épületében az internetezés lehetősége ingyen biztosított.

Sándorfalván is évről évre emelkedik az internet-előfizetők, az optikai hálózatra rácsatlakozók száma. Az emelkedéssel párhuzamosan csökkent az xDSL és a kábeltelevízió-hálózatra előfizetők száma. 2021-ben már négyszerese az optikai hálózatot használók száma az xDSL hálózatot használókkal szemben. A DSL szabvány (digitális előfizetői vonal) olyan digitális adatátviteli technika, mely a helyi telefonhálózatot használja, elég egy telefonvonalra csatlakoztatni az új digitális vonalat. Az „x” a rövidítések nevében a különböző megoldásokat jelöli.

Sándorfalva város távközlési ellátottsága jól kiépített.

3.2.7. számú táblázat: Internet-előfizetések alakulása

Sándorfalván	2020. évben	2021. évben	2022. évben	2023. évben
internet-előfizetések száma	2318 db	2406 db	2569 db	2633 db
– ebből:				
kábeltelevízió-hálózatra	920 db	834 db	813 db	769 db
optikai hálózatra	1010 db	1225 db	1388 db	1508 db
xDSL hálózatra	326 db	284 db	284 db	236 db

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Vezetékes távbeszélő szolgáltató döntő többségben a One Magyarország Zrt. Az utóbbi években a mobilhálózatok kiépítésével a lefedettségi problémák jelentős része megoldódott. A mobilszolgáltatás a Magyar Telekom Nyrt., a One Magyarország Zrt. és a Yettel Magyarország Zrt. között oszlik meg. Ma már a televíziós szolgáltatás is elsődlegesen digitális technikával valósul meg. Sajnos külterületen az internet elérhetőség vonatkozásában még mindig hátrányos helyzetben vannak a lakosok.

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemelésre kerültek a munkaerő-piaci szolgáltatások, az álláskeresőket számára elérhető támogatások, valamint a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások.

1. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályai biztosítják
 - a) az álláskeresőket járadékot,
 - b) nyugdíj előtti álláskeresőket segélyt,
 - c) a költségtérítést.
2. A Járási Hivatalok biztosítják
 - a) az aktív korúak ellátását,
 - b) az időskorúak járadékát,
 - c) az ápolási díjat,
 - d) a tartós ápolást végzők időskori támogatását,

- e) a gyermekek otthongondozási díját,
- f) közgyógyellátást,
- g) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítását.

3. A települési önkormányzatok biztosítják a

- a) települési támogatásokat
- b) rendkívüli települési támogatásokat
- c) köztemetést,
- d) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, a gyermekek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetének megállapítását.

1. a) álláskeresők támogatása

Az álláskeresői járadékra való jogosultság feltétele, hogy a munkavállaló a nyilvántartásba vételt megelőző 3 éven belül legalább 360 nap munkaviszonnyal rendelkezzen, az igényléskor ne legyen munkaviszonya, ne legyen vállalkozó, és a foglalkoztatási szerv sem tud számára megfelelő munkahelyet felajánlani.

A 2020-as évet kivéve folyamatosan csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, közülük az ellátásban részesülők száma folyamatos emelkedő tendenciát mutat, 2023-ban 74 % kapott ellátást. A változás oka lehet, hogy más elnevezéssel új támogatások is jelen vannak a rendszerben, így az álláskeresők más-más támogatásra szerezhetnek jogosultságot a helyzetüktől, igénylési feltételektől függően. A járadék folyósításának időtartama minimum 36 nap, legfeljebb 90 nap, ez is az ellátottak számának csökkenéséhez vezethet.

A támogatás után a munkanélküliek továbbra is együttműködhetnek a járási hivatallal: részt vehetnek képzéseken, munkaerő-piaci programokon. Ha megfelelnek a jogosultsági feltételeknek, a járási hivataltól aktív korúak ellátását igényelhetik.

3.3.1. számú táblázat: Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök – Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	138	2,41%	48	34,78%
2019	122	2,14%	56	45,90%
2020	135	2,38%	64	47,41%
2021	110	1,95%	61	55,45%
2022	79	1,39%	54	68,35%
2023	78	1,38%	58	74,36%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1. b) nyugdíj előtti álláskeresői segély

A munkaerő-piaci változások hatására egyre többen kerülnek abba a helyzetbe, hogy bár szeretnének munkát vállalni, de idős koruk miatt nehezebben találnak megfelelő álláslehetőséget. Az álláskeresői segély azoknak a nyugdíjhoz közel álló álláskeresőknek nyújt támogatást az életvitelükhöz, akik tartósan nem tudnak munkaviszonyt létesíteni.

Ilyen ellátásban az az álláskereső részesülhet, aki munkát akar vállalni, de önálló álláskeresőse nem vezetett eredményre, nem tudtak megfelelő munkahelyet felajánlani számára, az öregségi nyugdíj korhatár betöltéséhez legfeljebb 5 éve hiányzik és legalább 45 napon át álláskeresősi járadékban részesült, a folyósítási időtartamot kimerítette, a megszűnést követően 3 éven belül betölti a megállapításhoz szükséges életkort, rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel és nem részesül korhatár előtti ellátásban. A segély addig folyósítható, amíg a jogosult az öregségi nyugdíjra, megváltozott munkaképességű személyek ellátására nem szerez jogosultságot.

1. c) költségtérítés

Az álláskereső részére járó álláskeresősi járadék, álláskeresősi segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos, tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült, indokolt helyközi utazási költséget megtérítik. A közfoglalkoztatott részére meg kell téríteni a tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült, azon indokolt helyközi utazási költséget, amely az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett utazással összefüggésben merül fel.

2. a) aktív korúak ellátása

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek

- aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- aki vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül, vagy
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel, a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani,
- aki esetében az álláskeresősi ellátások folyósítási időtartama lejárt, vagy
- aki esetében az álláskeresősi ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, a keresőtevékenységet követően újabb álláskeresősi ellátásra nem szerzett jogosultságot, vagy
- aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy évig együttműködött, vagy
- aki esetében az ápolási díj, GYET, rendszeres szociális járadék, bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, átmeneti járadék, rehabilitációs járadék, rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, megváltozott munkaképességű személyek ellátása, ideiglenes özvegyi vagy árvaellátásra jogosult gyermekek tartása címén megállapított özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, és a kérelem benyújtását megelőző 3 hónapban az illetékes hatóságokkal együttműködött, feltéve, hogy kereső tevékenységet nem folytat és megélhetősége másként nem biztosított.

Az aktív korúak ellátásának két típusa van: foglalkoztatást helyettesítő támogatás és az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás.

A *foglalkoztatást helyettesítő támogatásra* az jogosult, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították, és nem jogosult egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személy az állami foglalkoztatási szervnél kérheti az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét és köteles az állami foglalkoztatási szervvel együttműködni.

Mint a 3.3.2. sz. táblázat mutatja, a szociális támogatásban részesülő álláskeresők aránya 2019-ben jelentős mértékben visszaesett, és azóta is folyamatosan csökken. A 2018. évi 27 fővel szemben 2023-ban már csak 1 fő volt jogosult szociális támogatásra.

Az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső arányában 2021-ben és 2022-ben volt nagyobb ingadozás. 53 % és 75 % között változtak az arányok. 2018. évi 54 %-hoz képest 2023-ban jelentősebb emelkedés tapasztalható, az ellátásban részesülők aránya elérte a 75 %-ot.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	27	19,57%	33	23,91%	75	54,35%
2019	12	9,84%	22	18,03%	68	55,74%
2020	8	5,93%	17	12,59%	72	53,33%
2021	5	4,55%	7	6,36%	66	60,00%
2022	1	1,27%	16	20,25%	55	69,62%
2023	1	1,28%	2	2,56%	59	75,64%

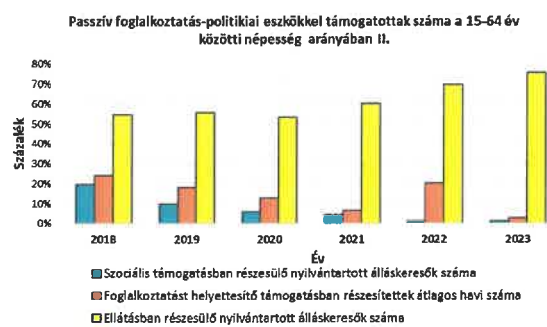
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A foglalkoztatás helyettesítő támogatásban (FHT-ban) részesülők aránya a 2022-es évet kivéve folyamatosan csökken. Nagyobb csökkenés 2021-ben volt.

Ez a támogatás a tartós munkanélkülieknél releváns, mivel az álláskereső jelentős része ebbe a kategóriába esik.

Míg 2018-ban közel 24 %, addig 2023-ban már csak 2,5 % kapta ezt a támogatást.

Összességében visszaesés látható a passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak arányában. Fontos, hogy a rászoruló hozzájussanak az ellátáshoz, ezért együtt kell működniük a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával.

Másik típusa az aktív korúak ellátásának az *egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás*. Lásd: 3.3.3. sz. táblázat.

Erre az jogosult, aki egészségkárosodottnak minősül, vagy 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudja biztosítani. Ez korábban az aktív korúak ellátása támogatási formán belül nyújtott rendszeres szociális segély nevű ellátás volt, mely 2019 márciusától megszűnt. Azok a személyek, akik egészségkárosodottnak minősültek, 14 év alatti gyermekük felügyeletét másképp biztosítani nem tudták, automatikusan az új egészségkárosodási és gyermek

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)
2018	16
2019	16
2020	20
2021	17
2022	16
2023	10

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők száma 2020. évet kivéve fokozatosan csökkent, 2023-ban már csak 10 fő kapta ezt a támogatást.

Ez arra utal, hogy az aktív korúak ellátása keretében a foglalkoztatást helyettesítő támogatás az az ellátási forma, melyben többen részesülnek, és kevés olyan rászoruló van, aki egészségkárosodása vagy 14 év alatti gyermekének felügyelete miatt nem tud elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

2. b) időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. Időskorúak járadékában részesülhet az a személy, aki

- a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át,
- egyedülálló, a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de 75 évesnél fiatalabb személy, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85 %-át,
- egyedülálló, 75. életévét betöltötte, havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át.

2. c) ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít.

Ápolási díjra jogosult az a hozzátartozó, aki állandó és tartós ápolásra, gondozásra szoruló, ha súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi, és az ápolat személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

Kérelemre kiemelt ápolási díjra való jogosultságot lehet megállapítani annak, aki

- komplex minősítés alapján a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 3. § (2) bekezdés b) pont bd) alpontja szerinti minősítési kategóriába sorolt hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, vagy
- olyan hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, aki után a magasabb összegű családi pótlékot miniszteri rendeletben meghatározott súlyosságú betegsége vagy fogyatékosagra tekintettel folyósítják.

A járási hivatal a fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végző, de a kiemelt ápolási díjra való jogosultság feltételeinek meg nem felelő személy kérelmére emelt összegű ápolási díjat állapít meg.

2025-ben az alapösszegű ápolási díj havi bruttó 48.405 Ft, az emelt összegű ápolási díj havi bruttó 72.608 Ft, a kiemelt ápolási díj összege havi bruttó 87.129 Ft.

Az ápolási díj havi összege más rendszeres pénzellátás folyósítása mellett – a jogszabályban foglalt meghatározott esetek kivételével – az ápolási díj és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi bruttó összegének a különbözete.

2. d) tartós ápolást végzők időskori támogatása

Tartós ápolást végzők időskori támogatására jogosult az a személy, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították, ha az öregségi nyugdíj megállapítását megelőző napon össze számítva legalább 20 éven át saját háztartásában ápolta, gondozta gyermekét, és az érintett időszakban ugyanazon gyermekre tekintettel

- gyermekek otthongondozási díjában vagy ápolási díjban részesült és az ápolási díj esetében azt részére a vizsgált időszakon belül legalább egy év időtartamban emelt összegű ápolási díjként vagy kiemelt ápolási díjként folyósították, illetve
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel gyermekgondozási segélyben vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesült.

A tartós ápolást végzők időskori támogatásának havi összege 50.000 Ft.

2. e) gyermekek otthongondozási díja

2019-ben került bevezetésre ez az ellátás, melyre az a szülő jogosult, aki a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről, vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik. A gyermekek otthongondozási díjának havi összege 2025. évben 200e Ft, két vagy több gyermek ápolása esetén 300e Ft.

A díj egyidejűleg csak egy gyermekre tekintettel folyósítható, de a havonkénti összeg másfélszerese illeti meg a szülőt, ha a szülő több olyan gyermekéről is gondoskodik, akik után egészségi állapotuk alapján a díj megállapítható lenne. A díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít, mellette napi 4 órában lehet keresőtevékenységet folytatni, vagy otthoni munkavégzés esetén időkorlát nélkül.

A gyermekek otthongondozási díjában részesítettek havi átlagos száma 2019-ben 17,5 fő, 2020-ban 13,5 fő, 2021-ben 14,6 fő, 2022-ben 18,5 fő, 2023-ban 24,1 fő volt.

Az ellátásban részesülők száma a 2019. évihez képest 2023. évre 38 %-kal emelkedett.

2. f) közgyógyellátás

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított természetbeni támogatási forma.

Háromféle jogcím alapján állapítható meg: alanyi jogcímen, normatív jogcímen, méltányossági alapon.

Az alanyi jogcímen járó közgyógyellátás független a beteg jövedelmi helyzetétől és a kezelése havi költségétől. A normatív közgyógyellátás az igénylő jövedelmi viszonyától, illetve a számára biztosított egészségügyi ellátás havi költségétől is függ.

Az alanyi és a normatív közgyógyellátást a járási hivatalok, a méltányossági közgyógyellátást a település jegyzője intézi és állapítja meg a mértékét.

Az alanyi közgyógyellátásra való jogosultság az alapul szolgáló körülmény fennállásáig, a normatív közgyógyellátásra való jogosultság négy évre szól.

2. g) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása

A járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem a szociális vetítési alap összegének 120 %-át, illetve aki egyedülálló és jövedelme a szociális vetítési alap összegének 150 %-át nem haladja meg, családjának vagyona nincs. A kiadott bizonyítvány hatálya egy év. 2015-től jelentősen átalakult a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszere, mely az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt célcsoportok támogatását is befolyásolta. A Pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 3/2015.(II.13.) Ör. alapján, a szociális törvényben foglaltaknak megfelelően, szociális rászorultságtól függően állapítható meg Sándorfalván települési támogatás, rendkívüli települési támogatás vagy köztemetés.

3. a) települési támogatások

Forrás: 3. a) – 3. d) pontokhoz az adatok a Sándorfalvi Közös Önkormányzati Hivatal 2019-2025. évi hivatali beszámolójából kerültek kigyűjtésre.

Települési támogatás nyújtható

1.) lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez:

2018-ban 11 fő részére, 2019-ben 90 fő részére, 2020-ban 66 fő, 2021-ben 48 fő, 2022-ben 48 fő részére, 2023-ban 18 fő, 2024-ben 28 fő részére került megállapításra a támogatás.

2.) gyógyszerkiadások enyhítésére:

A helyi rendelet alapján a kérelmezők részére a kérelem benyújtásának első napjától 3 hónapra havonta 3. 000 Ft, egy összegben 9.000 Ft kerül kifizetésre.

2018-ban 143 db, 2019-ben 142 db, 2020-ban 130 db, 2021-ben 110 db, 2022-ben 98 db, 2023-ban 48 db, 2024-ben 62 db megállapító határozat született.

2024-ben 1 alkalommal 4 fő, 2 alkalommal 2 fő, 3 alkalommal 9 fő, 4 alkalommal 7 fő részesült támogatásban.

3. b) Rendkívüli települési támogatások

Rendkívüli települési támogatás nyújtható

1.) átmeneti rendkívüli települési támogatásként, mely lehet pénzbeli és természetbeni.

A támogatási forma a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére kerül megállapításra.

2018-ban 15 fő pénzbeli támogatásban 17 esetben, 15 fő természetbeni támogatásban 17 esetben
2019-ben 89 fő pénzbeli támogatásban 187 esetben, 14 fő természetbeni támogatásban 18 esetben
2020-ban 88 fő pénzbeli támogatásban 163 esetben, 7 fő természetbeni támogatásban 7 esetben
2021-ben 51 fő pénzbeli támogatásban 108 esetben, 0 fő természetbeni támogatásban 0 esetben
2022-ben 31 fő pénzbeli támogatásban 50 esetben, 0 fő természetbeni támogatásban 0 esetben
2023-ban 37 fő pénzbeli támogatásban 56 esetben, 0 fő természetbeni támogatásban 0 esetben
2024-ben 31 fő pénzbeli támogatásban 61 esetben, 0 fő természetbeni támogatásban 0 esetben részesült.

2.) temetési költségek enyhítésére.

2018-ban 28 fő, 2019-ben 26 fő, 2020-ban 17 fő, 2021-ben 17 fő, 2022-ben 15 fő, 2023-ban 11 fő, 2024-ben 15 fő kapott támogatást a temetési költségekhez. A támogatás összege 28.500 Ft/fő.

3.) elemi kár miatt bekövetkező krízishelyzetre. Ilyen támogatás megállapítására nem került sor.

4.) gyermekek ellátásához kapcsolódó krízishelyzetre tekintettel.

2018-ban 86 gyermek pénzbeli támogatásban, 71 gyermek beiskolázási támogatásban
2019-ben 109 gyermek pénzbeli támogatásban, 63 gyermek beiskolázási támogatásban
2020-ban 75 gyermek pénzbeli támogatásban, 74 gyermek beiskolázási támogatásban
2021-ben 34 gyermek pénzbeli támogatásban, 53 gyermek beiskolázási támogatásban
2022-ben 70 gyermek pénzbeli támogatásban, 63 gyermek beiskolázási támogatásban
2023-ban 58 gyermek pénzbeli támogatásban, 48 gyermek beiskolázási támogatásban
2024-ben 36 gyermek pénzbeli támogatásban, 46 gyermek beiskolázási támogatásban részesült.

5.) gyermekek ellátásához kapcsolódó rendkívüli települési támogatás, babaköszöntő támogatás

A Képviselő-testület 2020. január 1. napjától új rendkívüli települési támogatást vezetett be a 2020. január 1. napját követően született sándorfalvi lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező újszülöttek részére. A babaköszöntő támogatás összege gyermekenként 10.000 forint. 2020-ban 57, 2021-ben 68, 2022-ben 61, 2023-ban 67 fő, 2024-ben 73 fő sándorfalvi újszülött babát köszönthettünk a szülők kérelmére.

3. c) Köztemetés

A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. Köztemetés esetén vizsgálni kell a temetési költség megtéríthetőségét, hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél hagyatéki teherként történő érvényesítését.

Hagyaték, illetve hagyatéki eljárás hiányában a temetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére kell kötelezni. 2018. és 2023. év között csak 2022. évben 2 esetben rendelt el köztemetést Sándorfalva város polgármestere.

3. d) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, gyermekek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetének megállapítása

Az egy évre szóló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult az intézményi (bölcsődei, óvodai, iskolai) gyermekétkeztetést ingyenesen igénybe venni.

A pénzbeli támogatás évente két alkalommal, augusztusban és novemberben kerül folyósításra Erzsébet utalvány formájában.

2018-ban 221 kiskorú és 15 nagykorú gyermek,	2019-ben 165 kiskorú és 19 nagykorú gyermek,
2020-ban 159 kiskorú és 9 nagykorú gyermek,	2021-ben 171 kiskorú és 8 nagykorú gyermek,
2022-ben 163 kiskorú és 8 nagykorú gyermek	2023-ban 91 kiskorú és 5 nagykorú gyermek,
2024-ben 89 kiskorú és 3 nagykorú gyermek,	

részesült pénzbeli ellátásában.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezménybe részesülő gyermekek hátrányos helyzetű (HH), illetve halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) határozatban kell megállapítani a szülő önkéntes nyilatkozata alapján.

Önkormányzatunk

2019-ben 70 HH-s és 15 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	184 fő
2020-ban 77 HH-s és 7 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	168 fő
2021-ben 81 HH-s és 10 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	179 fő
2022-ben 62 HH-s és 5 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	171 fő
2023-ban 60 HH-s és 2 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	96 fő
2024-ben 50 HH-s és 2 HHH-s gyermeket tartott nyilván a	92 fő

rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő közül.

Önkormányzati kötelező feladat a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szünidei gyermekétkeztetésének megszervezése és biztosítása. Önkormányzatunk a szünidő munkanapjain gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosítja.

A szünidei gyermekétkeztetést a Hungast14 Kft.-vel kötött vállalkozási szerződés alapján biztosítja Önkormányzatunk 2018. évben 226 tanuló, 2019. évben 183 tanuló, 2020. évben 192 tanuló, 2021-ben 157 tanuló, 2022-ben 156 tanuló, 2023-ban 143 tanuló, 2024-ben 109 tanuló részére.

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A lakhatás kérdésköre fontos az esélyegyenlőség elősegítése és az egyenlő bánásmód biztosítása szempontjából, e tekintetben a helyi önkormányzatok jelentős mértékű felelősséggel bírnak.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen az Ebktv. 8. §-ában meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatban, hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során. Az Ebktv. kiemeli továbbá, hogy a használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon, illetve a lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a(z)

- a) bérlakás-állományt
- b) szociális lakhatást
- c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanokat
- d) lakhatást segítő támogatásokat, feltárva a településen fellelhető
- e) elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket, hajléktalanságot
- f) eladósodottságot
- g) lakhatás egyéb jellemzőit: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatását.

Lakáshelyzet

A lakásállomány a település növekedésével arányosan növekszik, az épült lakások 98%-a családi ház jellegű épület. A lakások közel 40 %-a 1 vagy 2 szobás.

A vizsgált időszakban az épített lakások számában kisebb emelkedés 2019-ben és 2020-ban volt. Ekkor tíznél több lakás épült évente. Ehhez valószínű nagymértékben hozzájárult a családtámogatási rendszerek bővítése, melyekkel az állam a családok otthonteremtését elősegíteni (pl.: babaváró hitel, családok otthonteremtési kedvezménye, stb.). 2021-től ismét 10 db alá csökkent az adott évben épített lakások száma. Lásd: 3.4.1. sz. táblázat.

3.4.1. számú táblázat: Lakásállomány

Év	Lakás-állomány (db)	Épített lakások száma	Épített lakások száma 1000 lakásra	1-2 szobás lakások aránya	Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya
	db	db	db	%	%	%
2018	3289	6	2	41,20%	81,64%	88,93%
2019	3301	13	4	41,02%	82,13%	88,79%
2020	3311	12	4	40,86%	82,54%	88,83%
2021	3316	7	2	40,80%	83,08%	88,90%
2022	3501	8	2	35,85%	79,41%	84,46%
2023	3503	5	1	35,83%	79,82%	84,67%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A legtöbb lakás 1961. és 2000. között épült.

Az 1970-es évek óta Sándorfalva közművesítése látványos fejlődésnek indult, ma belterületen már igen jól közművesített ingatlanok találhatók, külterületen a háztartások felszereltsége szintén nő.

2023-ban a lakásokból 259 db egyszobás, 996 db kétszobás, 1243 db hámszobás, 1005 db 4 vagy többszobás volt. 2022-ben 55 komfort nélküli lakás volt.

Bár a lakosság folyamatosan nő, az új lakások építése az elmúlt két évtizedben jelentősen visszaesett.

3.4.1.1. sz. táblázat: Lakások építési év szerint

Év	1946. előtt	1946-1960.	1961-1980.	1981-2000.	2001-2010.	2010. után
épült lakások száma (db)	420	383	1206	1064	269	156

Forrás: Népszámlálás 2022.

A lakások komfortfokozata a 2011. és 2022. évi népszámlálás közti időszakban jelentősen javult. Míg 2011-ben a lakások 47,8 %-a volt összkomfortos, ez az arány 2022-re már 60 % volt. A félkomfortos és komfort nélküli lakások aránya is jelentősen csökkent. A szükség és egyéb lakások aránya továbbra is 1 % alatt maradt. Lásd: 3.4.1.2. sz. táblázat.

3.4.1.2. számú táblázat: Lakások komfortfokozatuk szerint

Komfortfokozat	2011. évben lakások		2022. évben lakások	
	száma (db)	aránya (%)	száma (db)	aránya (%)
Összkomfortos	1555	47,8	2096	60
Komfortos	1296	39,8	1256	35,9
Félkomfortos	153	4,7	36	1,0
Komfort nélküli	233	7,1	78	2,2
Szükség és egyéb lakás	16	0,5	32	0,9
Lakások összesen	3253	100	3498	100

Forrás: Népszámlálás 2011. és 2022.

3.4.1.3. számú táblázat: Lakások alapterület szerint (m²)

0-29 m ²	30-39 m ²	40-49 m ²	50-59 m ²	60-79 m ²	80-99 m ²	100-119 m ²	120 m ² felett
78	139	179	202	639	1018	717	526

Forrás: Népszámlálás 2022.

a) bérlakás-állomány

Önkormányzatunknak jelenleg 1 szociális alapú és 15 költségalapú bérlakása van. Az 5 szociális alapú bérlakásból egy 2022-ben eladásra került, 2025. évtől három költségalapú bérlakás lett.

A költségalapú 8 lakásos bérlakás ügyszintén pályázati támogatás segítségével valósult meg 2003-ban. Itt minden lakás egy földszinti és egy tetőtéri részből áll. Az összkomfortos lakásokba pályázat útján maximum 5 évi határozott időtartamra költözik bérlő.

Az épületben különböző méretű lakásokat alakítottak ki, a lakások alapterülete 52 m² és 76 m² közötti. A bérleti díj jelenleg 1.073 Ft/m²/hó.

2009 őszén került átadásra az ún. Holcim-ház, mely a fiatalok átmeneti lakhatását biztosító költségalapú bérház, 4 lakásból áll. Az épületben különböző méretű lakásokat alakítottak ki, a lakások alapterülete 49 és 76 m² közötti. A bérleti díj jelenleg 1.089 Ft/m²/hó.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány

Év	Lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2018	3 289	0	12	0	5	0	0
2019	3 301	0	12	0	5	0	0
2020	3 311	0	12	0	5	0	0
2021	3316	0	12	0	5	0	0
2022	3501	0	12	0	4	0	0
2023	3503	0	12	0	4	0	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatok

A lakásokba pályázat útján maximum 5 évre költözhetnek be a 40 évnél fiatalabb lakók. Modern technológiával épült, így energiatakarékos megoldást kínál az ott lakók számára.

A fűtést energiatakarékos hőszivattyú látja el, a meleg víz előállításához napkollektorok is hozzájárulnak.

A szennyvizet házi szennyvíztisztító berendezés tisztítja, a tisztított vizet dréncsövekkel szikkasztják el a kertben, illetve a szűrkevíz tárolóba jut, ami a vécék vízellátását biztosítja.

Egy költségalapú bérlakás a Sándorfalvi Önkéntes Tűzoltó Egyesület kezelésébe került átadásra.

Költségalapú bérlakásra olyan család, illetve személy pályázhat, akik rendszeres jövedelemmel rendelkeznek, lakhatást biztosító ingatlantulajdonuk nincs, a határozott idő lejártakor más módon biztosítják a saját lakhatásukat, ennek érdekében lakás előtakarékosági szerződést kötnek.

A bérlettel összefüggő költségek biztosítására a fizetőképességet igazolni kell, ezért minimális jövedelemhatár került megállapításra.

Nincs pontos adat arra vonatkozóan, hogy a település összes lakásállománya viszonylatában mennyi az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma. Tudható ez annak is, hogy nincs konkrétan meghatározva ennek szempontrendszere. Fontos és szükséges cél lenne, hogy a lakás minősége, a biztonságos lakhatás a mindennapi élet részévé váljon.

b) szociális lakhatás

A bérlakások pályáztatási feltételeit Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről szóló 9/2003.(IV.17.) önkormányzati rendelete szabályozza. A szociális bérlakás kertes családi ház, komfort nélküli, a jelenlegi lakbér 110 Ft/m²/hó. A szociális bérlakásra lenne igény, de az önkormányzat lehetőségei e téren korlátozottak.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Sándorfalván az önkormányzat nem rendelkezik egyéb lakáscélra használt, nem lakáscélú ingattal.

d) lakhatást segítő támogatások

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott hozzájárulás (pl.: villanyáram-, víz-, gázfogyasztás).

A lakásfenntartási támogatás alanyi jogon, normatív alapon állapítható meg. A mindennapi életfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára.

A terhek enyhítését szolgálja a szociális törvényben és Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 3/2015.(II.13.) önkormányzati rendeletében meghatározott feltételek fennállása esetén egy évre igénybe vehető lakhatási támogatás.

A kétezres évek eleje óta megnövekedett elsősorban az áram-, és gázszolgáltató felé tartozók száma. A hátralék felhalmozódásának megakadályozását célozta a 2015-ig lakásfenntartási támogatás, majd lakhatáshoz kapcsolódó települési támogatás.

Településünkön természetbeni ellátásként elsősorban szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása. A kormány által létrehozott CSOK program központilag kíván segítséget nyújtani a népesség megtartásához, növekedéséhez, a lakhatás megoldásával, ennek hatásairól, számairól településünk vonatkozásában nem rendelkezünk adatokkal.

Ez a 2023-as adatokból is látszik, jelentősen csökkent a települési támogatásban részesítettek száma.

3.4.3. számú táblázat: Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma
	Fő	Fő
2018	475	96
2019	435	90
2020	359	41
2021	300	38
2022	268	27
2023	267	16

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Települési támogatásban a vizsgált időszakban 2018. évhez képest 2023-ban már 56 %-kal kevesebben részesültek. Az egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma 2023-ban csak 6 %-a volt a 2018. évben támogatott személyeknek.

e) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Amennyiben elégtelen lakhatási körülményekről, illetve veszélyeztetett lakhatási helyzetekről szerez tudomást az önkormányzat, megpróbál megoldást találni a problémára, segítséget nyújtani a rászorulóknak. A hajléktalanság nem jellemző a településen. Hajléktalan személyek számára átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény legközelebb Szegeden érhető el.

f) eladósodottság

Az eladósodottság mértékét illetően nem állnak rendelkezésre adatok, csak esetleges becsléseket tehetünk. Általánosságban elmondható, hogy komoly problémát jelent napjainkban az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű idős vagy többgyermekes családok esetében.

Nagy terhet jelent a családoknak a lakásfenntartással, lakáscélú hiteltörlesztéssel kapcsolatos kiadások viselése. A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj tartozások, hátralékok felhalmozódása. Tapasztalható, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, az adósságállomány folytonos újra indulása.

A korábbi évek tapasztalataihoz hasonlóan elmondható, hogy a helyi adót fizetők fizetőképességében nem következett be jelentős trendváltás, az adó-végrehajtási ügyek száma továbbra is számottevő. Az elmúlt három évben évente átlagosan 20 db ingatlanárverési hirdetmény kifüggesztési ügy intézésére került sor a közös önkormányzati hivatalnál.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A településszerkezetre vonatkozó részben már említésre került, hogy 17 nevesített határrészt különíthetünk el. A dűlőkben nemcsak módos környékbeliek vásárolnak üdülőt, zártkertet, hanem az olcsóbb telkek miatt egyre inkább nő a Szegedről kitelepülő, eladósodott, hátrányos szociális helyzetben levő családok száma, akik lakóhelyül választják az egyébként üdülőnek, hétvégi háznak szánt kerteket. A külterületi közművesítés alacsonyabb szintje számukra ugyanakkor problémákat is felvet. Például, mivel nincs bevezetve víz és gáz, a vizet fűrt kúttal, a gázt villannyal helyettesítik, ami nagyobb áramellátást igényel.

Külterületen közvilágítás kiépítés valósult meg, amivel a közbiztonság is növekedett, illetve nemrégiben bevezették a szemétszállítást, illetőleg a Nádasztó Szabadidőpark infrastruktúrájának kialakítása kapcsán az I. dűlőig kiépítésre került a vezetékes vízhálózat.

Az előzetes véleményeket és javaslatokat figyelembe véve a képviselő-testület a 2017. novemberi ülésén döntött a zártkertek (Csibafa szőlők, Kővágó dűlő, Vedres szőlők) közterületi neveinek módosításáról, így „utca”, illetve „köz” közterületi jelleget kaptak:

- Kővágó dűlő: Nádasztó utca, Ponty utca, Süllő utca, Harcsa utca, Csuka utca, Tópart utca, Hattyú utca, Vadkacsa utca, Tigris utca, Dalos utca,
- Vedres szőlők: Erdészház utca, Álmos utca, Borostyán utca, Kőkény utca, Szeder utca, Bodza utca, Kőris utca, Juhar utca,
- Csibafa szőlők: Ilona utca, Lilaakác köz, Galagonya utca.

2025. év elején 891 fő rendelkezett külterületi lakcímmel.

2022-ben átadásra került a Szegedet Ópusztaszerrel összekötő kerékpárút Sándorfalvát érintő szakasza 14 km hosszban. Lezárult a külterületi Tópart és Harcsa utca útépítése 900 fm hosszban, valamint a Nádasztó utca útfelújítása 490 fm hosszban, ezzel is elősegítve a külterületi lakosok életminőségének javítását, valamint a település fő turisztikai célpontjának tekinthető Nádasztó Szabadidőpark könnyebb megközelíthetőségét.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregált lakóterület, ahol egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek. Szegregátumok azok a földrajzilag egybetartozó és elhatárolható területek, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú lakosságon (15-64

éves korosztály) belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. Veszélyeztetett terület, ahol a lakosok számának legalább 40 %-a fenti mutatók szerint alacsony státusú.

- A) A telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői, stb.).
- B) A telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.).
- C) Szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Sándorfalván nincs olyan terület, amely telepnek, szegregátumnak, veszélyeztetett területnek minősül.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény alapján a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról. Az egészségügyi alapellátások körzeteit, több településre is kiterjedő ellátás esetén a körzet székhelyét a települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg és alakítja ki. A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. Az Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat (falu- és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás, stb.) és szakosított ellátásokat (az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény).

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Ebben a részben elemzésre kerül:

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés
- b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés
- c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés
- d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése
- e) sportprogramokhoz való hozzáférés
- f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés
- g) drogprevenció szolgáltatások
- h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor
- h) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

a) Egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Orvosi ellátás

Az önkormányzat kötelező feladatai közé tartozik az egészségügyi alapellátás biztosítása, melynek körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról, továbbá megállapítja és kialakítja az egészségügyi alapellátás körzeteit.

Az egészségügyi alapellátás körzeteinek meghatározásáról szóló 19/2022. (XII.14.) önkormányzati rendeletben meghatározott körzetbeosztás szerint történik a területi ellátás.

Sándorfalván egy házi gyermekorvos, két fogorvos és három felnőtt háziorvos működik az OEP finanszírozásával. Jó lenne, ha az orvosok leterheltségét csökkentené még egy háziorvos a településen.

A központi orvosi ügyeletet az Országos Mentőszolgálat látja el. A településen 2 gyógyszer-tár van, mindkettő akadálymentesített. OEP által nem finanszírozott szakrendelés is folyik: foglalkozás-egészségügyi szakorvosi ellátás, nőgyógyászati, ortopédiai szakrendelés. A helyi optikában szemészeti vizsgálatot is kérhetnek az illetékesek. A településen vérvételre és laborvizsgálatra is van lehetőség, így a lakosoknak nem kell Szegedre utazniuk emiatt. Erről az önkormányzat önként vállalt feladatként gondoskodik. Az egyes szakellátási formák legközelebb Szegeden érhetőek el.

Közgyógyellátás

Az Szt. alapján a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított támogatási forma, mely megállapítható alanyi vagy normatív jogcímen, illetve méltányossági alapon.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2018. évtől folyamatosan csökkent, évente egyre kevesebb volt a jogosultak száma, majd 2022-ben emelkedés történt, de 2023-ban a jogosultak száma ismét a 2020. évihez volt hasonló. Lásd: 3.6.1. sz. táblázat.

A közgyógyellátással kapcsolatban részletesen kifejtésre kerültek a jogosultsági szabályok a 3.3. *Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások - 2. f) Közgyógyellátás* részben.

Ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Az ápolási díjjal kapcsolatban részletesen kifejtésre kerültek jogosultsági szabályok a 3.3. *Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások - 2. c) Ápolási díj* részben.

Az ápolási díjban részesülők száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, a vizsgált időszakban jelentősen 2019-től lett kevesebb a jogosultak száma. 2022-ben éves átlagban többen váltak jogosulttá az ápolási díjra, majd 2023-ban újból a 2021. évi szintre csökkent a jogosultak száma.

3.6.1. számú táblázat: Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szerve- zett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szerve- zett házior- vosi szolgálta- tások száma	A házi gyermekor- vosok által ellátott szolgálatok száma	Gyógy- szertárak és fiók- gyógyszer- tárak száma	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	3	1	2	201	61,40
2019	0	3	1	2	185	43,77
2020	0	3	1	2	177	39,94
2021	0	3	1	2	155	33,83
2022	0	3	1	2	164	38,79
2023	0	3	1	2	177	33,09

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A háziorvosok 2018-ban 42303 esetet, 2020-ban 39935 esetet, 2023-ban 46544 esetet láttak el.
A házi gyermekorvosok 2018-ban 3665 esetet, 2020-ban 2748 esetet, 2023-ban 9233 esetet láttak el.

Háziorvosok és házi gyermekorvosok száma vármegyénként ⁵

A 2022-es előzetes adatok alapján a dolgozó orvosok száma általában nőtt, viszont a háziorvosoké és a házi gyermekorvosoké tovább csökkent az előző évihez képest. Az 1998 óta tartó folyamat következményeként 2020-ban együttes létszámuk először nem érte el a 6000 főt sem, 2022 végén pedig 5725-en láttak el a betegeket. Tízezer lakosra átlagosan 5,9 háziorvos, illetve házi gyermekorvos jutott. Az ellátottság területi szintű mutatója 4,8 és 7,2 tízezrelék között mozgott, Pest vármegyében volt a legalacsonyabb, Baranyában a legmagasabb. Ezenkívül a fővárosban (6,7 fő) és Csongrád-Csanádban (6,6 fő) jutott tízezer lakosra az országos átlagnál jelentősen több háziorvos, illetve házi gyermekorvos.

Háziorvosaink szerint a fő problémát az egészségi állapot megőrzése szempontjából településünkön is a dohányzás, az egészségtelen táplálkozás (túl zsíros és fűszeres ételek fogyasztása), az ebből eredő túlsúlyosság, az alkoholfogyasztás magas aránya, a stressz, a hajszolt életmód okozza, de növekvőben van a daganatos és a légúti allergiás megbetegedések száma is.

⁶ Csongrád-Csanád vármegyében	2018-ban	2023-ban
- a háziorvosok száma	217 fő	202 fő
- a házi gyermekorvosok száma	65 fő	60 fő
- egy háziorvosra és házi gyermek orvosra jutó lakos száma	1415 fő	1486 fő

Dohányzás ⁷

A 2019-es felmérés szerint Magyarországon a férfiak 27,7 %-a, a nők 22,3 % dohányzik naponta. A dohányzók aránya a 18-34 év közötti korcsoportban a legmagasabb (31,7 %), az érettségivel nem rendelkezők 34,9 %-a, a felsőfokú végzettségűek 11,4 %-a dohányzik naponta. Soha nem dohányzott az érettségi nélküliek 40,5 %-a, a felsőfokú végzettségűek 66,8 %-a.

A magyarországi népesség átlagos dohányzási szokásai nem változtak. Az iskolai végzettség és a dohányzás között fordított a kapcsolat, azaz az iskolázottság szintjének emelkedésével csökken a naponta dohányzók aránya és a dohányzók körében az elszívott cigaretta mennyisége is.

A WHO szerint ⁸ a dohányzás a fogyasztók felének az életét követeli, évente a világon több mint 8 millió ember halála a dohányzással hozható összefüggésbe.

E halálesetek közül több mint 7 millió a dohányzás közvetlen következménye, míg körülbelül 1,2 millió nemdohányzó halálát a másodlagos füstnek való kitettség okozza.

Krónikus betegségek ⁹

2019-ben a férfiakhoz képest 5 százalékponttal több nő nyilatkozott úgy, hogy krónikus beteg.

A magasvérnyomás-betegség a leggyakoribb a 18 évesnél idősebbek körében. Ezt követően a gerincbántalmak sújtják a legtöbb embert, gyakran okoznak munkaképtelenséget, sokszor vezethetnek mozgáskorlátozottsághoz. 2019-ben már több mint 2,3 millió főt tartottak nyilván a háziorvosok ezzel az egészségügyi problémával. A fiatalabb korcsoportokban is 5–10%-os gyakorisággal fordult elő, a 75 éves és annál idősebbek között az érintettek aránya pedig elérte a 43%-ot. A gerincbántalmak a nőket minden életkorban jobban veszélyeztetik.

⁵ <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/egeszsegugy/a-tizezer-lakosra-juto-haziorvosok-es-hazi-gyermekeorvosok-szama-varmegyenkent>

⁶ https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0046.html

⁷ https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0040.html

⁸ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

⁹ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

Túlsúly¹⁰

A krónikus betegségek számát tekintve 45-74 éves korban az elhízottság 10 évvel öregíti az embereket. A 15 éves vagy annál idősebb lakosság közel hattizede túlsúlyos vagy elhízott, és majdnem negyede elhízott. A 2019. évi adatokat az 5 évvel korábbi felvétel eredményeivel összehasonlítva az elhízottak aránya 3, a túlsúlyosaké 1 százalékponttal növekedett.

Az egészségesnél nagyobb testsúly már a 15-24 évesek között is nagyon gyakori, minden harmadik férfi és minden ötödik nő túlsúlyos vagy elhízott.

Alkoholfüggőség/-mérgezés¹¹

A túl sok alkohol mérgező és pszichoaktív anyag, ami függőséget okozhat. Az alkohol tartalmú italok fogyasztása sokak számára a társadalmi érintkezés rutinszerű része. Ebben az összefüggésben könnyű figyelmen kívül hagyni, vagy kizárni az alkoholfogyasztás által okozott vagy ahhoz hozzájáruló egészségügyi és társadalmi károkat. Számos betegség, illetve kóros állapot kialakulása (például mentális és magatartási rendellenességek, egyéb nem fertőző állapotok, sérülések) összefüggésbe hozható a túlzott alkoholfogyasztással.

Testmozgás¹²

Becslések szerint Magyarországon a halálozások fele egészség-magatartásbeli kockázati tényezőknek tulajdonítható, ideértve a helytelen táplálkozást, a dohányzást, az alkoholfogyasztást és a kevés testmozgást. Ez az arány nálunk jóval magasabb a 39 %-os uniós értéknél. Az EU tagállamai között évek óta Magyarországon leggyakoribb a daganatos halálozás.

A WHO ajánlása szerint a felnőtteknek hetente legalább 150 percnyi közepes intenzitású, vagy legalább 75 perc erőteljes intenzitású aerob fizikai tevékenységet kell végezni. A szabadidős testmozgás határozott kapcsolatot mutat a társadalmi jellemzőkkel. Minél iskolázottabb, minél kedvezőbb valaki jövedelmi helyzete, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy rendszeres szabadidős testmozgást végez.

b) Prevenációs és szűrőprogramokhoz (pl.: népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzájárás

A prevenációs szűréseket gyermekek esetén a védőnők, az iskolaorvos, valamint a gyermek háziorvos látják el.

A felnőttek részére prevenációs szűréseket a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény és az önkormányzat szervez az évente megrendezésre kerülő Egészség hét keretében.

Az Egészség hét programja a helyi lakosságra igazítottan kerül összeállításra.

Minden alkalommal ingyenes előadásokat tartanak a felkért szakemberek az egészséges táplálkozásról és életmódról, továbbá az édesanyáknak a csecsemő- és kisgyermekgondozásról, az idős korosztálynak a korral járó egészségromlásról és időskori betegségekről, valamint azok kezeléséről. Kedvezményes térítési díjak mellett az érdeklődők különböző szűrővizsgálatokon vehetnek részt, igénybe lehet venni csontkovács segítségét is. A gyermekeknek az egészséghez kapcsolódó előadásokat, zenés mozgásfejlesztő foglalkozásokat szerveznek. Ki lehet próbálni a Pilates gerinctornát is. Ezen kívül a lakosság prevenációs és szűrőprogramokat csak a megyeszékhelyen, Szegeden tud igénybe venni. A betegek szállításában kiemelt szerepet kap a tanyagondoki szolgálat.

Szűrővizsgálatokon való részvétel¹³

Az iskolázottabbak egészségtudatosabbak, gyakrabban vesznek részt a szűrővizsgálatokon.

A betegség megelőzés tudatos életvezetéssel hosszútávon, a szűrővizsgálatokon való részvétellel középtávon javítja az életkilátásokat. Az emlőrák – a tüdőrák után – a nők leggyakoribb daganatos megbetegedése. A magyar egészségügyi hatóságok a megbetegedés legnagyobb kockázatának kitett, 45-64 éves női korosztálynak kétfévente ajánlják a szűrővizsgálaton való részvételt.

¹⁰ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

¹¹ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

¹² https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

¹³ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/egeszsegugyi_helyzetkep_2019.pdf

Az érintett női korosztály 86%-a volt már mammográfiás vizsgálaton. Az idősebbek, illetve az iskolázottabbak ebben a tekintetben szabálykövetőbbnek, egészségtudatosabbnak mutatkoznak.

Az 55-64 évesek között valamivel többen vannak azok, akik két éven belül jártak mammográfiás vizsgálaton, mint a tíz évvel fiatalabb korcsoportban. A legfeljebb a közoktatás 8. évfolyamát elvégzők fele sem, míg a diplomásoknak héttizede tesz eleget az egészségügyi ajánlásnak.

A méhnyak-rákszűrést a nők sokkal gyakrabban végeztetik magánorvosi rendelőben, mint a mammográfiás vizsgálatot.

A 15 éves és annál idősebb férfiaknak mindössze 30%-a járt élete során prosztataszűrésen, a nagyobb kockázatnak kitett 45. évüket már betöltötteknek is csak mintegy fele. Ennek a korcsoportnak ötöde végeztette el a vizsgálatot az adatfelvételt megelőző évben.

A 65-74 évesek a legaktívabbak ebben a tekintetben, a korcsoporthoz tartozók közel harmada az előző évben, négytizede az előző két évben és mintegy fele az előző három évben vett részt szűrővizsgálaton.

c) Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő- és rehabilitációs ellátás a nevelési-oktatási intézmények keretében megoldott. Itt fontos szerepet kapnak a Pedagógiai Szakszolgálatok. Kiemelkedően fontos munkát látnak el a korai fejlesztés, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás terén. Kora gyermekkorban, a megfelelő fejlődés érdekében a védőnői szolgálat segíti a kisgyermekes családokat.

Ezen túl fejlesztő és rehabilitációs ellátás a megyeszékhelyen biztosított. Kiemelkedő szerepe van a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása fenntartásában működő Dr. Farkasinszky Terézia Ifjúsági Drogcentrumnak, ahol egyedülállóan szenvedélybetegek részére biztosítanak szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátást, egészségügyi szakellátás keretében fekvő- és járóbeteg ellátást, valamint gondozást. A civil szervezetek is fontos szerepet töltenek be a speciális nevelési igényű, fogyatékkal élő gyermekek oktatásával, fejlesztésével kapcsolatban.

d) A közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Településünkön a közétkeztetést közbeszerzési eljárás keretében kiválasztott, a pályázati előírásoknak megfelelő vállalkozás látja el. A közétkeztetési konyha által nyújtott szolgáltatás megfelel az Eütv 50. § (3) bekezdésének, mely szerint a közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani.

A közétkeztetés biztosítása keretében az étrendtervezésre a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben meghatározott szabályok az irányadók.

A változatos, tápanyagban gazdag étkezés fontos. Sajnos néhány, kevésbé jó anyagi helyzetben lévő család gyermekeinek az elsődleges tápanyagforrást a közétkeztetés jelenti.

A rászoruló szülők gyermekei részére az ingyenes szünidei gyermekétkeztetés lehetősége is biztosított városunkban.

2023 októberében került átadásra a Pallavicini Sándor Általános Iskola felújított étkezője. A fejlesztés a Hungast Csoport által került kivitelezésre. A felújítás keretein belül vonzóbbá tették a gyermekek számára az egészséges és változatos ételek ízélménye mellett az étkezési környezetet is, ami könnyen tisztán tartható, az új berendezések jól bírják az igénybevételt. Bevezették a svédasztalos étkezési rendszert, a gyermekek azt választanak, amit szeretnek és annyit, amennyi elég nekik, elérve ezzel a változatos étkezést és azt, hogy minél kevesebb konyhai hulladék keletkezzen.

e) Sportprogramokhoz való hozzáférés

A Sándorfalvi Sport Klub Egyesület első csapata a megyei I. osztályban szerepel. Az utánpótlás csapat szintén elismert a térségben. A női kézilabda szakosztály 10 éves kortól foglalkozik a gyerekekkel. Első csapatuk megyei bajnokságban szerepel. A kick-bokszt szakosztály az ezredforduló után alakult és világbajnokságon harmadik helyezést ért el.

Az iskolai diákkörben futball és kézilabda szakcsoport működik. A sportolási célokat egy füves és egy műfüves nagypálya, valamint az iskolai fedett és szabadtéri sportpályák szolgálják.

Mindig nagy érdeklődésre tart számot az ovifoci.

Kültéri sportolási lehetőséget a 2007-ben átadott Széchenyi udvar kínál a fiatalok számára, ahol a gördülő sportok üzésére alkalmas görkorcsofolya-pálya várja őket.

Testnevelés óra keretében a diákoknak lehetőségük van a téli szezonban egy-egy alkalommal a Szegedi Jégpályán korcsolyázni a változatosabb sportolási lehetőség érdekében.

Az iskola pedagógiai programjában elsődleges célként van feltüntetve a gyermekek egészségének megőrzése, ennek érdekében gyógytorna lehetőséget is biztosít az iskola a gyerekek számára.

Sándorfalva már többször elnyerte a „Kerékpárosbarát település” címet. Az egyik legfontosabb cél a figyelemfelhívás, a környezetbarát kerékpáros közlekedés biztonságosabbá és vonzóbbá tétele.

A Déli Blokk Motoros Találkozót is rendszeresen szervezi a helyi motoros egyesület.

Az utóbbi években előtérbe került a fitnesz és a futás is. A Sándorfalvi Futókör tagjai rendszeres résztvevői maratonoknak, félmaratonoknak. Több városi futóversenyt is szerveztek már.

Pályázati forrásból folyamatosan megújul a Nádastó Szabadidőpark. A horgászaton kívül az aktív kapcsolódásra vágyók találhatnak maguknak strand kézi- és röplabda pályát, kültéri fitnesz gépeket, wakeboard pályát.

2022 őszén például „Kerékpárral 7 határon át” címmel pályázati forrásból az önkormányzat két hosszabb, sikeres kerékpártúrát is szervezett. Az egyik egy 2 napos, 115 km-es túra Sándorfalváról a szerbiai Palicsra, majd vissza. A másik egy napos, 64 km-es túra Sándorfalváról Tiszaszigetre, majd vissza.

2023-ban először újdonságként, majd 2024-ben is megrendezésre került a „Bivalyfutás”, amely egy terepakadály-futó verseny, központja a Nádastó Szabadidőpark területe. A versenyt 5-7 km-es távra szervezték, ahol 29 épített és természetes akadályon kellett a versenyzőknek áthaladniuk.

2024-ben a „Kafferbivaly” vagy elit futam, a „Csorda” vagy csapat futam és a „Bivalyfutás” vagy egyéni teljesítésű szabad futam rajtvonalától összesen 129 fő indult el. A legtöbben Szegedről érkeztek. A legfiatalabb versenyző 7 éves, a legidősebb 62 éves volt.

2023 őszén szervezték meg először az „I. Daru Futam”-ot, mely szintén terepakadály-futó verseny volt. 2024-ben, a „II. Daru Futam”-on már teljesítménytúra és futás volt. A klasszikus teljesítmény túrát 5 km vagy 16 km távon sétálva vagy futva is meg lehetett tenni.

Mindkét rendezvény nagy sikert aratott, így a továbbiakban is előtérbe kerül a szervezésük.

A sport általános megítélése Sándorfalván pozitív, a társadalom véleménye szerint kiemelkedő fontosságú a sport minden területe, az iskolai vagy diáksport, a szabadidősport, a versenysport egyformán. Másrészt viszont a munkaképes korú népesség egészségfenntartó, javító, rekreációs típusú aktivitása, valamint a szenioraktivitás jelentős elmaradásban van.

A szervezett oktatásban érintett fiatalok sportja, az egészséges életre nevelése könnyebben megoldható, bár e téren is erősíteni kell a szemléletváltást.

A települési munkaerő fizikai aktivitása, egészségfenntartó és javító testkultúrája viszont komoly fejlesztésre szorul. Az egészségtudatosság társadalmi javítása, növelése gazdasági szükségszerűség, ugyanakkor a város lakosainak egészsége erőteljesen függ az anyagi és szociális jólétüktől.

Az önkormányzat különösen fontosnak tartja a helyi sportegyesületek és civil szerveződések támogatását, melyre a költségvetésben forrást különít el.

f) Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokról szóló 8/2016.(V.27.) önkormányzati rendelete alapján a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézményén keresztül, az alábbi személyes gondoskodási ellátásokat nyújtja:

1. szociális étkeztetés,
2. házi segítségnyújtás – ezen belül: szociális segítség és személyi gondozás
3. Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat
4. bölcsődei ellátás
5. tanyagondnoki szolgáltatás
6. idősök nappali ellátása (Idősök Klubja)

Az intézmény létszáma 2023 júliusától 45 főről 42 főre csökkent a területi védőnői ellátást ellátó védőnők állami rendszerbe történő átkerülése miatt. 2024-ben az intézményi létszám 43 fő volt. A védőnői feladatok ellátó 3 fő védőnő egészségügyi szolgálati jogviszonya 2023. június 30. napjával megszűnt, a munkáltatói jogok átkerültek az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ-hoz.

Az étkeztetés, házi segítségnyújtás, a tanyagondnoki szolgáltatás és az idősök nappali ellátásának helyszíne: 6762 Sándorfalva, Dózsa Gy. u. 33. szám alatti intézményi egységben történik.

A családsegítő szolgáltatás helyszíne: 6762 Sándorfalva, Szabadság tér 4/A. szám alatti épület.

1. A napi egyszeri meleg *étkezés* háromféle módon biztosított: helyben (Sándorfalva, Dózsa Gy. u. 33.), házhoz szállítással vagy ételhordóban való elvitellel. A főzőhelyen biztosított a szakorvosi igazolás alapján igénybe vehető diétás étkezés. Az étkeztetést az önkormányzat értékhatar függvényében beszerzési, vagy közbeszerzési eljárás keretében kiválasztott vállalkozással biztosítja, figyelembe véve a közétkeztetésre vonatkozó előírásokat.

2023-ban összesen 6.355 adag ételt vittek el, 3.969 adag ételt helyben fogyasztottak, 11.276 adag pedig kiszállításra került. Ez összesen 21.600 adag.

Az étkeztetést éves szinten ingyenesen 259 fő vette igénybe, havonta átlagosan 22 fő étkezett ingyenesen, többségében a 90 éven felüliek térítési díj kedvezményét vették igénybe. Az igénybe vevők 74 %-a volt nő, 26 %-a férfi.

2024-ben összesen 6.984 adag ételt vittek el, 3.658 adag ételt helyben fogyasztottak, 10.356 adag pedig kiszállításra került. Ez összesen 20.998 adag. Az étkeztetést éves szinten ingyenesen 294 fő vette igénybe, havonta átlagosan 24,5 fő étkezett ingyenesen, többségében a 90 éven felüliek térítési díj kedvezményét vették igénybe. Az igénybe vevők 82 %-a volt nő, 18 %-a férfi. 2024-ben 602 adaggal kevesebb étkezés volt, ugyanakkor nőtt az igénybe vevők száma, közülük is a nők aránya. Az étkeztetést igénybe vevők száma évente eltérő, melynek oka lehet, hogy több főzőhely is végez ebéd házhoz szállítást, így a magasabb jövedelemmel rendelkezők számára szélesebb a kínálat és a választási lehetőség.

2. *Házi segítségnyújtás* keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítottak az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátások a gondozási szükségletek alapján. A gondozónők feladata a segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása, állandó kapcsolattartás az ellátott orvosával, az előírása szerinti gondozási, ápolási feladatok ellátása, segítségnyújtás a testi, személyi higiénia megtartásában, közreműködés az igénybe vevő háztartásának vitelében (különös tekintettel: a bevásárlásra, takarításra, mosásra, meleg étel biztosítására), segítségnyújtás a családi és külső környezettel való kapcsolattartásban, tájékoztatás a szükséges szociális ellátásokról, ügyintézés segítése.

2023. évben 17 fő vette igénybe ezt a szolgáltatást, közülük átlagosan 7 fő részére volt ingyenes az ellátás, többségében a 90 éven felüliek kedvezményével. Az ellátásból való kikerülés legfőbb oka a nagymértékű egészségi állapot romlás, szociális otthonba kerülés, elköltözés, elhalálozás. A személyi gondozási idő összesen 4.025,4 óra volt.

2024. évben 14 fő vette igénybe ezt a szolgáltatást, közülük átlagosan 7 fő részére volt ingyenes az ellátás, többségében a 90 éven felüliek kedvezményével. Az ellátásból való kikerülés legfőbb oka a nagymértékű egészségi állapot romlás, szociális otthonba kerülés, elköltözés, elhalálozás. A személyi gondozási idő összesen 4.468,95 óra volt.

3. A *Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat* ellátja a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat a kialakított szakmai program és házirend alapján. Az ellátottak köre kiemelten a 0-18 év közötti fiatalok és azok családjai. Fontos a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A szolgáltatás alapellátás, mely önkéntesen vehető igénybe. Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez, a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

A szakmai munkát 2 fő teljes munkaidős családsegítő látja el.

A Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat többek között

- szociális és egyéb információs adatokat gyűjt, tájékoztatja a szülőt azon jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek összefüggésben állnak a gyermek testi, lelki egészségének biztosításával, családban történő nevelkedésének elősegítésével,
- szociális segítőmunka keretében segíti az igénybe vevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, családban élő gyermek gondozásában,
- az ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri az érintett személyt, illetve családot veszélyeztető körülményeket és a veszélyeztetett személy, illetve család szolgáltatások és ellátások iránti szükségleteit,
- a családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából olyan szabadidős és közösségi programokat szervez, amelyeken való részvétel a rossz szociális helyzetben lévő szülőnek aránytalan nehézséget okozna,
- közreműködik a hivatalos ügyek intézésében.

A Szolgálat 2023 nyarán 5 alkalommal strandolást szervezett a sándorfalvi Nádasztó Szabadidőparkba, ahová a SÖV NKft. ingyen biztosította a belépőt. A 2023 őszén tartott Egészséghe-
ten a Szolgálat szervezési és lebonyolítási feladatokat látott el.

Sándorfalván 2023-ban 6 gyermek esetében volt védelembe vételi eljárás, 6 fő esetében született hatósági döntés, 3 esetben a gyámhivatalnál indult eljárás, ami le is zárult, szociális segítő munkát nem igényelt. 2023-ban a szolgálatnál összesen 108 fő jelent meg, a megjelentek 60 %-a 18 év feletti, 40 %-a kiskorú volt. 889 fő részesült segítő munkában. Együttműködési megállapodás alapján 43 gyermeket és 65 felnőttet gondoztak 56 családból, megállapodás nélkül 2 gyermeket és 1 felnőttet gondoztak 3 családból.

Sándorfalván 2024-ben 7 gyermek esetében volt védelembe vételi eljárás, 3 fő esetében év közben megszűnt a védelembe vétel, ebben a szolgálat szociális segítő munkát biztosított.

2024-ben a szolgálatnál összesen 163 fő jelent meg, a megjelentek 60 %-a 18 év feletti, 40 %-a kiskorú volt. 771 fő részesült segítő munkában. Együttműködési megállapodás alapján 65 gyermeket és 98 felnőttet gondoztak 96 családból, megállapodás nélkül 4 gyermeket gondoztak 4 családból.

A szolgáltatást igénybe vevők elsődlegesen életviteli, gyermeknevelési, anyagi, megélhetési problémákkal fordultak a szolgálathoz. Legtöbbször információ-nyújtást és segítő beszélgetést igényeltek.

A szolgálat rendszeres és személyes kapcsolatot tart fenn a jelzőrendszer tagjaival az adott gyermek ügyében, esetkonzultációk, -megbeszélések, -konferenciák formájában, melyeken az intézményeket képviselő szakemberek részt is vesznek.

2023-ban 42 db jelzés érkezett, melyből 1 jelzés felnőttet, 41 jelzés gyermeket érintett. A jelzések többsége egyszeri intézkedéssel vagy együttműködési megállapodással lezárult, 4 védelembe vett gyermek esetében továbbra is folyamatos a szociális segítő munka.

2024-ben 76 db jelzés érkezett, melyből 5 jelzés felnőttet, 71 jelzés gyermeket érintett. A jelzések többsége egyszeri intézkedéssel vagy együttműködési megállapodással lezárult, 34 jelzés vonatkozásában továbbra is folyamatos a szociális segítő munka, 11 esetben volt hatósági kezdeményezés.

4. A *bölcsőde* a gyermekjóléti alapellátás része, a munkatársak a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását, nevelését végzik. A gyermekek 20 hetes kortól a 3. életévük betöltését követő december 31. napjáig vehetők fel.

A szülők kérésére és a szakemberek (orvos, szaktanácsadó, bölcsődevezető, gyógypedagógus) javaslata alapján, a gyermekek 4. életévük betöltését követő év augusztus 31-ig gondozhatók a bölcsődében. A bölcsődei beiratkozás folyamatos, az év közben megüresedő férőhelyekre a várakozók nyilvántartásában szereplő kérelmezők kerültek felvételre a jelentkezés sorrendjének figyelembe vételével.

A gyermekek elhelyezése 12-14 fős csoportokban történik, fejlesztéshez szükséges eszközökkel a bölcsőde rendelkezik. A bölcsődében nagy hangsúlyt fektetnek a szülőkkel való kapcsolattartásra, hiszen az ellátás a szülői nevelést, az otthoni ellátást egészíti ki, így nyílt rendezvényeik is a gyermek, szülő, kisgyermek-nevelő kapcsolatrendszer erősítését szolgálják.

A 48 férőhelyes bölcsőde mellett 2021. november 16-án megnyitotta kapuit a Juharfás ligeti bölcsőde, mellyel a bölcsődei férőhelyek száma 36 fővel bővült, így a sándorfalvi bölcsődébe felvehető gyermekek száma 84 fő volt. 2023-ban növekedett az engedélyezett létszám, a működési engedélyben meghatározott létszám a Juharfás ligetben 36-ról 40 főre, a Széchenyi utcai bölcsődében 48 főről 52 főre változott, így már 92 gyermek ellátásáról tudnak gondoskodni. A bölcsődék 100 %-os kihasználtsággal működnek.

2023-ban a bölcsőde nyitó létszáma 84 fő, tárgyévben ellátásba vettek száma 154 fő, ellátásból kikerülők száma 66 fő, a záró létszám 84 fő volt.

2024-ben a bölcsőde nyitó létszáma 83 fő, tárgyévben ellátásba vettek száma 122 fő, ellátásból kikerülők száma 60 fő, a záró létszám 84 fő volt.

5. A *tanyagondnoki szolgáltatás* alapfeladata többek között az étkeztetésben, házi segítségnyújtásban, egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosításában, gyermekek oktatási, nevelési intézménybe való szállításában való közreműködés. A tanyagondnok közvetett feladatai közé tartozik az ételszállítás önkormányzati intézménybe, falugondnoki szolgálat működtetésével kapcsolatos teendők ellátása, önkormányzati információközlítés a lakosság felé. Kiegészítő feladatai a különféle lakossági szolgáltatásokban való közreműködés.

A tanyagondnok segít még például az ivóvíz házhoz szállításában, takarmány beszerzésében, téli időszakban a favágásban.

Két külterületi körzetben két fő látja el a tanyagondnoki szolgáltatást.

3.6.1.1. táblázat: Tanyagondnoki szolgáltatás keretében ellátottak számának alakulása

Szolgáltatás	2023. év - összes körzet együtt (fő)		
	Igénybe vétel gyakorisága/ fő		
	Naponta	Havonta 1-2 alkalom	Alkalmanként
Ebéd kiszállítás	22	5	34
Bevásárlás, gyógyszer felírás, ügyintézés	70	14	14
Gyermekek oktatási intézménybe szállítása	0	0	3
Idősek Klubjába beszállítás	2	0	16
Egyéb szállítási tevékenység	0	13	25
Összesen:	94	32	92

Forrás: Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény

6. Az *idősek nappali ellátásának* célja többek között az idős emberek számára szociális, egészségi és mentális állapotuknak megfelelő ellátás biztosítása, hiányzó családi gondoskodás pótlása, a gondozottak szociális helyzetének javítása. Nappali ellátás keretében a saját otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, idős koruk vagy egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosított a szolgáltatás. Az engedélyezett férőhelyek száma 30 fő. A klubtagok számára napi háromszori étkezés biztosított, a napi foglalkozások igény szerinti alakítással történtek.

2023-ban a nyitó létszám 25 fő volt, tárgyévben ellátásba vettek 12 főt, az ellátásból kikerült 11 fő, záró létszám az év végén 26 fő volt.

2024-ben a nyitó létszám 26 fő volt, tárgyévben ellátásba vettek 9 főt, az ellátásból kikerült 10 fő, záró létszám az év végén 25 fő volt.

Az ellátottak többsége (72 %-a) a 70 év feletti nők köréből került ki. A magasabb életkorúak esetében a mozgásszervi betegségek miatt a bejáráshoz a tanyagondnoki gépjármű bevonásával tud segítséget nyújtani az intézmény.

g) Drogprevenációs szolgáltatások

A bűnelkövetési statisztikák alapján a fiatalok körében a kis mennyiségű kábítószer-birtoklás és -fogyasztás fordul elő gyakran. Főleg az ismeretlen összetételű drogok a veszélyesek, mivel kevésbé ismert a hatásmechanizmusuk. A fiataloknak szóló prevenációs programok ezért kell nagy hangsúlyt fektetni.

Drogprevenációs tevékenységet a Szegedi Rendőrkapitányság, illetve a Közrendvédelmi Osztály Sándorfalvi Rendőrőrsé lát el városunkban. Felkérésre előadásokat tartanak bűnmegelőzési, kábítószer fogyasztási témákban a fiatalok és az érdeklődők körében. Kiemelten fontos, hogy a segítségkérés lehetőségéről az érintettekhez eljusson a szükséges információ.

Sándorfalván kábítószerrel való visszaélés miatti intézkedés (terjesztői magatartások tekintetében) a rendőrségi beszámoló alapján, a vizsgált időszakban 2023-ban 3 esetben volt. A rendőrség külön figyelmet fordít a szeptemberi iskolakezdésre, jelenlétünkkel segítik a gyerekek balesetmentes közlekedését. Folytatják az iskolarendőr programot, ezzel is fokozva az állomány bűnügyi érzékenységét. A rendőrség körzeti megbízottai közreműködnek az „Iskola rendőre” és a „KEVE – Közlekedjünk Együtt Vigyázzunk Egymásra” programban.

2025-ben a kábítószer elleni harc kihívására elindította a DELTA programot a rendőrség. A program elsősorban a kínálati oldalt, tehát a kábítószer-kereskedők, a kábítószer terjesztők elleni fokozott fellépést jelenti.

A legközelebbi – Dr. Farkasinszky Terézia – drogcentrum Szegeden érhető el, ahol nappali ellátás mellett szociális szolgáltatásokat is nyújtanak, működik drogambulancia.

h) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testületének a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokról szóló 8/2016.(V.27.) önkormányzati rendelete meghatározza, hogy a személyes gondoskodás körébe eső szolgáltatásokat kik vehetik igénybe. A szociális alapellátások igénybe vétele önkéntes, kérelemre történik.

A rendelet a vonatkozó jogszabályok alapján kiemeli és rögzíti az ellátást igénybe vevő ellátottak legfontosabb jogait:

- A szociális alapellátások igénybe vételekor a szociális intézmény az általa biztosított szolgáltatást oly módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybe vevőket megillető alkotmányos jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására, különös figyelemmel az emberi élethez, méltósághoz, a testi épséghez, a testi- és lelki egészséghez való jogra.
- A szociális szolgáltatások során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.
- Az ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi, mentális állapotára tekintettel az intézmény által nyújtott egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére.
- Az ellátottnak joga van az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos adatok megismeréséhez. Az idősek minden szükséges és aktuális információt elérhetnek az önkormányzat honlapján.
- Az ellátottat megilleti a személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem.
- Az ellátás során ért jogsérelem esetén az intézményvezetőhöz, a polgármesterhez, vagy ellátottjogi képviselőhöz fordulhat panaszával. A panasztevőt az érintett vezető 15 napon belül írásban értesíti a panasz kivizsgálás eredményéről.

Az önkormányzat és intézményei, gazdasági társasága az ügyintézés és a foglalkoztatás során is megelőzik és megakadályozzák a hátrányos megkülönböztetést, mindent megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

A szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az Önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult.

i) Előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Az Ebktv. 11. § (1) bekezdése előnyben részesítés címszó alatt megfogalmazza, hogy nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, ha az törvényen vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat. A pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti önkormányzatunk és az intézmények is, annak érdekében, hogy a (leg)hátrányosabb helyzetben lévőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Önkormányzatunk szociális és egészségügyi ellátórendszere a szolgáltatásokat és ellátásokat a jogszabályi előírásoknak megfelelően biztosítja.

A köznevelési intézmények saját lehetőségeiken belül nyújtanak támogatást a célcsoportok tagja számára.

Önkormányzatunk és a városban működő egyesületek, alapítványok adományosztást, ruhaosztást, élelmiszerosztást, sportprogramok szervezését biztosítják a hátrányos helyzetű csoportoknak.

Népkonyha szolgáltatást városunk nem nyújt, így erre vonatkozó adatok nem szerepelnek a táblázatban.

3.6.2. számú táblázat: Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: Önkormányzati adatok

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A városban a közösségi élet színterei sokrétűek, lakóközösségek, munkahelyek, intézmények, templom, művelődési ház, könyvtár, játszótér és civil szervezetek is megtalálhatók. A közösségi élet elsődleges színterei a városi bel- és kültéri rendezvények.

Bemutatas kerülnek

- a) közösségi élet színterei, fórumai,
- b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük),
- c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka, stb.).

a) *Közösségi élet színterei, fórumai*

Az Mőtv. szerint a helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot. A helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

A helyi önkormányzat feladatai ellátása során:

- támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt;
- erősíti a település önfenntartó képességét, feltárja lehetőségeit és hasznosítja saját erőforrásait;
- egyes közszolgáltatások igénybevételét – törvény felhatalmazása alapján – rendeletében feltételekhez kötheti.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete Szervezeti és Működési Szabályzata alapján működik, éves munkatervében megjelölt időpontokban és tárgykörökben tartja nyilvános üléseit. Jogszabály és a képviselő-testület SzMSz-ében rögzített témakörök tárgyalásakor a testület közmeghallgatást tart, ahol a település lakossága szabadon kérdezhet és kifejtheti véleményét az adott témában.

Az önkormányzat működteti a város honlapját, ahol az önkormányzattal és a településsel kapcsolatos közérdekű információkat rendszeresen közzé teszi. A honlap akadálymentes változatban is elérhető az érdeklődők részére.

A Kisbíró című városi újságot szintén az önkormányzat adja ki negyedévente a lakosságot érintő közérdekű témákról.

Évente megrendezésre kerül a Városnap, valamint testvérvárosi településekkel közös programok kerülnek megszervezésre.

Sándorfalván közösségi interjúk, beszélgetések és kérdőívek segítségével közösségfejlesztés indult 2018-ban, amelynek célja a közösségek felmérése, véleményének megismerése volt, valamint új szereplők bevonása Sándorfalva közösségfejlesztésébe.

A közösségfejlesztés terén Szatymazzal, Ópusztaszerrel és Dóccal együtt dolgozik városunk, elsődleges cél a közösségi szerepvállalás erősítése, a helyi identitás erősítése közösségépítő programokkal, programokkal és civil szervezetek bevonásával.

Ezen összefogás keretében 2018-tól évente kerülnek szervezésre közösségi programok. Például motoros találkozók, Közösségek Hete, amikor is a mozgás a főszerep. Ennek keretében volt családi kerékpártúra a Fehér-tó körül, önkéntes túravezetőkkel.

Sikeres program volt a nyílt nap a Sándorfalvi Citerazenekar közreműködésével. A több generációt is felölelő zenekar műsorán hangsúlyosan dél-alföldi nótacsokrok szerepelnek. A nyílt napon több nyilvános próbát tartottak az érdeklődőknek, akiknek lehetőségük nyílt megismerkedni a hangszerekkel, kipróbálhatták a különféle citerákat. A zenéléshez autentikus környezetet biztosított az alapító (Budai Sándor) felújított lakóháza. Az épület jelenleg tájházként és citeramúzeumként is funkcionál. Jól illeszkedett a programhoz a népi játszótér a gyerekek részére.

Évente megtartásra kerülnek a gyermeknap programok.

A helyi közösségek erősítését, a helyi értékek bemutatását, tudatosítását és a szomszédos településekkel való kapcsolat erősítését szolgálta a jó hangulatban eltelt Önkéntesség – helyi civilek workshopja. A sándorfalvi strand jó helyszínnek bizonyult a versenyfeladatokhoz, a csapatoknak is alkalmat nyújtott egymás megismerésére. Lehetőség volt a Nádasztó mellett kialakított bivalyos tanösvény és kilátó megtekintésére.

A Sándorfalvi Kulturális Napok programján a sándorfalvi vagy innen elszármazott, a településhez kötődő művészek, előadóművészek produkcióit nézhették meg.

2021 augusztusában Helytörténeti Napok voltak Sándorfalván. Három napos programsorozat várta az érdeklődőket. Eljöttek hozzánk Ausztriából, a Vajdaságból, Erdélyből és a Felvidékről is a testvértelepüléseink képviselői. A megújult piac területén új közösségi tér is létrejött a város szívében, a nyitottá vált terület átjárhatóvá vált a helyiek számára, így a helyszín, a város megkerülhetetlen „fóruma” a piacos napokon, egyúttal, a későbbiekben közösségi programoknak, rendezvényeknek is otthont adhat.

A Sándorfalvi Művésztelep és a Sándorfalvi Fotóhét közreműködésével került összeállításra az összművészeti ifjúsági programsorozat, melynek keretében a Pallavicini kastély teraszán egy héten át tartó koncertsorozattal várták a fiatalokat, beszélgethettek a művésztelep és a fotóhét résztvevőivel. A művésztelepen elkészült alkotásokat és a fotóhét fénykép kiállítását – 2022-ben harmadik alkalommal – tekinthették meg az érdeklődők a Pallavicini kastélyban.

A művészeti iskola könnyűzenei nyári táborai mindig sikerrel zárulnak.

A közösségi élet gyakorlásának megfelelő színvonalú helyet biztosít a Széchenyi Ifjúsági Községi Központ, a könyvtár, a felújított Budai Sándor Művelődési Ház. Elérhetőek a lakosság számára baba-mama foglalkozások, táncórák, fitness és jógaórák, kulturális témában előadói estek, beszélgetések, irodalmi kör, költészet napja, stb.

Természetesen szociális intézményünk, a Sándorfalvi EESZI is odafigyel az idősebb korú lakosság programjaira, például Idősek Napja szervezése, akár az óvodával közösen, ahol a gyermekeknek kiemelkedő színvonalú programokat találnak ki és valósítanak meg az intézmény munkatársai. Fentiekén kívül nagy népszerűségnek örvend a Nádasztó Szabadidőpark a horgászok, a strandolni, pihenni vágyók körében.

A tavasz közeledtével városunk nagy hangsúlyt fektet a közterületek, parkok zöldítésére, fásítására, parkrendezéssel, a közterületek egynyári virágokkal történő beültetésével tesszük szebbé utcáinkat, tereinket.

A városi rendezvények többnyire a helyi intézmények és civil szervezetek szoros együttműködésével valósulnak meg, ami elősegíti a közösségépítést.

3.7.1. számú táblázat: *Intézményi ellátottság*

Év	Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint)	Sportcsarnok, sportpálya léte	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma	Közművelődési intézmények száma
	db	van/nincs	db	db
2018.	2	van	11100	4
2019.	2	van	9555	4
2020.	2	van	7227	4
2021.	2	van	7167	4
2022.	2	van	11688	4

Forrás: Önkormányzati adatok

b) A közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

Sándorfalva Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2013-ban alkotta meg a közösségi együttélés alapvető szabályairól, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló rendeletét, a békésebb egymás mellett élés elősegítése érdekében.

A nyolcezer fő feletti lakosságszám ellenére településünket a kisvárosias együttélés jellemzi. Az idetelepülőkkel a lakosság jellemzően befogadó, a rendezvényeken konfliktusok nincsenek, rendőri beavatkozásra nem került sor. Etnikai, nemzetiségi konfliktusokról nincs tudomásunk.

c) A helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Településünkön a helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai közül legjellemzőbb az adományozás. Alpolgármester Asszony szervezésében lehetősége van a lakosoknak Ruhabörze keretében ingyenesen ruhákhoz jutni. Ez nagyon népszerű lett a lakosság körében. Bárki beviheti a már felesleges, de jobb állapotú ruháit, akinek pedig ruhára van szüksége, válogathat belőlük.

Az önkormányzat és intézményei által karácsony alkalmából évek óta számos család részesül tartós élelmiszer adományban.

Sokaknak jelent nagy segítséget az élelmiszerbankon keresztül kapott heti élelmiszer és zöldség adomány, mellyel egész évben számos alkalommal sikerült támogatni a rászorulókat.

d) A helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Településünkön a 2022. évi népszámlálás eredményei alapján az etnikai összetételt tekintve magyarnak vallotta magát 7400 fő (a válaszadó lakosság 91 %-a), szerb nemzetiségűnek 11 fő, német nemzetiségűnek 19 fő, horvát nemzetiségűnek 3 fő, románnak 28 fő, 197 fő egyéb nemzetiségűnek vallotta magát. Sándorfalván 24 fő vallotta magát cigánynak/romának.

Sándorfalván a különböző nemzetiséghez tartozók csupán a lakosság 3 %-át alkotják, így a más nemzetiségekhez tartozók kulturális identitásának megőrzése céljából speciális intézkedések nem jellemzőek városunkban.

e) Helyi lakossági önszerveződések

A helyi civil szervezetek rendszeresen szerveznek programokat a tagjaiknak és a lakosság részére. A lakosság részéről kezdeményezett önszerveződések nem jellemzők településünkön.

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Városunkban nem működik Cigány Kisebbségi Önkormányzat.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a munkanélküliség a mélyszegénységben élők között, a szegénység egyik oka és következménye a tartós munkanélküliség.	Közfoglalkoztatás lehetőségek szerinti biztosításával munka világába való átlépés elősegítése.
Alacsony iskolai végzettség esetén kisebb az értékteremtő munkavégzés lehetősége.	Alacsony iskolai végzettségűek részére érettségi megszerzéséhez lehetőség biztosítása.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői, gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, az alaptörvényben fektették le, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Törvényi szinten a gyámügyi igazgatásról szóló törvény, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény is biztosít külön jogokat a kiskorúak számára. Önkormányzatunk elkötelezett a gyermekek jogainak maradéktalan érvényesítése mellett.

A városunkban élő gyermekek számára életkoruknak megfelelően elérhető a bölcsődei, az óvodai ellátás, az általános iskolai oktatás. Az általános iskolában tanulók többféle szakkör közül választhatnak. A helyi sportegyesületek kiemelkedően fontos szerepet játszanak a gyermekek és a fiatalok szabadidejének egészséges és hasznos eltöltésében, megkülönböztetés nélkül.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermeknevelésében, mellyel a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja.

2020-ban a születések száma 87 fő, az elhunytak száma 76 fő volt, 2021-ben 82 gyermek született, 108 fő elhalálozott.

A 4.1. számú táblázatból látható, hogy a 0-2 év közötti gyermekek száma 2021-ben az állandó népesség közel 3,4 %-át, a 14 év alattiak összesen 15 %-át tették ki.

A 15-17 évesek aránya összesen 3 % az állandó népességben belül.

A 0-17 éves férfiak száma 813 fő, a 0-17 éves nők száma 739 fő, a 0-17 éves korúak (1552 fő) az állandó népesség 18 %-át teszik ki.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021. év)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma	4 234	4 305	8539	49,58%	50,42%
0-2 évesek			293	3,43%	
0-14 éves	682	621	1303	7,99%	7,02%
15-17 éves	131	118	249	1,53%	1,52%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2025. év elején a 0-2 éves korúak száma 264 fő, a 0-14 éves korúak száma 1323 fő, a 15-17 éves korúak száma 262 fő volt. A 0-17 éves korú férfiak száma 809 fő, a 0-17 éves korú nők száma 776 fő volt, a 0-17 éves korúak (1585 fő) az állandó népesség 18,5 %-át teszik ki. Ezek az adatok az előző évhez hasonlóak, nem mutatnak kiugró eltéréseket.

Figyelembe kell venni azonban, hogy alacsony a születésszám, a fiatalok ma már később önállósodnak, egyre elterjedtebb az élettársi kapcsolat, meghosszabbodott a tanulási idő, a nők is egyre később vállalnak gyermeket.

A településen a gyermekvédelmi alapellátások jól működnek, a gyermek- és ifjúságvédelem a gyermekekkel foglalkozó intézményekben jelen van, figyelnek az esélyegyenlőségre, az egyenlő bánásmódra. A képviselő-testület minden évben átfogó értékelést fogad el a város gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatainak ellátásáról.

a) Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A *veszélyeztetettség* olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont).

A *védelembe vétel* a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony (alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik),

- b) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családba fogadó gyám az Sztv. szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ,
- c) a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény).

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) legalább kettő fennáll.

	hátrányos helyzetű	halmozottan hátrányos helyzetű
2020. év végén	77 fő	7 fő
2021. év végén	81 fő	10 fő
2022. év végén	62 fő	5 fő
2023. év végén	60 fő	2 fő
2024. év végén	50 fő	2 fő

volt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek közül.

Településünkön csekélynek mondható a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. A hátrányos helyzetű gyermekek száma 2024-ben 50 fő, a halmozottan hátrányos gyermekek száma 2 fő volt, így arányuk a kiskorú népességen belül alacsony. Az 50 főből alacsony iskolai végzettség miatt 48 fő, alacsony foglalkoztatottság miatt 2 fő volt a hátrányos helyzetű. 2 gyermek alacsony iskolai végzettség és alacsony foglalkoztatottság miatt volt halmozottan hátrányos helyzetű.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos rendelkezések során, védelembé vétel elrendelése esetén, illetve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megillettetik.

Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek mikor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek. Az igazolatlan iskolai hiányzás és ennek következményeként a családi pótlék felfüggesztése esetében a jogalkotó szándéka a gyakorlatban nem mindig érvényesül, azaz az iskolai hiányzás valódi oka, annak részletes feltárása gyakran rejtve marad.

A *gyermekvédelem* a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére, illetve megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. A gyermekvédelmi törvény kimondja, hogy a gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani (Gyvt. 3. § (2) bekezdés).

A veszélyeztetettség megállapítása, illetve a gyermekek védelembé vétele a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. 2016. január 1-től jogszabályi előírás szerint a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan, egy szervezeti és szakmai egységben működik.

Ha a szülő a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének veszélyeztetettségét önkéntesen nem akarja megszüntetni, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. Védelembe vétel esetén a gyermek a családban maradhat, azonban a szülőknek be kell tartani a családgondozó által elkészített nevelési tervet.

A védelembe vettek azok a gyermekek, akik a veszélyeztetettek közül kerülnek ki, mint hatósági intézkedésben érintett kiskorúak. Az ő esetükben a veszélyeztetettség súlyosabb, nehezebben kezelhető problémát jelent, ezért kötelező magatartásszabályok elrendelése mellett a gyámhatóság védelembe veszi őket.

A veszélyeztetettség legfőbb okai lehetnek:

- gyermeknevelési problémák, melyek főleg a szülői készségek, képességek hiánya miatt alakulnak ki, és önkéntes alapellátás keretében kezelhetők,
- családi-kapcsolati konfliktusok, melynek okai elsődlegesen a családban fennálló anyagi gondok, a szülők életvitele, a szülők válása miatt alakulnak ki, de előfordulhat családon belüli bántalmazás is,
- lelki-mentális problémák, melyek felismerése és kezelése nehéz feladat,
- anyagi (megélhetési) problémák és elégtelen lakáskörülmények, melyek jelentkezhetnek átmeneti vagy tartós jelleggel. Ezekhez nagymértékben hozzájárulnak a munkavállalási nehézségek, egészségi problémák, alacsony iskolai végzettség.

4.1.1. sz. táblázat: Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én
2018	35	n.a.
2019	39	68
2020	2	44
2021	12	34
2022	12	30
2023	16	20

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázat adatai az adott év végén aktuális létszámot tartalmazzák. A veszélyeztetett gyermekek száma magasabb, mint akiket védelembe vettek, mivel a veszélyeztetettség sok esetben a családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatás önkéntes igénybevételével is kezelhető.

A leggyakoribb veszélyeztetettség ok a gyermekek esetében a magatartási probléma, az igazolatlan hiányzások az oktatási intézményből, a beilleszkedési zavarok, illetve a családi konfliktusok miatt alakul ki.

A Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény beszámolója alapján

Problémák	2021-ben	2022-ben	2023-ban	2024-ben
kezelt problémák száma	332 db	327 db	287 db	771 db
megélhetési, életviteli, gyermeknevelési	30 %	27 %	25 %	26 %
gyermek elhanyagolás, családi kapcsolati konfliktus, iskolai beilleszkedési zavar	23 %	15 %	26 %	17 %
családon belüli bántalmazás	1 eset	1 eset	2 eset	6 eset

Jellemzően legtöbbször információnyújtást és segítő beszélgetést igényeltek (szolgáltatások, támogatások elérhetősége). Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez (pénzbeli, természetbeni ellátások) is sok esetben történt.

A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a legfontosabb feladatunk a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, az előidéző okok feltárása, azok megoldására javaslat készítése. A fogyatékossgal élő gyermekek számát illetően nincs pontos adatunk, az arányuk a rendelkezésünkre álló információk alapján alacsony a kiskorúakon belül.

2018-ban a 236 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek közül 5 fő volt tartósan beteg.

2023-ban a 96 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek közül 5 fő volt tartósan beteg.

2024-ben a 92 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek közül 3 fő volt tartósan beteg.

b) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők helyzete

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a bölcsődés, az óvodás, az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek 100%-os normatív étkeztetési támogatásra, valamint a 9. évfolyamtól 50%-os térítési díjkedvezmény illeti meg.
- természetbeni támogatás (Erzsébet utalvány) juttatására évente két alkalommal, augusztus és november hónapban.
- külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményekre (tankönyvtámogatás).

A kedvezmény megkönnyíti az anyagi nehézségekkel küzdő családok életvitelét. A kedvezményre való jogosultság egy évre kerül megállapításra, 2016-tól jegyzői hatáskör.

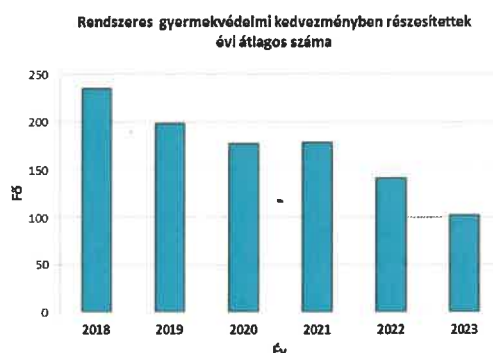
A kedvezményben részesítettek száma folyamatosan csökkent a vizsgált időszakban. A jogosult családok több mint 30 %-ában valamelyik szülő egyedül nevelte a gyermekét.

2023-ban a kedvezményben részesülő gyermekek családjában az egy főre jutó jövedelem 31 %-uk esetében meghaladta a szociális vetítési alap (28.500 Ft) felét. 32 %-nak a jövedelme a szociális vetítési alap felett van, de nem éri el annak 165 %-át. Sajnos 35 %-nak a jövedelme a szociális vetítési alap fele alatt van, és mindössze 2 % jövedelme haladja meg a szociális vetítési alap 165 %-át, de ne nem éri el a 180 %-át.

Városunkban 2023-ban a lakosság 19,5 %-a volt 18 éven aluli, közülük 6 % volt jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

4.1.2. sz. táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
2018	235
2019	198
2020	177
2021	178
2022	141
2023	102

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2024. évben 1 család kérelmezte a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jogosultság megállapítására beadott kérelmek és a jogosultságot megállapító döntések áttételét más hatóságnak, mivel elköltöztek Sándorfalváról.

1 család esetében a szülő felülvizsgálatot kért, mert jövedelmi viszonyaik megváltoztak, esetükben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény továbbra is folyósításra került.

Míg 2018-ban 28 fő, addig 2023-ban 12 fő tett teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot méhmagzatra orvosi igazolás alapján. 2018-ban 4 fő, 2023-ban 1 fő tett megszületett gyermekre apai elismerő nyilatkozatot.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek száma egyre kevesebb. Valószínű, befolyásolja a csökkenést, hogy a minimálbér változásával és a családi kedvezmény igénybe vételével a családban az egy főre jutó jövedelem meghaladja a Gyt. által szabályozott jövedelemhatárt, mivel a bérek az évek során növekedtek, de az öregségi nyugdíjminimum összege évek óta nem változott.

A bölcsődében és az óvodában az ingyenes étkezés feltétele már nem csak a kedvezményre való jogosultság, hanem az a gyermek is jogosult ingyenes étkezésre, aki olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének 130%-át.

c) A gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

Önkormányzatunk a gyermekek védelmét az alábbiakban meghatározott pénzbeli, természetbeni, illetve személyes gondoskodást nyújtó ellátásokkal biztosítja helyi rendelete alapján rendkívüli települési támogatás keretében:

- a) pénzbeli támogatás b) beiskolázási támogatás c) étkezési térítési díj támogatás.

4.1.2.1. számú táblázat: Gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

		2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
		(fő)					
rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	összesen:	236	184	168	171	109	96
	ebből:						
	- nagykorúak	15	19	9	8	3	5
	- kiskorúak	221	165	159	163	106	91
	- ebből HH/HHH	90/7	70/15	77/7	81/10	62/5	60/2
	- ebből óvoda HH/HHH	10/1	11/6	11/1	7/1	78/1	78/1
gyermekek ellátásához kapcsolódó támogatások	összesen:	807	851	879	858	896	929
	ebből:						
	- pénzbeli	86	109	100	34	70	58
	- beiskolázási	71	63	74	53	63	48
	- babaköszöntő	-	-	57	68	61	67
	- étkezési tér. díj (iskola/óvoda/bölcsőde)	333/269/48	360/271/48	330/274/44	362/270/71	349/269/84	387/285/84

Forrás: 2018-2023. évi hivatali gyermekvédelmi beszámoló és óvodai beszámoló

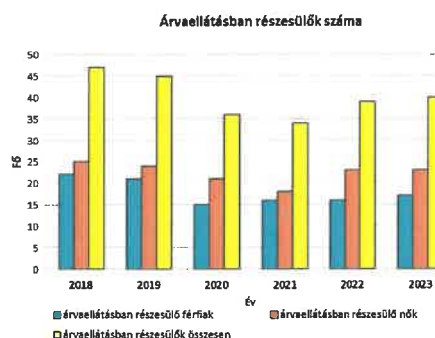
- a) Pénzbeli támogatás állapítható meg, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, amennyiben a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 150 %-át, és a gyermeket gondozó család vagyonnal nem rendelkezik. A támogatás mértéke gyermekeként és alkalmanként 1.000 Ft-tól 8.000 Ft-ig terjed. Akkor indokolt a megállapítás, ha a gyermek iskoláztatása, tankönyvvél való ellátása, ruházkodása, étkezése más módon nem biztosítható. 2023-ban 58 gyermek részesült 199e Ft támogatásban.
- A gyermekekhez kapcsolódó rendkívüli települési támogatások részletesen kifejtésre kerültek a 3.3. *Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások* – 3. b) *Rendkívüli települési támogatások* – 4. *gyermekek ellátásához kapcsolódó rendkívüli települési támogatásként, baba-köszöntő támogatásként.*
- b) Beiskolázási támogatás állapítható meg minden év augusztus 1. napjától október 31. napjáig benyújtott kérelem alapján a gyermeknek, ha a családjában az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg és a család vagyonnal nem rendelkezik. A beiskolázási támogatás összege gyermekeként 1.000 Ft-tól 8.000 Ft-ig terjedhet. 2023-ban 48 gyermek részesült 384 Ft támogatásban.
- c) A gyermekek ellátásához kapcsolódó krízishelyzet esetén gyermekintézményi étkeztetési térítési díj támogatás állapítható meg a gyermeknek, ha családjában az egy főre jutó havi jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg és a család vagyonnal nem rendelkezik. A gyermekintézményi étkezési térítési díj támogatást a gyermekintézmény részére egy összegben utalja a KÖH pénzügyi csoportja az adott időszakban. A támogatás minden év január 1. és június 15. között, valamint szeptember 1. és december 31. között állapítható meg a kérelem benyújtási hónapjának első napjától. Gyermekétkeztetés esetében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és az általános iskola 1-8. évfolyamán tanuló gyerekek az intézményi térítési díj 100%-os támogatását élvezik. 50%-os térítési díj kedvezményben részesülnek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók, akik 9. osztályosok, akik 3 vagy annál több gyermekes családban nevelkednek, illetve tartós betegségük miatt magasabb összegű családi pótlékban részesülnek.

Árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény határozza meg. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekeként annak a nyugdíjnak a 30%-a, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj 60%-a jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű.

4.1.3. sz. táblázat: Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	22	25	47
2019	21	24	45
2020	15	21	36
2021	16	18	34
2022	16	23	39
2023	17	23	40

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Sándorfalván az árvaellátásban részesülők száma az öt évvel korábbi adatokhoz képest csökkent. Az árvaellátásban részesülők között a nők aránya magasabb. Elmondható, hogy városunkban kevés az olyan gyermek, fiatal, aki esetében a szülő halála miatt árvaellátás jár.

d) Ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. módosítása alapján bővült azon gyermekek köre, akik számára ingyenes a bölcsődei, óvodai étkezés.

Az intézményi gyermekétkeztetést *ingyenesen kell biztosítani*

- a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
 - rendszeres kedvezményben részesül,
 - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, vagy amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval és társadalombiztosítási járulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
 - nevelésbe vették;
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy nevelésbe vették;
- az előző két pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha nevelésbe vették, vagy utógondozói ellátásban részesül.

Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi *térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani*

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül vagy ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;
- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben vagy bármely évfolyamon nappali rendszerű oktatásban részesülő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

2023-ban 247 fő óvodás és 44 fő általános iskolás részesült ingyenes, és 133 fő általános iskolás részesült 50 %-os étkezésben.

Az ingyenes étkező óvodások száma évről évre emelkedik, az ingyenes étkezést igénybe vevő iskolások száma viszont 2018-óta több mint 50 %-kal csökkent, az 50 %-os mértékű kedvezményt igénybe vevők száma folyamatosan emelkedő tendenciát mutat.

Minden tanuló ingyenes tankönyvellátásban részesül. A nyári gyermekétkeztetésben részesülők száma folyamatosan csökken.

4.1.4. számú táblázat: Kedvezményes óvodai, iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 %-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodázta-tási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2018	246	92	75	535	megszűnt	59
2019	241	83	95	524	megszűnt	64
2020	249	83	95	541	megszűnt	55
2021	246	65	102	534	megszűnt	51
2022	235	43	114	515	megszűnt	47
2023	247	44	133	509	megszűnt	45

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati nyilvántartás

Az önkormányzat a gyermekek napközbeni ellátása keretében az iskolában és az óvodában az étkezést és a szünidei étkeztetést is a Hungast14 Kft.-vel 2021. október 15-én kötött vállalkozói szerződés alapján látja el.

A szünidei gyermekétkeztetés keretében a gyermek lakóhelye, vagy ha a gyermek életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye szerinti települési önkormányzat a déli meleg főétkezés helyben történő elfogyasztásának megszervezéséről gondoskodik.

Ha a helyben történő elfogyasztásra nincs lehetőség, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével biztosított.

A 2023. évet érintő 2022/2023-as tanév tavaszi és nyári, valamint a 2023/2024-es tanév őszi és téli szünidőben igénybe vett szünidei gyermekétkeztetése az alábbiak szerint alakult:

- a tavaszi szünetben	49 jogosultból	22-en kérték, 27-en nem kérték	az étkezést,
- a nyári szünetben	58 jogosultból	45-en kérték, 11-en nem kérték	az étkezést,
- az őszi szünetben	52 jogosultból	36-an kérték, 16-an nem kérték	az étkezést,
- a téli szünetben	52 jogosultból	39-en kérték, 13-an nem kérték	az étkezést.
összesen:	211 jogosultból	142-en kérték, 67-en nem kérték	az étkezést.

2018. évben 296 jogosultból 226-an kérték, 70-en nem kérték az étkezést.

e) Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Míg 2018. év végén 57 fő nem magyar állampolgárságú személy élt Sándorfalván, melyből 40 fő volt férfi, és 17 fő nő, addig 2023. év végén 86 fő nem magyar állampolgárságú személy élt Sándorfalván, melyből 65 fő volt férfi, és 21 fő nő.

f) Állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2. Szegregált, teletszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Sándorfalva város területén nincsenek szegregált településrészek.

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Sándorfalván kevés a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, a fogyatékossgal élő gyermekek számáról pedig nincs pontos adatunk.

2023. év végén 60 fő hátrányos helyzetű és 2 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket tartott nyilván önkormányzatunk Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők: 91 kiskorú és 5 nagykorú rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek közül.

2023-ban a lakosság 18 %-a volt 18 éven aluli, közülük 6 % volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. Ezen kedvezményben részesülő gyermekek 62,5 %-a hátrányos helyzetű, 2 %-a halmozottan hátrányos helyzetű volt. Ez az összesített arány (64,5 %) a vizsgált időszakban először 2022-ben emelkedett 50 % fölé. Az emelkedés oka lehet, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek szülei alacsony iskolai végzettségűek, nehezen találnak munkahelyet az elsődleges munkaerőpiacon, hiszen megfelelő szakképzettséggel, kompetenciákkal nem rendelkeznek.

A főbb problémátípusok vonatkozásában továbbra is az anyagi veszélyeztetettség áll az előtérben, azt követi a családok életvitele, majd a kapcsolati diszfunkció (anya, gyermek, párkapcsolati konfliktusok, stb.) és az elégtelen gyermeknevelés veszélyeztető körülményei. Az érintett családok kapcsolatban állnak a gyermekjóléti szolgálattal, az önkormányzat szociális csoportjával, így a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén esetükben sem áll fenn egyenlőtlenség.

Az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatás és ellátás a helyi önkormányzat feladata.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretén belül kerül megszervezésre.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a köznevelés és a gyermekvédelem területén kedvezményekre, támogatásokra jogosultak.

a) A védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői szolgálat célja a családok egészségének megőrzésére, segítésére irányuló preventív tevékenység, valamint a betegség kialakulásának, az egészségromlásának a megelőzése érdekében végzett egészségnevelés. Az ellátási terület a település 0-18 éves korú lakosságára, valamint a felnőtt lakosság azon rétegére terjed ki, akik szoros kapcsolatban állnak ezzel a korosztállyal, illetve valamilyen lakossági szűrésben érintettek.

A védőnői feladatokat a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004.(V.21.) ESzCsM rendelet szabályozza.

A védőnők feladata többek között a(z)

- nővédelem (családtervezéssel, anyaságra való felkészüléssel kapcsolatos tanácsadás, lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében való részvétel),
- várandós és gyermekágyas anyák gondozása,
- újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermek gondozása,
- óvodában, általános- és középiskolában védőnői feladatok ellátása,
- oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott, tanköteles korú gyermek gondozása,
- családgondozás (pl.: egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez; családlátogatás az iskolavédőnő írásbeli jelzése alapján, stb.),
- egyéni és közösségi egészségfejlesztési, -védelmi programok megvalósításában való részvétel.

Sándorfalván 2023. április 17-től 4 védőnői körzet működik, melyekben gondozási feladataikat önállóan végzik a védőnők a Védőnői Ellátási Standardok kézikönyvének figyelembe vételével. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma 2018-tól folyamatos emelkedő tendenciát mutat. Ezzel arányosan szintén 2018-tól emelkedett a 0-3 év közötti gyermekek száma, 2023-ban némi visszaesés tapasztalható. Ez jó, mert azt jelzi, hogy egyre több gyermekes család választja lakóhelyéül Sándorfalvát.

4.3.1. számú táblázat: Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	3	301	100
2019	3	332	111
2020	3	339	113
2021	3	362	121
2022	3	386	129
2023*	3	365	127

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatok

Évente státuszvizsgálatok alkalmával a gyermekek testi, mentális, szociális fejlettségét, érzékszervi-, mozgás- és beszédfejlődését ellenőrzik.

Az iskola-, óvoda egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok többek között testi fejlődés, pszichomotoros, mentális, szociális fejlődés, érzékszervek működésének ellenőrzése, mozgásszervek szűrése, golyvaszűrés, vérnyomásmérés, a gyermekek személyi higiéniájának ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása.

Az egészségügyi prevenciók tevékenységük egyik fő tevékenységi területe a kötelező védőoltások megszervezése, a szülők tájékoztatása a kötelező és térítés ellenében igénybe vehető védőoltásokról, azok esedékességéről, az orvosi tanácsadásról tájékoztatás adása, a szűrővizsgálatokra való behívás, a szűrővizsgálatok eredményeinek nyomon követése.

A védőnők a kiszűrt tanulókat gondozásba veszik, állapotukat nyomon követik. Figyelemmel kísérik az egészségügyi vagy szociális okból veszélyeztetett tanulókat, a gyógyászati segédeszközöket használó tanulókat. Az iskolában az indexosztályok teljes körű szűrésére két évente kerül sor, a kiszűrt szakorvosi ellátásban részesülnek, a szakorvos által előírt terápiát nyomon követik.

A 2023-as évben a védőnői szolgálat munkatársai 484 családban 588 gyermeket és 133 várandós anyukát gondoztak 3, majd májustól 4 körzetben. Az év folyamán született 86 gyermekből 86 haza érkezett a saját családjába, 3 csecsemő érkezett hamarabb a várt születési időnél, 5 gyermek súlya volt kevesebb születéskor a 2500 g-nál.

Fiatalkorú kismama nem volt, 91 új várandóst vettek nyilvántartásba.

Iskolai osztályvizsgálat 12 alkalommal 258 tanuló esetében történt. Csoportos egészségnevelést 3 alkalommal tartottak a védőnők az 5. évfolyamon. Fogadóórát 33 alkalommal tartottak, 112 személy kereste fel őket. A tanév során 301 tanuló védőoltásának megszervezésében és lebonyolításában vettek részt. Az óvodában 271 főt láttak el.

2024-ben a védőnői szolgálat munkatársai 480 családban 579 gyermeket és 115 várandós anyukát gondoztak a négy körzetben. Az év folyamán született 79 gyermekből 79 haza érkezett a saját családjába, 4 csecsemő érkezett hamarabb a várt születési időnél, 3 gyermek súlya volt kevesebb születéskor a 2500 g-nál.

Fiatalkorú kismama nem volt, 79 új várandóst vettek nyilvántartásba.

Iskolai osztályvizsgálat 12 alkalommal 255 tanuló esetében történt. Csoportos egészségnevelést 5 alkalommal tartottak a védőnők a 6. és a 8. évfolyamon. Fogadóórát 35 alkalommal tartottak, 64 személy kereste fel őket. A tanév során 337 tanuló védőoltásának megszervezésében és lebonyolításában vettek részt. Az óvodában 286 főt láttak el.

A védőnők az iskolai szűrés során az előző évvel szinte megegyező számú gyermeket szűrtek ki valamilyen problémára.

4.3.1.1. számú táblázat: Iskolai szűrések alakulása 2023/2024-es tanévben

(fő)

Intézménybe beíratottak száma:	Évfolyam	Szűrés-re kötelezettek	Szűrtek száma	Kiszűrtek száma						
				látás	hallás	mozgás-szervi	túlsúly	soványság	egyéb	összesen
520 fő	2	66	66	15	0	13	14	3	0	45
	4	73	73	13	1	1	17	1	0	33
	6	65	65	5	0	4	11	6	2	28
	8	51	51	2	0	3	21	1	3	30
összesen		255	255	35	1	21	63	11	5	136

Forrás: SZTE Védőnői Szolgálat adatközlése

A fokozott gondozásba kerülés főleg a magas munkanélküliségnek, a kevés idénymunkának köszönhető, mert sok családban alkalmi munkavállalással igyekeztek a szülők a család bevételeit növelni.

4.3.1.2. számú táblázat: A körzetekben 6 éven aluli gyermek számának és a fokozott gondozásban részesülők számának megoszlása 2018-2023.

	0-1 éves			1-3 éves			3-6 éves		
Összes gondozott 2018. év	66			153			285		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	10	0	0	5	1	2	22	3	1
Összes gondozott 2019. év	74			155			311		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	9	0	0	9	1	0	30	2	2
Összes gondozott 2020. év	84			160			310		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	11	1	0	18	0	1	34	2	2
Összes gondozott 2021. év	86			173			320		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	16	2	1	22	2	0	32	1	1

	0-1 éves			1-3 éves			3-6 éves		
Összes gondozott 2022. év	86			173			320		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	16	2	1	22	2	0	32	1	1
Összes gondozott 2023. év	20			25			22		
ebből fokozott gondozott:	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.	Eü.	Szoc.	Eü.+ Szoc.
	18	0	2	24	0	1	22	0	0

Forrás: SZTE Védőnői Szolgálat adatközlése

2024-ben a 11 fő 0-1 évesek közül 11 fő egészségügyi okból volt gondozott. A 24 fő 1-3 évesek közül 23 fő egészségügyi, 1 fő egészségügyi és szociális okból volt gondozott. A 24 fő 3-6 évesek közül 24 fő egészségügyi okból volt gondozott.

Kiemelt feladat az egészségfejlesztés/nevelés, elsősorban az egészséges életmód támogatása, a népegészségügyi program és az iskolai egészségfejlesztési terv megvalósulása érdekében.

A Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény munkatársai részt vesznek az egészségtan oktatásában osztályfőnöki órákon, elsősorban az alábbi témákban: egészséggel kapcsolatos alapismeretek, betegápolás, elsősegélynyújtás, családtervezés, fogamzásgátlás, szülői szerep, csecsemőgondozás, szenvedélybetegségek megelőzése.

A védőnői ellátást 2023. június 30. napjáig az önkormányzat biztosította. 2023. július 01-től az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott védőnők tekintetében a munkáltatói jogokat az az irányító vármegyei intézmény gyakorolja, amely területileg illetékes az érintett védőnői körzet tekintetében.

b) Gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Sándorfalván 1 házi gyermekorvosi praxis működik, betöltetlen gyermek háziorvosi praxis nincs. Gyermekorvosi ügyelet a megyeszékhelyen, Szegeden vehető igénybe. A védőnői szolgálat szakmailag együttműködik a gyermekorvossal. A gyermekorvos által ellátott gyermekek száma 2022-ben, a Covid-19 világjárvány után emelkedett meg jelentősen.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma *	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	3	1	3664	n.a.
2019	0	3	1	3249	n.a.
2020	0	3	1	2748	n.a.
2021	0	3	1	2154	n.a.
2022	0	3	1	5601	n.a.
2023	0	3	1	7219	n.a.

* *rendelésen megjelentek száma*

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb nyolcéves koráig a fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt.

A Pedagógiai Szakszolgálat fontosabb szolgáltatásai a gyermekek számára: korai fejlesztés és gondozás, nevelési tanácsadás, gyógytestnevelés, logopédiai ellátás, óvoda- és iskolapszichológia, pszichés állapot feltárását célzó vizsgálat végzése és szakértői vélemény készítése, prevenciós tevékenység, komplex pszichológiai és gyógypedagógiai ellátás, segítség nyújtása a gyermek család-, óvodai és iskolai neveléséhez, oktatásához, sajátos nevelési igény megállapítása vagy kizárása, szakértői bizottsági tevékenység.

A kisgyermekek korai fejlesztése már a bölcsődékben kezdődik. Az óvodában és az általános iskolában is vannak olyan gyermekek, akik speciális igényűek (tartósan betegek, sajátos nevelési igényűek, beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdenek, stb.). Számukra mindkét intézmény speciális szolgáltatásokat biztosít.

Az óvodában főállású gyógypedagógus dolgozik. Az óvodapedagógusok folyamatos kapcsolatot tartanak az intézményben fejlesztő tevékenységet végző szakemberekkel (gyógypedagógus, utazó logopédus), velük együttműködve, a gyermek érdekeit figyelembe véve tervezik nevelő munkájukat. Folyamatos a fejlesztő eljárást igénylő gyermekek kiszűrése és célzott tovább irányítása a szükséges szakemberhez. Az óvodában érzékenyítő programokat is szerveznek, folyamatos a fejlettségi mutatók figyelése és mérése, az egyéni bánásmód alkalmazása.

Az óvodapedagógusok évente két alkalommal fogadóórát tartanak a szülőknek, ahol tájékoztatják őket a gyermekek aktuális fejlettségéről. Az általános iskolában fejlesztő- és gyógypedagógus, továbbá gyógytestnevelő és logopédus segíti a speciális igényű tanulók ellátását. A sajátos nevelési igényű (SNI) és beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermekek nevelése, oktatása integrált módon történik városunkban. Egyéb fejlesztés, ezen gyermekek alap- és középfokú oktatása a megyeszékhelyen érhető el.

d) Gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása, a gyermekek átmeneti gondozása, gyermekek esélynövelő szolgáltatásai. (Gyvt. 15. § (2) bekezdés) Városunkban az első két alapellátási forma érhető el.

Jelen fejezet 3.6. *Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés* pontjában részletesen kifejtésre került a településünkön működő gyermekjóléti alapellátás rendszere.

Speciális szolgáltatások, mint Biztos Kezdet Gyerekház vagy Tanoda településünkön nem működik, mivel a gyermekszegénység jelensége városunkban kis mértékben fordul elő, így működtetésük jelenleg nem indokolt. A nehéz élethelyzetbe került személyeket és helyzetüket a helyi intézmények összefogásával kezelni tudjuk.

A jelzőrendszeri tagok nem azonos súllyal, gyakorisággal és mélységben vesznek részt a családok életében, a személyes szolgáltatást nyújtó intézmények, hivatalok, védőnők, gyermekorvosok és pedagógusok a gyermek mindennapjainak részét képezik.

A gyermekjóléti szolgáltatás, mint szociális segítő tevékenység célja a 18 év alatti gyermekek védelme, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése. A szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki fejlődését. A gyermekkel és a családjával végzett szociális segítőmunkával

elősegíti a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok, konfliktusok ellensúlyozását.

A Szolgálat elsődleges szakmai célja, hogy a szociális és gyermekvédelmi segítséget, vagy támogatást igénylő személyek, családok és gyermekek helyzetének pozitív irányú megváltoztatása érdekében létrejövő észlelő- és jelzőrendszer szereplőivel érdemi és hatékony együttműködést tudjon kialakítani és működtetni. A Szolgálat feladatai között szerepel többek között a tájékoztatás, információnyújtás, ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása, hivatalos ügyek intézésében való közreműködés, nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátása, kríziskezelés, veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, stb.

e) Gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

A gyermekek napközbeni ellátása érdekében az önkormányzat a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény szervezeti egységeként bölcsődét működtet.

A bölcsőde a családban nevelkedő, 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek 3. évét betöltötte, de testi, szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható bölcsődében.

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, az alapszolgáltatáson túl speciális tanácsadással, gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segíti a családokat. A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával kezdeményezheti a védőnő, gyermekjóléti szolgálat, családgondozó, házi gyermekorvos, házi orvos, gyámhatóság.

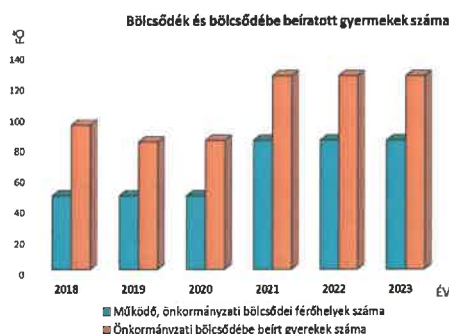
A bölcsődei ellátás keretében biztosított ellátások közül a gondozásért és az étkeztetésért kell térítési díjat fizetni. Az év közben megüresedő bölcsődei férőhelyekre, a várakozók nyilvántartásában szereplő kérelmezők kerülnek felvételre a jelentkezés sorrendjének figyelembe vételével. A gyermekek elhelyezése 12 fős csoportban történik.

A 48 férőhelyes bölcsődénk közel 100 %-os kihasználtsággal működik. 2021. november 16 napjától megnyitotta kapuit a Juharfas ligeti bölcsőde, mellyel a bölcsődei férőhelyek száma 36 fővel bővült, így a sándorfalvi bölcsődébe felvehető gyermekek száma 84 fő.

A bölcsődében nagy hangsúlyt fektetnek a szülőkkel való kapcsolattartásra, hiszen az ellátás a szülői nevelést, az otthoni ellátást egészíti ki, így nyílt rendezvényeik is a gyermek-, szülő-, kisgyermek-nevelő kapcsolatrendszer erősítését szolgálják. A bölcsődében van gyermekvédelmi felelős, akivel négy szemközt biztosított a beszélgetés. Szabadidős tevékenységeiken mindenki részt vehet.

4.3.3. a.) táblázat: Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	48	94
2019	48	83
2020	48	84
2021	84	126 *
2022	84	126 *
2023	84	126 *

* A nevelési év sor az elballagott gyermekek helye is feltöltésre kerül, így lehet több a gyermekek létszáma, mint a férőhely.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Magánbölcsőde nem működik Sándorfalván, legközelebb Szatymazon van a több csoporttal működő Csibe és Süni Családi Bölcsőde. A magánbölcsőde mottója a családból családba, ami annyit tesz, hogy ott a picik igazán otthon érezhetik magukat.

Városunkban munkahelyi, illetve minibölcsőde nem működik.

4.3.3. b.) táblázat: Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	0	0	0	0	48	94
2019	0	0	0	0	0	0	48	83
2020	0	0	0	0	0	0	48	84
2021	0	0	0	0	0	0	84	126 *
2022	0	0	0	0	0	0	84	126 *
2023	0	0	0	0	0	0	84	126 *

* A nevelési év sor az elballagott gyermekek helye is feltöltésre kerül, így lehet több a gyermekek létszáma, mint a férőhely.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

f) Gyermekvédelem

A Gyvt. 14. § (1)–(3) bekezdése alapján a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. A családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatás alapellátás önkéntesen vehető igénybe.

A fentiekben már részletezett ellátásokon túl a gyermekvédelem szempontjából fontos információ, hogy a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat a vonatkozó rendelkezések értelmében veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszert működtet, melynek célja az egyének, családok, gyermekek problémáinak időben történő felismerése, ami elengedhetetlen a problémák mihamarabbi enyhítéséhez, kezeléséhez.

Az észlelő- és jelzőrendszer lényege az egyes ágazatok, intézmények, szakemberek közötti hatékony együttműködés megvalósítása, melynek keretében a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése és jelzése történik a megfelelő szolgáltató felé. A jelzőrendszer biztosítja a folyamatos információ-áramlást, és elsődlegesen prevenciók funkciót tölt be.

A jelzőrendszer megfelelő működése a gyermekek tekintetében kiemelkedően fontos, hiszen ők csak részben vagy egyáltalán nem képesek önállóan jelezni problémáikat.

A jelzőrendszer tagjai közé tartozik többet között védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, köznevelési intézmények, a rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, a gyermekjogi képviselő, stb.

A fentiekben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, illetve hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek ön maga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén,
- a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

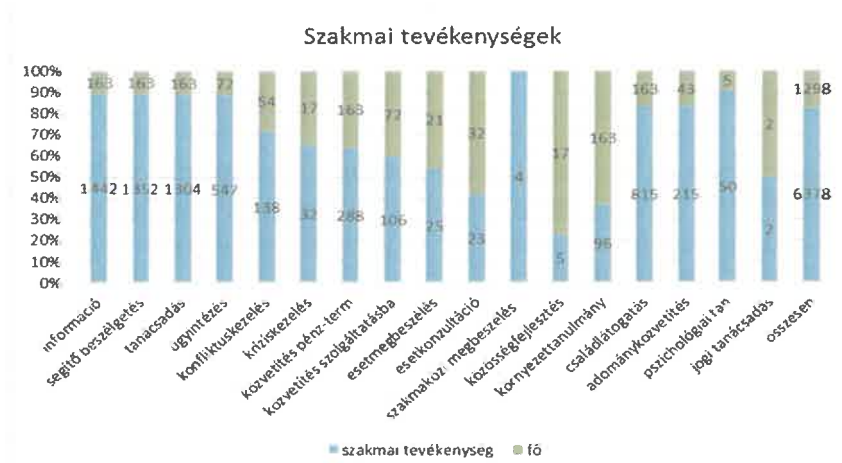
Ha a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat a jelzőrendszer működtetése körében a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó vagy szakmai támogatását igénylő esetről szerez tudomást, haladéktalanul megkeresi a családsegítő- és gyermekjóléti központot.

A Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat és a jelzőrendszer tagjainak képviselői között, előre meghatározott témakörben, évente szakmaközi megbeszélést kell szervezni. Az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat az éves szakmai tanácskozást követően minden év március 31-ig készíti el.

Legtöbben információnyújtást és segítő beszélgetést igényeltek (szolgáltatások, támogatások elérhetősége). Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez (pénzbeli, természetbeni ellátások) is több esetben történt. A tanácsadásokat és az ügyintézéseket is nagy számban veszik igénybe az ügyfelek.

4.3.4. számú táblázat:

Szakmai tevékenységek száma és a szolgáltatásban részesülők száma (fő)

Forrás: Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény 2024. évről szóló beszámolója

2023-ban 3994 szakmai tevékenység került regisztrálásra, ezekben 889 fő részesült (megállapodás alapján és egyszeri alkalommal) segítő munkában.

2024-ben 6378 szakmai tevékenység került regisztrálásra, ezekben 1298 fő részesült (megállapodás alapján és egyszeri alkalommal) segítő munkában.

Legtöbben információnyújtást és segítő beszélgetést igényeltek (szolgáltatások, támogatások elérhetősége). Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez (pénzbeli, természetbeni ellátások), sok esetben történt. A tanácsadásokat és az ügyintézéseket is nagy számban veszik igénybe az ügyfelek.

Saját ügykörben végzett tevékenység száma 2023-ban 100 főre, 2024-ben 150 főre vonatkozott, egyéni gondozási nevelési terv megvalósításában központ által 2023-ban 7 gyermek, 2024-ben 12 gyermek bevonásra került a családsegítésbe.

A családlátogatások száma is magas, mivel a családsegítő munkatársak rendszeresen felkeresik otthonukban az alapellátásban részesülő családokat és a gondozási- nevelési tervnek megfelelően a szociális segítő munka keretében kapcsolatot tartanak a védelembe vett gyermekek családjával is, bevont segítőként, hatósági intézkedéssel érintett gyermekek családjával is kapcsolatban állnak. 2023-ban 402, 2024-ben 815 alkalommal került sor családlátogatásra.

Sándorfalván a jelzőrendszeri tagok közül főleg a köznevelési intézmény, szakképző iskola, az egészségügyi szolgáltató, valamint a családsegítő- és gyermekjóléti központ élt jelzéssel a gyermekjóléti szolgálat felé. Magasabb volt a jelzések száma a középiskolákban, itt már nagyobb számban fordultak elő igazolatlan hiányzások, mint a helyi iskolában. Minden jelzést követően felvették a kapcsolatot a törvényes képviselővel, segítő közreműködésünkkel a gyermekek így tovább folytatták tanulmányaikat. Tájékoztatást nyújtottak arra vonatkozóan, hogy az iskolai házirend megszegése, valamint a közoktatási törvény be nem tartása szabálysértési eljárást von maga után, 50 óra igazolatlan hiányzás esetén védelembe vételre és az iskoláztatási támogatás felfüggesztésére kerül sor.

A segítő közreműködésnek köszönhetően a tanulók egyre kevesebbet hiányoztak a tanítási órákról.

2018-ban még 9 tanuló hiányzott igazolatlanul 50 óra alatt, 2023-ban már 19 fő volt a létszámuk. 2018. évhez viszonyítva 2023-ban 50 %-kal emelkedett az igazolatlanul hiányzó tanulók összlet-száma. A hatékony családgondozói munkának, valamint a családok együttműködésének köszönhe-tően ezekben az esetekben elegendőnek bizonyult a gyermekek egyszeri, információnyújtáson be-lüli ellátása.

2024-ben 50 óra alatt 19 fő, 50 óra felett 2 fő tanuló hiányzott igazolatlanul. Középiskolásokkal együtt összesen 21 fő volt az igazolatlan hiányzók száma.

4.3.5. sz. táblázat: Iskolás gyermekek igazolatlan hiányzása (2018-2023.)

(fő)

Igazolatlan hiányzás	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
50 óra alatt	9	19	16	14	14	19
50 óra felett	1	0	1	1	-	1
Igazolatlan hiányzók összesen - középiskolásokkal együtt	10	19	17	15	14	20

Forrás: Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény adatközlése

A gyermekek, fiatalok életminősége javításában az Önkormányzat önkéntes szerepvállalása

Sándorfalva Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a gyermekek és fiatalok oktatására, nevelésére, egészségmegőrzésére, szabadidős és közösségi tevékenysége fejlesztésére. Számos olyan tárgyban nyújtott be pályázatot, mely a gyermekek, fiatalok életminőségének, közösségi tereinek javítására irányultak.

Pályázatok kerültek benyújtásra kifejezetten a fiatalok érdekeire, igényeire tekintettel.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete 1998-ban megalapította a Sándorfalvi Általános Iskolás Gyermekekért Közalapítványt, melyet rendszeresen támogat azóta is. Az önkormányzat költségvetéséből és pályázati rendszerben minden évben támogatást nyújt a civil szervezetek részére az általa támogatott tevékenységek, programok megvalósítására.

Sándorfalván vannak civil szervezetek, melyek tevékenységi körükben gyermekek érdekében, ille-tőleg közvetlenül vagy közvetve a gyermekekkel foglalkoznak: Sándorfalvi Gyermekmosoly Egyesület, Sándorfalvi Nagycsaládosok Egyesülete. Az Egyesületek pályázataik alapján részesül-nek az önkormányzattól támogatásban gyermeknap, gyerekprogramok szervezésére, önkormány-zati rendezvények alkalmával úgynevezett gyereksarok működtetésére (kézműves asztal, játékok, versenyek).

g) Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetbe került családok az SZKTT Egyesített Szociális Intézménye Gyermekek és Csa-ládok Átmeneti Otthonával (6710 Szeged, Kapisztrán u. 60.) vehetik fel a kapcsolatot átmeneti elhelyezésük érdekében. A családok átmeneti otthona megszakítás nélküli munkarend szerint mű-ködő bentlakásos gyermekintézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülei számára

alaptevékenységként átmeneti gondozást biztosít. Együttes elhelyezést és ellátást biztosít az otthonlanná vált szülő és gyermeke számára. A kapcsolatfelvételben, az információszerzésben és a problémák megoldásában a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény munkatársai is segítik az érintett családokat.

Jelen fejezet 4.1. pontjában részletesen kifejtésre került a településünkön működő gyermekvédelem rendszere.

h) Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Sándorfalva város rendelkezik települési szintű sportkoncepcióval, kiemelt figyelmet fordít a gyermekek és fiatalok egészséges életmódra és mozgásra nevelésére.

Az iskolai diákkörben futball és kézilabda szakcsoport működik. A település rendszeresen részt vesz a Kihívás Napján. Házigazdája a Városnapi nemzetközi kispályás labdarúgó tornának.

A sportolási célokat egy füves és egy műfüves nagypálya, mely a Sándorfalvi Sport Klub Egyesület működésében áll, valamint az iskolai fedett és szabadtéri sportpályák szolgálják.

Kültéri sportolási lehetőséget a 2007-ben átadott Széchenyi udvar kínál a fiatalok számára, ahol a gördülő sportok üzésére alkalmas görkorcsolya-pálya várja az ifjúságot.

A Pallavicini Sándor Általános Iskolában testnevelés óra keretében az alsós és a felsős diákoknak lehetőségük van a téli szezonban egy-egy alkalommal a Szegedi Jégpályán korcsolyázni. Az alsósok úszásoktatásra járhatnak a változatosabb sportolási lehetőség érdekében.

Az iskola pedagógiai programjában elsődleges célként van feltüntetve a gyermekek egészségének megőrzése, ennek érdekében gyógytornát is biztosít az iskola a gyermekek számára.

A Sándorfalvi Térségi Alapfokú Művészeti Iskola a 6-22 éves korosztály számára biztosítja a művészetekkel való ismerkedést. A Művészeti Iskolában az oktatás hétköznapi délutánonként folyik.

Az oktatott művészeti ágak: zene-, tánc-, báb- és színjáték, valamint képzőművészet.

Az intézményben folyó nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek sajátos képességeinek fejlesztésére és biztosítja a szakterületeken való jártasságok megszerzését, gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

A nevelő munkát 2023 szeptemberében 25 fő pedagógus és 3 fő nevelő-oktató munkát segítő személy látta el. A művészeti iskola 2008 óta tartja a németországi (Hemmingen) testvériskolával a kapcsolatot. A testvériskolai látogatások lehetőséget biztosítanak a másik fél munkájának megismerésére, a jó gyakorlatok átadására, integrálására.

A 2024/2025-ös tanévtől az intézményi feladatellátás új telephellyel bővült Algyő településen szülői és tanulói igények alapján a Fehér Ignác Általános Iskola épületében.

4.3.6. számú táblázat: Sándorfalvi Térségi Művészeti Iskola tanszakjaira beiratkozott gyermekek létszáma

Tárgyév 10. hó 01. napján	Zene szakra beiratkozott gyerekek létszáma	Tánc szakra beiratkozott gyerekek létszáma	Képzőművészeti szakra beirat- kozott gyerekek létszáma	Színjátszó szakra beirat- kozott gyere- kek létszáma	Összesen
2018.	193	14	22	0	210
2019.	202	19	21	0	210
2020.	257	13	20	6	296
2021.	245	17	24	34	320
2022.	230	24	24	24	302
2023.	317	33	28	24	402

Forrás: Sándorfalvi Térségi Alapfokú Művészeti Iskola adatközlése

2024-ben a beiratkozott gyermekek létszáma 408 fő volt: zene szakra 305 fő, tánc szakra 33 fő, képzőművészeti szakra 39 fő, színjátszó szakra 31 fő járt.

Tanulói számára a művészeti iskola jó lehetőséget biztosít az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, és ezen kívül a szabadidő értékes eltöltésére. Az iskola alacsony térítési díjakkal működik, a hátrányos helyzetű gyerekek esetén külön kedvezmény biztosított. Egyre több tanuló él ezzel a lehetőséggel.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

Jelen fejezet 4.1. alpontjának d) pontjában kifejtésre került a településen működő gyermekétkeztetés rendszere.

Az önkormányzat a gyermekek napközbeni ellátása keretében az étkeztetést a Hungast14 Kft.-vel kötött vállalkozói szerződés alapján látja el. Sajnos egyre több a szűkös anyagi körülmények között élő gyermekek száma, akik számára nem természetes, hogy naponta egyszer meleg ételt kapnak az iskolai szünet időszakában.

2016-tól kötelező feladattá minősítették a szünidei étkeztetés biztosítását, önkormányzatunk – már ezt megelőzően is – élt a pályázati lehetőséggel, így évente 54 napon napi egyszeri étellel juthatnak a gyermekek a szünidőben.

Az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályok Gyvt.-ben foglaltak alapján a fentiekben részletezésre kerültek, ahogy a kedvezményes/ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben részesülők száma is. (lásd: 4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya)

	Étkezésben részt vevő gyermekek		
	iskolában	óvodában	bölcsődében
2018. évben	333 fő	269 fő	48 fő
2019. évben	360 fő	271 fő	48 fő
2020. évben	330 fő	274 fő	44 fő
2021. évben	362 fő	270 fő	71 fő
2022. évben	349 fő	269 fő	84 fő
2023. évben	387 fő	285 fő	84 fő

Az önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen

- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,
- az előző pont alá nem tartozó gyermekek számára
 - a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,
 - az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon

köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

A szünidei gyermekétkeztetést

2018-ban		2023-ban	
tavaszi szünetben	61 fő	tavaszi szünetben	22 fő
nyári szünetben	71 fő	nyári szünetben	45 fő
őszi szünetben	53 fő	őszi szünetben	36 fő
téli szünetben	70 fő	téli szünetben	40 fő

gyermek vonatkozásában kértek a szülők.

j) *Eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok*

Településünkön minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, városi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származásától, anyagi helyzetétől, családi körülményeitől függetlenül.

k) *Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor*

Településünkön a vonatkozó jogszabályi előírások betartása mellett kerül sor a szolgáltatások és ellátások nyújtására. Hátrányos megkülönböztetéséről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben sem az Önkormányzat, sem intézményei ellen nem indult eljárás.

l) *Előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül*

Településünkön a vonatkozó jogszabályi előírások betartása mellett kerül sor a szolgáltatások és ellátások nyújtására.

Arany János Tehetséggondozó Program

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete az Arany János Tehetséggondozó Program keretében a 2019/2020-as tanévtől 3 diákot támogat, akik az Arany János Tehetséggondozó Programban vesznek részt. Az ösztöndíj 5 tanévre szól, évente 10 hónapon keresztül, gyermekeként havi 5.000 Ft összegben.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat

Ez az ösztöndíj olyan pénzbeli szociális juttatás, amely a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer adott évi fordulójához csatlakozott települési és megyei önkormányzatok által, a hallgatóknak adományozott szociális ösztöndíjből és az önkormányzati ösztöndíj alapján a hallgató felsőoktatásai intézményében megállapított szociális ösztöndíjből áll.

Önkormányzatunk évente kiírja az „A” típusú Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázatot a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló, tehetséges fiatalok számára felsőoktatási tanulmányaik támogatása céljából.

Az ösztöndíj odaítélésének feltételeit a 19/2015. (X.1.) számú önkormányzati rendelet határozza meg. Az ösztöndíj megállapítása akkor lehetséges, ha a hallgató a város területén bejelentett lakóhellyel rendelkezik, és felsőoktatási intézményben nappali tagozatos hallgatóként vesz részt a rendeletben foglalt képzéstípusok valamelyikén.

2020-tól a támogatás összegét a Képviselő-testület 10.000 Ft/hó összegben állapította meg.

4.3.7. számú táblázat: Bursa Hungarica ösztöndíjban részesülő hallgatók száma (fő)

	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
Bursa Hungarica ösztöndíjban részesülők száma (fő)	11	5	3	3	nem volt csatlakozás	nem volt pályázó

Forrás: Sándorfalvi Közös Önkormányzati Hivatal adott évi beszámoló

4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Kiemelt figyelmet kell fordítani

- halmozottan hátrányos helyzetű óvodások és tanulók,
- sajátos nevelési igényű óvodások és tanulók,
- hátrányos helyzetű óvodások és tanulók,
- roma kisebbséghez tartozó gyermekek

közoktatási esélyegyenlőségének biztosítására.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 13. pontja alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és kiemelten tehetséges gyermek, tanuló)
- gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Az óvoda a gyermekvédelem egyik fontos jelzőintézménye. Alapvető feladatnak tekintik felderíteni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat. A hátrányos helyzetű gyermekek felé még nagyobb odafigyelést, törődést, toleranciát kell tanúsítani.

Az óvodában folyó nevelő-oktató munka megelőzheti a súlyosabb problémák kialakulását, ezért ez az elsődleges feladat. A szülőknek egyre kevesebb az idejük, vagy nem tartják fontosnak a családi programok szervezését, a közös élményszerzések lehetőségét. Ezért az óvodában kiemelten fontosnak tartják olyan programok szervezését, amikor a szülő gyermekével együtt közösen tevékenykedhet.

A Sándorfalvi Pipacs Óvoda pedagógiai programjában fontosnak tartja a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek esélyegyenlőségét, integrálását, ennek szellemében folytatják a szakmai munkát.

Az óvodában a 2018/2019-es nevelési évben 10 fő hátrányos helyzetű, 1 fő halmozottan hátrányos helyzetű, 7 fő SNI-s (sajátos nevelési igényű) gyermek nevelését látták el. Az összlétszámhoz viszonyított arányuk 6,8 %.

A 2023/2024-es nevelési évben 2 fő hátrányos helyzetű, 11 fő SNI-s (sajátos nevelési igényű), 15 fő BTM-es (beilleszkedési-tanulási-magatartási nehézséggel küzdő) gyermek nevelését látták el. Az összlétszámhoz viszonyított arányuk 9,8 %.

Számukra az óvoda fejlesztő foglalkozásokat biztosít szakemberek bevonásával.

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül
	Fő	Fő	%
2018	265	14	5,28%
2019	270	9	3,33%
2020	277	11	3,97%
2021	263	7	2,66%
2022	271	7	2,58%
2023	286	5	1,75%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 2023/2024-es nevelési évben az óvodában telephelyekkel együtt 285 gyermek kiscsoporton belül 3 csoportban, középső csoporton belül 2 csoportban, nagycsoporton belül 2 csoportban, vegyes/részben osztott csoporton belül 5 csoportban részesült nevelésben. Gyógypedagógiai nevelésben részesülő külön csoport nincs. A kiscsoportban a záró létszám 69 fő, a középső csoportban 48 fő, a nagycsoportban 42 fő, a vegyes/részben osztott csoportban 126 fő volt.

A tankötelezettség alól felmentést kapott az Oktatási Hivatal határozata alapján 7 gyermek, a Szakértői Bizottság véleménye alapján 2 gyermek. Logopédiai fejlesztésben 39 gyermek, SNI-s logopédiai fejlesztésben 9 fő, gyógypedagógiai fejlesztésben 26 fő vett részt.

Az óvoda a bölcsődéhez hasonlóan magas kihasználtsággal működik. Az óvodai neveléshez szükséges alkalmazotti létszám biztosított, 25 óvodapedagógus, 1 gyógypedagógus, 4 pedagógiai asszisztens, 12 dajka és 2 fő egyéb alkalmazott gondoskodik a gyermekek ellátásáról. Az óvodapedagógusok folyamatos képzése hozzájárul ahhoz, hogy a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek a lehető legszakszerűbb óvodai ellátásban részesüljenek.

A szakmai munkaközösségek számos, színvonalas programmal (pl.: családi nap, ovifoci kupa, őszi köszöntő vetélkedő, Dalos Pacsirta énekverseny, stb.) teszik érdekessé az óvodások mindennapjait, hogy a gyermekek ne kötelező helynek érezzék az óvodát, hanem olyan helynek, ahol barátokra találhatnak, figyelnek rájuk, egymást segítő közösségben lehetnek.

Az iskolai oktatás területén a Sándorfalvi Pallavicini Sándor Általános Iskola kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a tehetséggondozásra, a tanulók személyiségének fejlesztésére. Rendszeres kapcsolatot tartanak az illetékes gyermek- és ifjúságvédelmi, szociális és egészségügyi intézményekkel, illetve pedagógiai szakszolgálatokkal a tanulók érdekeit veszélyeztető problémák megoldása érdekében. Az intézményben folyó pedagógiai munka biztosítja a hátrányos helyzetű tanulók eredményes oktatását, szociális hátrányaik kompenzálását.

A sajátos nevelési igényű tanulók (beszédfigyelmetlen, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők) nevelése-oktatása integráltan történik az általános iskolában. Az együttnevelésre javasolt SNI-ek a többi tanulóval közös iskolai nevelésének, oktatásának feltételei adottak. Ellátásuk az egyenlő bánásmód elveinek figyelembe vételével teljesül az intézményi élet valamennyi szintjén.

Az SNI-s tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő, a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból/-részekből, az értékelés és a minősítés alól.

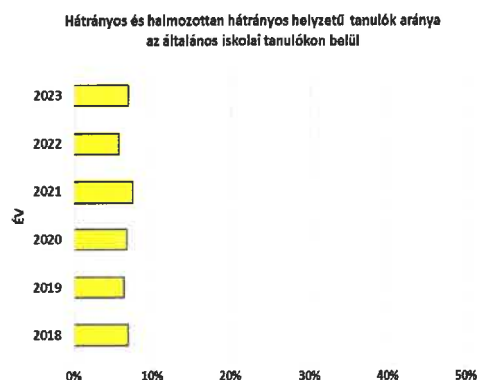
A BTM-s gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusa, a Szegedi Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda és Általános Iskola munkatársa foglalkozik az iskolában az SNI-s tanulókkal, akik heti 2 foglalkozáson vesznek részt a kora délutáni órákban. Minden héten hétfőtől csütörtökig tartózkodik az iskolában a gyógypedagógus. Két logopédus foglalkozik a tanulókkal. Egyikük heti egy alkalommal csak azoknak az SNI-s tanulóknak tart beszédfejlesztést, akiknek a szakértői vélemény javaslatában szerepel a logopédiai fejlesztés szükségessége. A másik logopédus az elsősök logopédiai szűrővizsgálatának elvégzése után azokkal a nem SNI-s tanulókkal foglalkozik szintén heti egy alkalommal, akiknél ez indokolt, leginkább az 1. (néhány esetben a 2.) évfolyamos tanulók esetében.

Gyógytestnevelésre 13 tanuló jár a jelenlegi tanévben, gyógytestnevelő (nem gyógytornász) tartja hetente egy napon azon tanulóknak az órát, akiknek a meglévő szakorvosi javaslatra az iskolaorvos kiállítja a gyógytestnevelésre az igazolást, szintén a Pedagógiai Szakszolgálaton keresztül.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül
	Fő	Fő	%
2018	540	37	6,85%
2019	539	34	6,31%
2020	524	35	6,68%
2021	541	40	7,39%
2022	515	29	5,63%
2023	520	35	6,73%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az SNI-s, BTM-ben érintett tanulók fejlesztése a legtöbb esetben az intézményben helyben megoldható, egyéb esetekben a Pedagógiai Szakszolgálat segítségével történik.

Az általános iskolás gyermekek ellátása tehát megfelelő módon biztosítva van helyben, ehhez általában nem szükséges más településre utaznia a családnak. A megfelelő humánerőforrás biztosított az intézményen belül.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

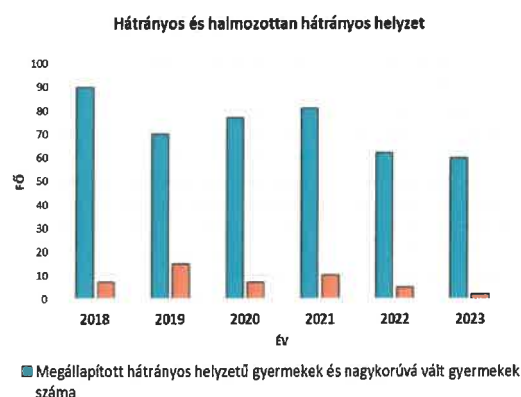
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A hátrányos helyzetű gyermekek számának tekintetében kedvező településünk helyzete, hiszen 2023-ban az iskolás és óvodás gyermekek mindösszesen 8,5 %-ának került megállapításra hátrányos helyzet a szülők alacsony iskolai végzettsége, alacsony foglalkoztatása, vagy az elégtelen lakáskörülmények miatt.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma
	fő	fő
2018	90	7
2019	70	15
2020	77	7
2021	81	10
2022	62	5
2023	60	2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma, stb.)

Településünkön biztosítottak a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat. A Sándorfalvi Pipacs Óvodában utazó fejlesztő pedagógus és logopédus foglalkozik a gyerekekkel, heti rendszerességgel.

4.4. b) 1. számú táblázat: Közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokat igénybe vevő óvodás gyerekek létszáma

	2018/2019. tanév	2019/2020. tanév	2020/2021. tanév	2021/2022. tanév	2022/2023. tanév	2023/2024. tanév
Logopédus által gondozott gyerekek létszáma	43	44	33	59	60	39
Fejlesztő pedagógus által gondozott gyerekek létszáma	7	7	11	9	50	46
Pszichológus által gondozott gyerekek létszáma	-	-	-	-	-	-

Forrás: Sándorfalvi Pipacs Óvoda adatközlése

Az óvodai napközbeni ellátást a Sándorfalvi Pipacs Óvoda biztosítja jelenleg 4 telephelyen, 12 csoportban, 319 férőhellyel.

4.4.1. számú táblázat: Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG	db
Az óvoda telephelyeinek száma	4
Hány településről járnak be a gyermekek	1
Óvodai férőhelyek száma	319
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	12
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	06 órától 17 óráig
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap):	2025-ben 2 hét

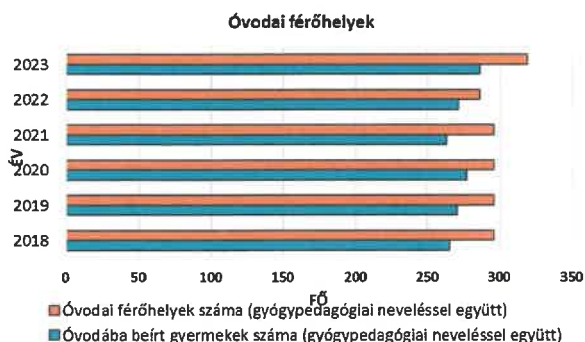
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		db	
Személyi feltételek		Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma		25	-
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma		25	-
Gyógypedagógusok létszáma		1	-
Dajka/gondozónő		12	-
Kisegítő személyzet		6	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat: Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	307	11	296	4	265	0	0	24
2019	350	11	296	4	270	0	0	25
2020	356	11	296	4	277	0	0	25
2021	370	11	296	4	263	0	0	24
2022	381	11	286	4	271	0	0	25
2023	382	12	319	4	286	0	0	24

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az általános iskolai napközbeni ellátást a Sándorfalvi Pallavicini Sándor Általános Iskola biztosítja. A kiemelt figyelmet érdemlő tanulók megfelelő szakemberek által történő ellátása minden köznevelési intézményünkben biztosított, szükség esetén a Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat bevonásával. Utazó pszichológus tölt el kéthetente két órát az intézményekben.

A közneveléshez kapcsolódó egyéb szolgáltatásokat az előző pontban áttekintettük (lásd: 4.4. a) pont). Gyógypedagógiai osztályok nem működnek településünk általános iskolájában, a sajátos nevelést igénylő tanulók az adott osztályokba integráltan vesznek részt az oktatásban.

4.4.4. számú táblázat: Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban
	db	db	db	fő	%
2018	25	25	1	21,40	8,22
2019	25	25	1	20,96	7,63
2020	25	25	1	21,64	8,69
2021	24	24	1	22,13	8,47
2022	24	24	1	21,46	9,90
2023	24	24	1	21,67	12,50

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban:

2018-ban	540 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	37 fő
2019-ben	539 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	34 fő
2020-ban	524 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	38 fő
2021-ben	541 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	43 fő
2022-ben	515 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	29 fő
2023-ban	520 fő,	- ebből hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű	35 fő

Más településről 2023-ban a tanulók 12,5 %-a (65 fő) járt a városunkba. Az általános iskolás gyermekek létszáma csökkenő tendenciát mutat.

2024-ben 51 tanuló fejezte be eredményesen a 8. évfolyamot. Az általános iskolai oktatás településünkön sikeres, tekintettel arra, hogy a 8. évfolyamot befejezettek aránya az elmúlt tanévekben 90 % fölötti volt.

4.4.5. számú táblázat: A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
2018	76
2019	64
2020	55
2021	74
2022	63
2023	68

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

c) **hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek**

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult egyik köznevelési intézmény ellen sem. A bölcsődében, óvodában és az iskolában is a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrációját igyekeznek megvalósítani.

d) **az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatózó eltérések**

Városunkban nincs középiskola, csak általános iskola, ahol az oktatás hatékonyan működik.

A 2024-es országos kompetenciamérés eredményei alapján elmondható, hogy az általános iskola tanulóiinak eredménye a korábbi eredmények tükrében nem különbözik szignifikánsan a várhatótól.

A minimumszintet el nem érő tanulók aránya*

Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	Minimumszint	A minimumszintet alatti teljesítő tanulók aránya (%)		
				A feladatmegoldási helyen	Országosan	A megfigyelt képzési típusban/településtípusban
Matematika	6.	Ált. isk.	2 képességszint	6,9	17,6	19,9
Matematika	6.	Ált. isk.	3. képességszint	19,1	24,9	27,9
Szövegértés	6.	Ált. isk.	2 képességszint	5,4	12,2	13,6
Szövegértés	8.	Ált. isk.	3 képességszint	14,6	25,0	27,7

* Ez az arányszám a figyelembe vehető és nem a jelenlétszám szereplő tanulók létszámára vonatkozik. A 2022/23. (XVI. 31.) EMMI rendelet 80 §-a alapján vizsgált minimumszint matematika és szövegértés területén 6. évfolyamon a 2. képességszint, 8. és 10. évfolyamon a 3. képességszint.

Intézményi jelentés

A tesztelési hely eredménye az előző kompetenciaméréshez képest

Mérési terület	Évfolyam	Képzési forma	Az eredmények megnevezése, aránya (%)			
			OKM2024	OKM2023	OKM2022	OKM2021
Matematika	6.	Ált. isk.	1375 (1343-1415)			
Matematika	8.	Ált. isk.	1478 (1443-1513)			
Matematika	8.	Ált. isk.	1489 (1454-1523)	1448 (1408-1488)	1402 (1368-1436)	1462 (1423-1482)
Matematika	7.	Ált. isk.	1008 (968-1048)	1007 (965-1049)		
Matematika	8.	Ált. isk.	1048 (1008-1088)	1000 (958-1042)	1000 (951-1049)	9975 (9528-10421)
Szövegértés	6.	Ált. isk.	1419 (1381-1456)			
Szövegértés	8.	Ált. isk.	1077 (1033-1121)			
Szövegértés	8.	Ált. isk.	1079 (1038-1120)	1012 (972-1052)	1401 (1368-1434)	1484 (1443-1525)
Szövegértés	7.	Ált. isk.	1472 (1438-1506)	1439 (1394-1484)		
Szövegértés	6.	Ált. isk.	1027 (982-1072)	1409 (1367-1450)	1402 (1358-1446)	1025 (988-1052)
Társasági tudomány	6.	Ált. isk.	1409 (1369-1449)	1470 (1427-1513)	1442 (1398-1486)	
Társasági tudomány	7.	Ált. isk.	1072 (1037-1107)	1443 (1402-1484)		
Társasági tudomány	8.	Ált. isk.	1019 (979-1059)	1000 (958-1042)	1000 (951-1049)	
Angol nyelv	6.	Ált. isk.	1402 (1362-1442)	1441 (1401-1481)	1482 (1438-1526)	
Angol nyelv	7.	Ált. isk.	1072 (1034-1110)	1022 (988-1056)		
Angol nyelv	8.	Ált. isk.	1008 (972-1044)	1017 (981-1053)	1000 (958-1042)	
Társasági tudomány	6.	Ált. isk.	1024 (984-1064)			
Társasági tudomány	8.	Ált. isk.	1009 (969-1049)			
Társasági tudomány	7.	Ált. isk.	1010 (973-1047)			
Társasági tudomány	8.	Ált. isk.	1003 (963-1043)			
Digitális kultúra	6.	Ált. isk.	1401 (1361-1441)			
Digitális kultúra	6.	Ált. isk.	1019 (979-1059)			
Digitális kultúra	7.	Ált. isk.	1400 (1360-1440)			
Digitális kultúra	8.	Ált. isk.	1002 (962-1042)			

A tesztelési hely 2024. évi eredménye az előző kompetenciaméréshez képest
 A tesztelési hely 2024. évi eredménye az előző kompetenciaméréshez képest
 A tesztelési hely 2024. évi eredménye az előző kompetenciaméréshez képest

Forrás: <https://okm.kir.hu/fit2/Jelentes/IntezmenyJelentes?omkod=203456>

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások hátránykompenzáló célzattal, pozitív megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét.

További speciális szolgáltatások, mint például a Biztos Kezdet Gyerekház vagy Tanoda városunkban nem működnek.

Az Általános Iskola vonatkozásában elmondható, hogy a korrepetálások, középiskolai előkészítők, felzárkóztatások, a délutáni tanulószoba, napközis foglalkozások mind a hátránykompenzáció célját szolgálják.

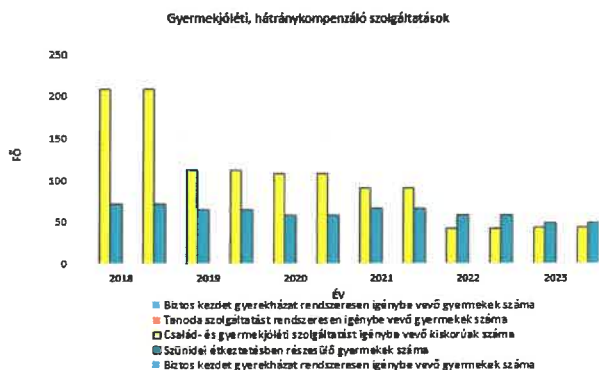
A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma csökkent az elmúlt években, 2024-ben 65 fő volt a kiskorú igénybe vevők száma, de még így is az a tapasztalat vonható le, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat éves szinten.

4.4.6. számú táblázat: Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekház rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	0	0	209	71
2019	0	0	112	64
2020	0	0	108	57
2021	0	0	90	66
2022	0	0	41	57
2023	0	0	43	46

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybe vételét segíti elő, melyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Továbbra is jelentős a túlsúlyos gyermekek száma az általános iskolás gyerekek körében (2021/22. tanévben végzett szűrések alapján).	A gyermekek egészséges életmódra nevelése.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők és a férfiak közötti egyenlőség az Unió egyik alapvető – a szerződésben és az Európai Unió Alapjogi Chartájában is elismert – elve.

A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós stratégiában megfogalmazott szakpolitikai célkitűzések és intézkedések azt szolgálják, hogy Európa 2025-ig jelentős előrelépést tegyen a nemek közötti egyenlőség megvalósulása felé. A stratégia elsődleges célja, hogy megszűnjön a nemi alapú erőszak, visszaszoruljanak a nemi sztereotípiák, eltűnjön a nők és férfiak közötti munkaerőpiaci szakadék, a különböző gazdasági ágazatokban mindkét nem azonos arányban képviseltesse magát, egyenlőséget élvezzen a bérek és a nyugdíjak terén, a gondozási feladatok mindkét nem képviselőire egyenlő mértékben háruljanak.

Az ENSZ 2030-as fenntartható keretrendszerének egyik prioritása a nemek közötti egyenlőség elérése.

5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Magyarország legnagyobb előrelépést a nők és a férfiak gazdasági helyzete közötti különbség, valamint az iskolai végzettség és nemi szegregáció területén ért el.

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében azonos jogok illetik meg. A nőket és férfiakat egyenlő bánásmód illeti meg a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel, a szociális biztonság, stb. területén. Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket. Az Ebtv. tiltja a nemi alapú diszkriminációt is.

A nők gazdasági, munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen, a családjukban.

A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezednek rájuk, a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára.

A munkába visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

Az Mt. rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal – így különösen a munka díjazásával – kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

A 2021. év végi demográfiai adatok (lásd: 2. sz. táblázat) vizsgálatából megállapítható, hogy

- településünk összlakosságának 50,4 %-a nő,
- a női lakosok 51 %-a 18-64 éves, tehát aktív korú,
- a 65 év feletti lakosok közül a nők aránya 59,7 %.

A népesség nemek szerinti megoszlása helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

a) Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza, ilyen például az anyaság, az iskolázottság, az életkor. A nők leterheltségének (munkahely, család, háztartás) enyhítéséhez nagyfokú társadalmi és családon belüli szemléletváltásra lenne szükség.

A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya által készített munkaerő-piaci helyzetkép adataiból megállapítható, hogy 2022 szeptemberében Csongrád-Csanád vármegyében az 5325 fő nyilvántartott álláskeresőből 2538 fő volt a férfi és 2787 fő volt a nő.

Közülük 27 % legfeljebb 8. általános iskolai végzettséggel, 25 % szakiskolával, 25 % szakközépiskolával, 11 % gimnáziumi végzettséggel, 12 % diplomával keresett munkát.

Egy év alatt a férfiak száma 134 fővel, a nők száma 37 fővel lett kevesebb, tehát a nők nehezebben tudnak elhelyezkedni.

Forrás:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwio9bzMzJCCAxUsxAlHHY-TAe8QFnoECA0QAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.csmkh.hu%2Fhelyzetkepek%2F2022%2Fcsongrad_helyzetkep_2022_09.pdf&usg=AOvVaw31ph0tk3tRqjxoXfp-AbFg&opi=89978449

A nők esetében munkaerő-piaci szempontból legnagyobb kockázatú csoportok a 25 év alattiak, az 55 év felettiak, szakképzettséggel nem rendelkezők, valamint a kisgyermeket nevelők.

Az alacsony végzettséggel rendelkező nők esélye a legrosszabb a munkaerő piacon. Elhelyezkedési esélyüket tovább rontja, hogy többnyire az alacsony végzettséggel rendelkező nők vállalnak három vagy annál több gyermeket.

A nőket érintő munkanélküliség elemzésénél a kiindulási alapot a nyilvántartott álláskereső nőknek a 15-64 éves női lakónépességhez viszonyított száma és aránya adja.

A munkavállalási korú népességen belül mind a nők, mind a férfiak esetében csökkent a munkanélküliek száma, a mi pozitív változás. A férfiak és nők aránya 2020-ban volt közel azonos, 2020. és 2022. év kivételével jellemzően a női álláskeresők száma a magasabb.

5.1.1. számú táblázat: Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
	%	%	%
2018	1,99%	2,86%	2,43%
2019	1,86%	2,43%	2,15%
2020	2,41%	2,35%	2,38%
2021	1,61%	2,30%	1,96%
2022	1,57%	1,20%	1,39%
2023	1,31%	1,46%	1,39%

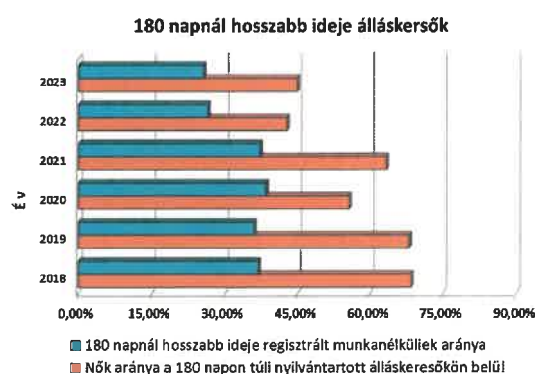
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők, azaz a tartós munkanélküliek. Körükben a nők aránya mindig magasabb volt, mint a férfiaké.

A 2018-as évben volt a legmagasabb, majd a Covid-19 járvány megjelenése után 2020-ban, valószínű a járványügyi intézkedések kapcsán olyan területeken léptek életbe korlátozások, melyek a női munkavállalók elbocsátásával, inaktívvá válásával jártak.

5.1.2. számú táblázat: A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2018	36,96	69,63
2019	36,07	68,18
2020	38,52	55,77
2021	37,27	63,41
2022	26,58	42,86
2023	25,64	45,00

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Ha a két nem arányait hasonlítjuk össze, akkor elmondható, hogy a nők nagyobb mértékben érintettek a tartós munkanélküliségben, mint a férfiak.

A pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskereső között alacsonynak tekinthető. 2017-ben a pályakezdő álláskeresők száma a felére csökkent, 2021-ben a nyilvántartott álláskeresők 8,9%-a volt pályakezdő.

Megállapítható, hogy városunkban az oktatásból a munka világába történő átlépés nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek.

5.1.3. számú táblázat: Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	Fő	Fő
2018	138	17
2019	122	14
2020	135	12
2021	110	4
2022	79	3
2023	78	3

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A foglalkoztatási és képzési programokat térségünkben a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya szervezi és koordinálja.

A településünkön élő álláskereső nők tekintetében nem rendelkezünk pontos információkkal arra vonatkozóan, hogy hányan vettek részt ilyen programban.

A foglalkoztatást segítő és képzési programok esetében figyelembe kell venni, hogy megnőtt a szakmunka iránti igény, amely elsősorban a férfi munkaerőt érinti (nehéz fizikai munka: pl. kőműves). A nők fizikailag kevésbé vonhatók be ezekre a területekre. Kifejezetten csak nőknek meghirdetett foglalkoztatást segítő képzési programok kis számban indulnak, de jellegüknél fogva jellemzően például kertész, szociális ápoló, takarító képzések.

c) Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Nincs konkrét adatunk arra vonatkozóan, hogy városunkban miként áll összefüggésben a nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsága. A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Fokozhatja hátrányukat az idősebb életkor, a munkatapasztalat-hiány, vagy a kisgyermekes családi háttér.

Országos viszonylatban egyre magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, de a nők jobb iskolai eredményei a munkaerő-piacon nem jelentenek előnyt, továbbra is hátrányos helyzetben vannak a férfiakkal szemben. Ez pedig azt jelenti, hogy nem csupán az alacsony végzettségű nők szembesülhetnek nehézségekkel a munka világában, hanem a magasabb végzettséggel rendelkezők is.

Foglalkoztatás tekintetében legrosszabb helyzetben az alulképzett, valamint a túlképzett nők vannak.

Településünkön jellemzően mezőgazdasági termelés folyik, mely lehetőséget teremt az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakosoknak a munkavállalásra. Tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági munka mindig idényjellegű, így a munkalehetőségek is ehhez igazodnak, azaz tavasszal és nyáron jellemző az ilyen munkavállalás.

A nők az önkormányzat és intézményei közfoglalkoztatási programjaiban is részt vesznek.

d) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében.

A nők esélyegyenlőségének sarkalatos kérdése „az egyenlő munkáért egyenlő bér” elvének érvényesülése. A nők férfiakkal szembeni kereseti hátránya mögött sokféle tényező együttes hatása áll. A keresetek színvonalát meghatározhatja a gazdasági ág, gazdálkodási forma, a munkavállaló személyes jellemzői (életkora, iskolai végzettsége, foglalkozása). A női keresetek hátránya a versenyszférában nagyobb, mint a költségvetési szférában. A két szektor közötti eltérés oka, hogy a közszférában alkalmazott illetmény-előmeneteli rendszerek szűkebb teret adnak a nemek szerinti különbségtételnek, mint a piaci szféra szabad béralkuja.

A megváltozott munkaerő-piaci feltételek között különösen nehéz azoknak a nőknek a helyzete, akik kisgyermeket nevelnek, vagy még gyermekvállalás előtt állnak.

A település egészére vonatkozóan hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó adatokkal nem rendelkezünk. Az önkormányzatnál és intézményeinél dolgozók bére, keresete a jogszabályi előírásoknak megfelelően kerül megállapításra, hátrányos megkülönböztetés nincs.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások, stb.)

A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában a nőket terhelik, mivel túlnyomórészt ők látják el a gyerekek gondozásával és nevelésével járó feladatokat.

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, családi napköziben, óvodában, iskolában. Sándorfalván a gyermekek napközbeni ellátása érdekében bölcsőde, óvoda és általános iskola működik.

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsődét az Önkormányzat a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény által működteti. Településünkön mini bölcsőde nem működik.

5.2.1. számú tábla: Védőnői álláshelyek száma

* 2023. július 01-től a védőnők esetében az Önkormányzat helyett az új foglalkoztató az SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ lett, így a védőnők egészségügyi szolgálati jogviszonya 2023. június 30. napjával, a törvény erejénél fogva, foglalkoztató váltás miatt megszűnt.

* Városunkban 2023. április 17-től 4 fő látja el a védőnői feladatokat.

Az egy védőnőre jutó gyermekek száma a vizsgált időszakban 100 fő feletti.

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	3	332	111
2019	3	339	113
2020	3	362	121
2021	3	386	129
2022	3	386	129
2023*	3	386	129

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A születések száma az utóbbi években nem mutat kiugró eltéréseket, a bölcsődei szolgáltatás iránti igény azonban növekvő tendenciát mutat, ennek oka, hogy a gyermek egy-két éves kora felett több anya teljes vagy részmunkaidős munkaviszonyt létesít. A növekvő szolgáltatási igény kielégítésére szükségessé vált a férőhelyek növelése, a szülők munkaidejéhez igazodó szolgáltatás biztosítása.

A 48 férőhelyes bölcsődénk a 2021 novemberében átadott új bölcsőde épületével 36 fővel bővült, így a sándorfalvi bölcsődébe felvehető gyermekek száma már 84 fő.

5.2.2. a) számú táblázat: Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	48	94
2019	48	83
2020	48	84
2021	84	126 *
2022	84	126 *
2023	84	126 *

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

* A nevelési év sor az elballagott gyermekek helye is feltöltésre kerül, így lehet több a gyermekek létszáma, mint a férőhely.

5.2.2. b) számú táblázat: Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő *
2018	0	0	0	0	0	0	48	94
2019	0	0	0	0	0	0	48	83
2020	0	0	0	0	0	0	48	84
2021	0	0	0	0	0	0	84	126
2022	0	0	0	0	0	0	84	
2023	0	0	0	0	0	0	92	149

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

* A nevelési év sor az elballagott gyermekek helye is feltöltésre kerül, így lehet több a gyermekek létszáma, mint a férőhely.

2024-ben a Juharfas ligetben 60 fő, a Széchenyi utcában 84 fő járt, 144 fő.

Az óvodai napközbeni ellátást a Sándorfalvi Pipacs Óvoda biztosítja. Az óvoda az alábbi feladatellátási helyeken látja el tevékenységét:

- Kis körúti óvoda (Kis krt. 1.)
- Rákóczi utcai óvoda (Rákóczi u. 2.)
- Iskola utcai óvoda (Iskola utca 3.)
- Kölcsey utcai óvoda (Kölcsey u. 45.)

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény.

A 2023/2024-es nevelési évben az óvodában telephelyekkel együtt 285 gyermek kiscsoporton belül 3 csoportban, középső csoporton belül 2 csoportban, nagycsoporton belül 2 csoportban, vegyes/részben osztott csoporton belül 5 csoportban részesült nevelésben.

Gyógypedagógiai nevelésben részesülő külön csoport nincs. A kiscsoportban a záró létszám 69 fő, a középső csoportban 48 fő, a nagycsoportban 42 fő, a vegyes/részben osztott csoportban 126 fő volt.

Az óvoda a bölcsődéhez hasonlóan magas kihasználtsággal működik.

Sándorfalván családi napközi nem működik.

Az önkormányzati fenntartású bölcsőde és óvoda kihasználtsága megfelelő, a férőhelyek száma pedig bővült az elmúlt időszakban, így a gyermekek napközbeni ellátása iránti települési igényeket mind a bölcsőde, mind az óvoda megfelelően ki tudja elégíteni.

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A gyermekvállalás időszaka egyre inkább kitolódik, a családokban vállalt átlagos gyermekszám csökken.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás területével az önkormányzat a Sándorfalvi Egészségügyi és Szociális Intézménye foglalkozik, a családtervezés elsősorban a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. A családtervezés és gyermekvállalás kérdéseinek fontosságára és felelősségére már az általános iskolában felhívják a gyerekek figyelmét, az intézmény munkatársai előadásokat tartanak az általános iskolai tanulók számára.

A védőnői, az anya- és gyermekgondozási feladatokat 4 védőnői körzet látja el. Az egészségház átalakításával a Védőnői Szolgálat megfelelő körülmények között tud működni. 2007-től Baba-barát terület címet viselheti a szolgáltatás. A születésszámok alakulása alapján a jelenlegi kapacitással a feladatellátás biztosított.

A védőnő megelőző jellegű gondozása a veszélyeztető tényezők folyamatos észlelésén, kezelésén, nyomon követésén alapszik. Sajátos abból a szempontból, hogy a védőnő tudatosan veszi fel a kapcsolatot a gondozottaival, a mindennapi tevékenysége során olyan ismereteket ad át gondozottai részére, melyet az egyén a családja egészsége védelme érdekében felhasználhat. Egyszerre gondozó-oktató-nevelő tevékenység. Ebben a sajátos helyzetben a védőnőnek ismernie kell a család egészségi és szociális helyzetét, az ismeretek birtokában lesz képes ellátni szakmai feladatait.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A kapcsolati erőszak szenzitív témakör, melyről nagyon kevés információval rendelkezünk.

A kapcsolati erőszak megelőzésénél fontos a probléma korai feltárása. A veszélyeztetettek elsősorban a nők és a gyerekek, ezért fontos, hogy tisztában legyenek azzal, a sérelmükre elkövetett erőszakos cselekmények esetén kihez fordulhatnak segítségért.

Az önkormányzat szociális ellátó rendszere, a háziorvosi szolgálat, a védőnő, a családsegítő szolgálat, óvoda és iskola, a szomszédok sokat tehetnek az észlelés érdekében. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak összefüggésben van a gyermekbántalmazással, és az elhanyagolás is jelen van a gyermekek életében. Az érintett gyermekek családjaira jellemző, hogy többségük szociálisan hátrányos helyzetű és rendszeresek a szülők közötti konfliktusok. A bántalmazások hátterében főként anyagi, párkapcsolati, pszichés problémák és szenvedélybetegség állhat.

Ma Magyarországon a NANE Egyesület (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen) a legismertebb szervezet, mely felvállalta a társadalmi jelenségről szóló ismeretek terjesztését. A civil szervezet tevékenységét egyéni, közösségi és társadalmi szinten látja el.

Tekintettel arra, hogy ez a legkényesebb és legbonyolultabb kérdéskör, amely vonatkozásában nagy a látencia, településünkön fontosnak tartjuk, hogy a lakosság (köztük a potenciális sértettek) minél szélesebb körben juthassanak információhoz az elérhető segítséget és a rendelkezésre álló lehetőségeket illetően. Elsősorban a tájékoztatásra és információnyújtásra helyeznénk hangsúlyt, valamint a jelzőrendszer tagjainak a tájékoztatására, hogy minél jobban képesek legyenek felismerni a kapcsolati erőszak eseteit.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetbe került családok a SZKTT Egyesített Szociális Intézménye Gyermek Átmeneti Otthona és a Családok Átmeneti Otthonával (Szegeden) vehetik fel a kapcsolatot átmeneti elhelyezésük érdekében. A családok átmeneti otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos gyermekintézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek és szülei számára alaptevékenységként átmeneti gondozást biztosít. Együttes elhelyezést és ellátást biztosít az otthontalanná vált szülő és gyermeke számára. A kapcsolatfelvételben, az információszerzésben és a problémák megoldásában a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézményünk munkatársai is segítik a bajba jutott családokat.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

Magyarország Alaptörvényére visszautalva vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és a férfiak azonos jogai a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nem csak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a polgármesterrel együtt a 2024/2029-es ciklusban 9 főből áll, közülük 2 női tag vesz részt a település irányításában. Egy fő mint polgármester, egy fő mint képviselő-testületi tag.

Az önkormányzati fenntartású intézmények (Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény, Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtár, Sándorfalvi Pipacs Óvoda) intézményvezetői is nők. A településen működő oktatási és nevelési intézmények közül az általános iskolát nő, a művészeti iskolát férfi vezeti.

Az önkormányzat gazdasági társaságainál az ügyvezető igazgatói feladatokat férfiak látják el.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalatok alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák a munkanélküliség, alulképzettség, kismamák bezártság érzése, magányosság idős korban. A munkanélküliség össztársadalmi probléma, melyet a Foglalkoztatási Főosztály, az önkormányzat, a szociális intézmények szoros együttműködésével létrehozott komplex programokkal lehet enyhíteni. A kismamák problematikájának enyhítésére jó kezdeményezés a Védőnői Szolgálat szervezésében működő „Baba-Mama Csoport”.

Kifejezetten a nők érdekképviseletével, érdekvédelmével és az őket érintő kérdésekkel foglalkozó civil szervezet nem működik településünkön.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szükséges a nők egészség-védelmére irányuló programok szervezése.	Előadások, programok, szűrőprogramok szervezése.
A több gyermeket, vagy gyermeket egyedül nevelő család esetében magas a leszakadás, a szegénység kockázata.	Széleskörűbb tájékoztatás nyújtása az igénybe vehető szociális ellátásokról.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A fejlett társadalmakban a születéskor várható élettartam egyre inkább nő, a halandóság csökken, mindehhez pedig több évtizede alacsony gyermekszám társul, így a csökkenő számú népességen belül az idősök száma és aránya folyamatosan nő, a fiatal, aktív korosztály száma és aránya pedig csökken.

Fontos lenne az aktív idősök számára a munkaerő-piaci esélyegyenlőség biztosítása, az időseket célzó programok szervezése, a beteg, ápolásra szoruló idősök számára a szociális biztonság megteremtése, a megfelelő ellátás biztosítása, hiszen sok idős embernek okozhat gondot a megszokott életminőség fenntartása. Elkerülhetetlen azon intézkedések elindítása, amelyek hozzásegítik a társadalom tagjait, hogy már jóval az időskor előtti életszakaszukban tudatosan tudjanak felkészülni időskorukra.

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek, stb.)

A 2022. évi népszámláláskor az ország népessége 9 millió 604 ezer fő volt, 127 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. 2022-ben 136.446-an hunytak el és 88.491 gyermek született. A népesség életkor szerinti összetételében folytatódott a már hosszabb ideje tapasztalt szerkezeti változás. Felgyorsult a népesség öregedési folyamata, az öregedési index 2022-ben már 141,1 % volt.

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0001.html

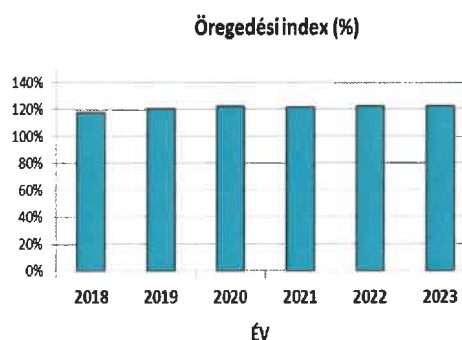
A népesség idősödésének egyik mérőszáma az öregedési index, amely a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősök (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja. A 100-nál kisebb öregedési index fiatalos népességszerkezetet jelez, a 100 feletti már öregedő népességet.

Sándorfalva jelenlegi 121,8 %-os öregedési indexe hátrányos demográfiai folyamatokra utal, azt jelenti, hogy 100 gyermekre és fiatakorúra nagyjából 122 időskorú jut.

6.1. számú táblázat: Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index
2018	1423	1209	117,70%
2019	1488	1237	120,29%
2020	1557	1275	122,10%
2021	1587	1303	121,80%
2022	1603	1308	122,50%
2023	1596	1304	122,39%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 65 év felettiiek száma településünkön folyamatosan emelkedik. Az öregedési index az országos átlag alatt van, de évről évre nő. Az idős korosztályba tartozó népesség nemek szerinti összetételét vizsgálva elmondható, hogy a 65 éven felüli népességen belül magasabb a nők száma. A lakosság korcsoportos bontásából megállapítható, hogy a gyermekkorú lakosság létszáma évente nő, de egyre magasabb számot képvisel a 65 év felettiiek száma is.

Az állandó népesség korcsoportos bontását vizsgálva megállapítható, hogy a Sándorfalva állandó lakosságának 57,5 %-a tartozik az aktív korú (18-59 éves) korosztályba, míg a 60 év felettiiek aránya 24,28 %, ezen belül a 65 év felettiiek aránya 18,24 %.

(Lásd: 2. számú táblázat: Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint)

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásokban részesülők száma, aránya információt nyújthat idősök jövedelmi helyzetéről. A Tbtv. értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít. Saját jogú nyugellátások körébe az öregségi nyugdíj tartozik. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj, a baleseti hozzátartozói nyugellátások, valamint az özvegyi járadék.

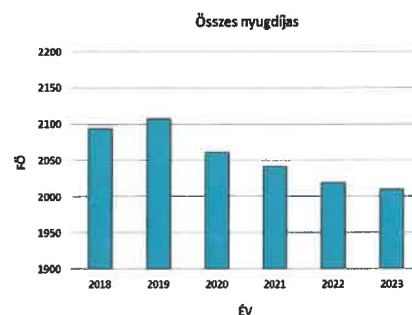
Bár településünkön nőtt a 65 év felettiek száma az elmúlt években, az alábbi táblázatból látható, hogy a nyugdíjasok száma ingadozó.

A vizsgált időszakban 2020-tól folyamatosan csökkent a nyugdíjasok száma. Utoljára 2019-ben volt 2100 fő feletti, 2023-ra a megelőző öt éven belül a legalacsonyabb a számuk.

Az ellátásban részesülők közt nagyobb arányt képviselnek a nők, bár a létszámuk folyamatosan csökken. 2023-ban az ellátottak 60,5 %-a volt nő.

6.1.1. számú táblázat: Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2018	833	1261	2094
2019	849	1258	2107
2020	833	1228	2061
2021	816	1225	2041
2022	796	1223	2019
2023	792	1217	2009

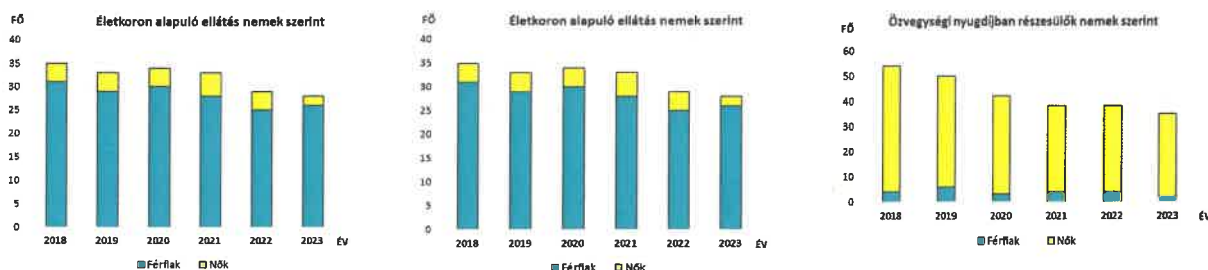
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az egyéb nyugdíjszerű ellátásokban részesülő nők és férfiak adatainak a nemek szerinti összehasonlítását megnehezíti, hogy csak az életkoron alapuló ellátásban és öregségi nyugdíjban részesülők esetében rendelkezünk a férfiak és nők adataival is, a többi ellátás esetében az adatok hiányosak. Összességében megállapítható, hogy a nyugdíjszerű ellátásokban részesülők közt a táblázat adatai szerint is több a nő, mint a férfi.

6.1.2. számú táblázat: Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)
2018	31	4	600	926	4	50	7
2019	29	4	635	953	6	44	8
2020	30	4	629	955	3	39	7
2021	28	5	615	974	4	34	6
2022	25	4	609	975	4	34	9
2023	26	2	608	983	2	33	7

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Több európai országban és Magyarországon sem ismeretlen a nyugdíjkorhatár emelés fogalma. Magyarországon 2014 óta emelkedik sávosan a nyugdíjkorhatár, hogy az állam egyensúlyban tartsa a dolgozóképes korú korosztály és az általuk eltartott nyugdíjasok arányát. 2022-ben érte utolsó szakaszát az öregségi nyugdíjasoknál a korhatáremelés, így 2022-ben 65 évesen lehetett öregségi nyugellátást igényelni. A nők életkortól függetlenül már 40 év szolgálati idővel továbbra is jogosultak az öregségi nyugdíjra. A nyugdíjtörvény alapján minden évben annyival szükséges emelni a nyugdíjak összegét, amennyi az infláció várható értéke lesz.

6.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A nyugdíjasok foglalkoztatása kapcsán a jogszabályi környezet jelentős korlátokat állít, ugyanakkor az utóbbi időszakban számos változtatás szolgálta az idősek foglalkoztatottságának bővülését, nyugdíj utáni munkavállalásuk elősegítését.

A 2017. évi LXXXIX. törvény lehetővé tette a „Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezetek” létrehozását. Ez olyan társas vállalkozás, melynek célja elősegíteni a foglalkoztatás területén jelentkező nehézségek kiegyensúlyozását, a még aktív időskorúak munkaerőpiacra való visszatérését rugalmasan, számukra megfelelően.

„A nyugdíjas szövetkezetek piaca Magyarországon továbbra is növekvő tendenciát mutat, amit jól tükröznek a 2023-as árbevételi adatok. A piac fejlődését nagyban elősegítik a kedvező jogszabályi feltételek, valamint a fokozódó munkaerőhiány számos szektorban, ami növeli a nyugdíjas munkavállalók iránti keresletet.

A piacot jelenleg a Szomszédok Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezet dominálja, de a többi helyen is szoros verseny alakult ki, több szövetkezet is 500-650 millió forint közötti árbevételt ért el 2023-ban. Ez a versenyhelyzet várhatóan a szolgáltatások minőségének javulását és a piaci lefedettség növekedését eredményezheti a jövőben. A nyugdíjas szövetkezetek jelentősége a következő években várhatóan tovább nő, mivel a demográfiai trendek alapján a nyugdíjasok száma növekszik, miközben a munkaképes korú lakosság csökken. Ez a nyugdíjas munkavállalók iránti kereslet további növekedését vetíti előre, ami kedvező feltételeket teremthet a nyugdíjas szövetkezetek további fejlődéséhez és a nyugdíjasok munkaerőpiaci részvételének erősítéséhez.”

Forrás: <https://kozesz.hu/blog/blog-bejegyzesek/nyugdijas-szovetkezetek-magyarorszagon>

A nyugdíjasokra vagy a nyugdíjas korhoz közeledő munkavállalókra különleges munkajogi és adózási szabályok vonatkoznak (esetükben például eltérőek lehetnek a felmondási feltételek, alkalmazni is másképp lehet őket). A munkavállaló az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül „védett korú” munkavállalónak számít. 2020 júliusától minden nyugdíj melletti keresőtevékenységgel szerzett kereset és jövedelem járulégmentessé vált, a nők kedvezményes nyugdíja mellett bármely jogviszonyban korlátozás nélkül lehet dolgozni a versenyszférában.

Az időskorú, nyugdíjas személyek foglalkoztatása több szempontból is hasznos. A munkavállaló számára elsősorban azért lehet előnyös a nyugdíj melletti munkavégzés, mert többlet jövedelemre tehet szert, fizikailag, szellemileg aktív maradhat, társasági életet élhet, kevésbé fenyegeti az idős-

kori elmagányosodás, nyugdíjasként is a társadalom hasznos tagjának érezheti magát. A munkáltató számára azért lehet előnyös nyugdíjas dolgozó alkalmazása, mert olcsóbb, mint az aktív korú munkavállaló alkalmazása, jelentős mértékű munkatapasztalattal rendelkezik, kevesebb családi, magánéleti kötöttsége van, rugalmasabb munkaerőt jelenthet.

A 6.2. sz. táblázatban látható, hogy 2018. évtől a 61 év felettiak szerepelnek legmagasabb arányban az összes álláskereső között. Szintén magas arányban jelennek meg a 41-50 év közötti korcsoporthoz tartozók is.

Ez sajnos utalhat arra, hogy az idősebb korosztály tagjai jelentős elhelyezkedési nehézségekkel néznek szembe a munkaerőpiacon, ami összefüggésben állhat az idősebb munkavállalókat esetlegesen érintő hátrányos megkülönböztetéssel.

Úgy tűnik, az idősebb korosztály foglalkoztatását még több központi és helyi intézkedéssel lenne szükséges támogatni a jövőben.

6.2. számú táblázat: Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	138	122	135	110	79	78
41-45 év	Fő	16	14	20	8	10	9
	%	11,59%	11,48%	14,81%	7,27%	12,66%	11,54%
46-50 év	Fő	5	9	10	9	7	10
	%	3,62%	7,38%	7,41%	8,18%	8,86%	12,82%
51-55 év	Fő	14	11	7	10	2	2
	%	10,14%	9,02%	5,19%	9,09%	2,53%	2,56%
56-60 év	Fő	8	9	14	7	4	3
	%	5,80%	7,38%	10,37%	6,36%	5,06%	3,85%
61 éves, vagy afeletti	Fő	18	21	28	30	26	20
	%	13,04%	17,21%	20,74%	27,27%	32,91%	25,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyugdíj előtti álláskeresői segély egy lehetőség azok részére, akik betöltötték a 60. életévüket, álláskeresőnek minősülnek, munkát szeretnének vállalni, de álláskeresőségük nem vezetett eredményre, és az állami foglalkoztatási szerv sem tud részükre megfelelő munkahelyet felajánlani. Ez a támogatási forma segítséget nyújthat az életvitelük fenntartásához.

6.3. számú táblázat: Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (megegyezik a 6.1.1. táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2018	833	1261	2094
2019	849	1258	2107
2020	833	1228	2061
2021	816	1225	2041
2022	796	1223	2019
2023	792	1217	2009

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) Tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

A nyugdíjasoknak és időseknek a közintézményekben történő köztisztviselői foglalkoztatását a Tbtv., a közfoglalkoztatottkénti foglalkoztatását az Szt. határolja be, illetőleg zárja ki.

Sándorfalván nem jellemző a nyugdíjasok nagyarányú foglalkoztatása. Valószínű azért nem a nyugdíjasokat részesítik előnyben, mert a fiatalabb munkaerő gyorsabban és hatékonyabban szocializálható az adott munkahely elvárásaihoz.

Az 50 év feletti munkavállalókat már nem szívesen alkalmazzák, a megfogalmazott két legerősebb érv lehet az idegennyelvtudás és a megfelelő számítástechnikai ismeret hiánya. Ugyanakkor az alkalmazásuk mellett szól, hogy a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist szereztek.

A nyugdíjkorhatárt betöltött, nyugdíjban, illetőleg nyugdíjszerű ellátásban részesülők körén belül figyelemmel kell lenni azokra az időskorúakra, akik, bár már nem aktív korúak, öregségi nyugdíjban nem részesülnek, vagy ha részesülnek is, annak összege olyan alacsony, hogy nem biztosít jó megélhetést.

Az idősellátás területén egyre jelentősebb szerep jut a civil szektornak, egyházi, alapítványi és magán szervezeteknek. Sándorfalván több civil szervezet is biztosítja, szervezi az idősek szabadidő eltöltésének sokszínű programját.

A városban az idősek több területen is bekapcsolódnak a közéletbe.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2021. évben megalakított Idősügyi Tanácsot az időközben bekövetkezett változásokra tekintettel a 11/2025.(II.6.) Kt. határozatával újra megválasztotta. Önkormányzati szinten is sok minden tehető annak érdekében, hogy ne maradjanak segítség nélkül se az idősek se az őket gondozó személyek. A helyi idősügyi politikának lehetősége van arra, hogy helyi szinten tompítsa a gondozási krízist, növelje az igazságosságot és erősítse a szolidaritást.

Sándorfalva Város Polgármestere évek óta köszönti a szépkorúakat.

c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A hátrányos megkülönböztetés felmérése e célcsoport esetében rendkívül nehéz. A szakirodalomból és az álláskereső beszámolóiból tudjuk, hogy az idősebb korosztály jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, nehezebben helyezkednek el, a munkahelyi leépítések is előbb érintik őket. Tekintettel arra, hogy helyben kevés a munkalehetőség, arra kényszerülnek, hogy a közeli nagyobb városokban próbálkozzanak álláskeresőssel, mely során újabb hátrányos megkülönböztetéssel találják szembe magukat, azaz a „vidékiségük” miatti diszkriminációval.

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az idősebb korosztály több gondoskodást igényel, elsősorban a családotól, szűkebb környezetüktől. Az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatok között biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó, időseket érintő szociális ellátásokat.

a) Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az egyedül maradó, családjuktól távol élő idősek esetén, illetőleg a család ellátási, gondozási terheinek csökkentésében nyújt segítséget a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások ellátásával.

Az ellátások bemutatásra kerültek az adott fejezetben, itt most kifejezetten az időseket érintő adatokkal foglalkozunk.

Az egészségügyi szolgáltatások közül a háziorvosi ellátás, fogorvosi ellátás érhető el helyben az idősök számára, a szakellátást legközelebb Szegeden tudják igénybe venni.

A szociális alapszolgáltatások közül az idősök számára helyben biztosított a házi segítségnyújtás, az étkeztetés, a tanyagondnoki szolgáltatás, a családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatás, valamint az idősök nappali ellátása. Ezen szolgáltatások tartalma a fentiekben már részletezésre került (*lásd: 3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés, f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés*), biztosítójuk a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és szociális Intézmény.

Szociális étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a napi egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodunk, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai vagy szenvedély betegségük, hajléktalanságuk miatt.

Az étkezés biztosítása Sándorfalván a Hungast14 Kft. konyhájáról történik helyben fogyasztással, ételhordóban történő elvitellel, valamint kerékpárral és gépkocsival történő házhoz szállítással.

A főzőhelyen biztosított a szakorvosi igazolás alapján igénybe vehető diétás étkezés.

A férfiaknál elsősorban a 40 év feletti korcsoportba tartozóktól, nők esetében a 60 év feletti korcsoportba tartozóktól veszik igénybe ezt az ellátási formát.

2024-ben az étkeztetést igénybe vevők nyitó létszáma 77 fő volt, a tárgyévben ellátásba vettek 38 főt, az ellátásból kikerült 31 fő, a tárgyévi záró létszám 84 fő volt.

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítottak az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátások. A gondozónők feladata a segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása, állandó kapcsolattartás az ellátott orvosával, az előírás szerinti gondozási, ápolási feladatok ellátása, segítségnyújtás a testi, személyi higiénia megtartásában, közreműködés az igénybe vevő háztartásának vitelében. Segítségnyújtás a családi és külső környezettel való kapcsolattartásban, tájékoztatás a szükséges szociális ellátásokról, ügyintézés segítése. A házi segítségnyújtást igénybe vevők kor és nem szerinti kimutatásából megállapítható, hogy a férfiak és a nők esetében is elsősorban a 70 év feletti korcsoportba tartozóktól veszik igénybe ezt az ellátási formát.

2024. évben a házi segítségnyújtást igénybe vevők nyitó létszáma 17 fő volt, a tárgyévben ellátásba vettek 25 főt, az ellátásból kikerült 28 fő, a tárgyévi záró létszám 14 fő volt. A szolgáltatást igénybe vevők átlag életkora 75-90 év közötti.

Idősök nappali ellátása keretében a saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött, idős koruk vagy egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosított ez a szolgáltatás. Az 1973-tól működő ellátásnál az engedélyezett férőhelyek száma 25 fő, a tagok számára napi háromszori étkezés biztosított (reggeli, ebéd, uzsonna), lehetőség van a személyes tisztálkodásra, ruhaneműk mosására. A napi szabadidős programokon kívül tagjai számára rendszeresen szerveznek kirándulásokat, névnapi, születésnapi zenés programokat. Megünneplésre kerülnek a jelesebb ünnepek is, pl.: anyák napja, karácsony, idősök világnapja, stb. A jelenlegi ellátó rendszer a jelentkező igényeket azonnal kielégíti, a szolgáltatásokhoz az igénylők várakozás nélkül hozzájutnak.

Az Idősök Klubja Dózsa György u. 2. szám alatti épülete 2010-ben megszűnt, helyette pályázati forrásból egy új épületbe került az ellátás a Dózsa György utca 33. szám alá. Az ellátotti férőhelyek száma így már 30 főre emelkedett. A klub kihasználtsága folyamatosan 100%.

2024. évben az idősök nappali ellátását igénybe vevők nyitó létszáma 26 fő volt, a tárgyévben ellátásba vettek 9 főt, az ellátásból kikerült 10 fő, a tárgyévi záró létszám 25 fő volt. A szolgáltatást igénybe vevők többsége 75 éven felüli nő.

6.3.1. számú táblázat: 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

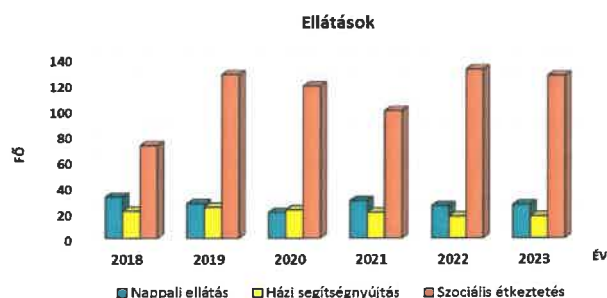
Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	Házi segítségnyújtásban részesülők száma	Szociális étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	fő	fő
2018	1 423	32	21	72
2019	1 488	27	24	127
2020	1 557	20	22	118
2021	1 587	29	20	99
2022	1 603	25	17	131
2023	1 596	26	17	126

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2023-ban a 65 éven felüli lakosság 1,6 %-a részesült csak nappali ellátásban. Házi segítségnyújtásban részesülők száma 17-24 fő között mozog. A szociális étkeztetésben részesülők száma csak 2018. és 2021. évek volt 100 fő alatti, a vizsgált időszakban 2022. évben kérték a legtöbbet ezt a szolgáltatást.

2024-ben a 65 éven felüli lakosság 1,6 %-a részesült nappali ellátásban, a házi segítségnyújtásban részesülők száma 14 fő volt, a szociális étkeztetést 84 fő kérte.

A tanyagondnoki szolgálat Sándorfalva külterületén 2 körzetben látja el napi rendszerességgel többek között az ebéd kiszállítás, bevásárlás, gyógyszer felírás, ügyintézés, Idősek Klubjába beszállítás feladatait. 2024-ben 142 fő került ellátásra, ebből az I. körzetben 53 fő, a II. körzetben 89 fő.

A szociális alapszolgáltatások közül legtöbbször a szociális étkeztetésre, majd ez követően a nappali ellátásra, végül a házi segítségnyújtásra tartanak igényt.

Az egészségügyi szférát érintően országos probléma a hospice ellátás és az otthonápolás hiányossága. Komplex otthoni hospice ellátást legközelebb a Szegeden található „Gondoskodás-2003” Otthoni,- Szakápolási, Egészségügyi és Oktató Bt. nyújt, melynek lényege az életük végén járó, elsősorban daganatos betegek életminőségének javítása, valamint a hozzátartozók segítése a betegség és a gyász terhének viselésében.

b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A kulturális közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés városunkban minden korosztály részére egyenlő lehetőséggel nyitott. A Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény rendszeresen szervez az idős ellátottak részére klubfoglalkozásokat és programokat, például Idősek Világnapja. A művelődés lehetőségét újságok, magazinok és tévé is biztosítja. Az idősök minden szükséges és aktuális információt elérhetnek az önkormányzat honlapján.

Településünkön működik olyan civil szervezet (Sándorfalvi Őszikék Nyugdíjas Egyesület), mely tevékenységét tekintve kifejezetten a nyugdíjasok érdekvédelmével foglalkozik. Az egyesület az idősök, nyugdíjasok számára szervez kulturális és szabadidős programokat.

Az akadálymentesített könyvtár számottevő könyvállományával, író-olvasó találkozók, felolvasó délutánokkal és tematikus programokkal várja az idősöket.

c) Idősek informatikai jártassága

Sándorfalva időskorú lakossága egy vidéki, mezőgazdasággal és állattartással foglalkozó nagyközségben élte életé nagy részét, mely alapvetően befolyásolja jelenlegi életmódjukat, érdeklődésüket. Ennek ellenére érdemes az érdeklődésüket az informatika felé irányítani, speciálisan az időseket érintő, érdeklő kérdésekre fókuszálva. Ilyen terület lehet az internet alapú kapcsolattartás a meszebb lakó családtagokkal, az időseknek szánt programokra vonatkozó információkhoz való hozzáférés. Az idősebb korosztály nagy része már rendelkezik digitális eszközökkel (például okos telefon, tablet, számítógép), azonban felhasználói ismereteik korlátozottak, bizonytalanok.

Ennek ellenére szeretnék megismerni azt a világot, amiben a gyermekek, unokáik idejük nagy részét töltik. Az internet és a digitális információk sokasága annyira a hétköznapi élet része, hogy minimális informatikai tudás nélkül egyre nehezebb boldogulni. A digitális kompetenciák az idősek esetében is kulcsfontosságúak, hiszen nemcsak életszínvonaluk emeléséhez járulhatnak hozzá, hanem segítséget nyújthatnak a társasági életben, a biztonságérzet növelésében és az egészségmegőrzésében is. A Petőfi Emlékkönyvtárban Digitális Jólét Pont biztosítja az ingyenes WIFI és internethasználatot, térítés ellenében lehet fénymásolni, szkennelni.

d) A generációk közötti programok

A generációk közötti szolidaritás erősítésének érdekében, olyan alkalmakra is szükség van, ahol a gyermekek és az idősek közös tevékenységére, időtöltésére lehetőség adódik, ezzel hozzájárulva a gyermekek személyiségfejlődéséhez és az idős emberek aktivitásának megőrzéséhez egyaránt.

Az Idősek Klubjának ellátásában résztvevők számára több alkalommal kedveskednek a helyi iskolások és óvodások valamilyen általuk készített műsor, vagy ajándéktárgy átadása formájában, hogy tiszteletüket és megbecsülésüket fejezzék ki városunk szépkorú lakói felé. A Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény a Sándorfalvi Pipacs Óvodával együtt olyan programokat állítanak össze éves szinten, mely valamennyi korosztály számára elérhető, törekedve a generációk közötti kapcsolatok javítására.

2023 szeptemberében a Sándorfalvi Polgárőr Egyesület kétnapos Közösségépítő honvédelmi sportnapot szervezett, melyen volt horgászverseny, lövészeti bemutató, kutyás bemutató, küzdősport bemutató, katonazene. Gyalogtúrát szerveztek a Fehér-tó melletti Szalakóta látogatóközpontba. Színvonalas műsort adott a Budai Sándor Citerazenekar és a Sándorfalvi Kiss Mátyás Néptánc Egyesület iskolás csoportja. A Sándorfalvi Sport Klub Egyesület lánbtenisz versennyel készült.

A rendezvényen bebizonyosodott, hogy a sport is fontos színtere a közösségformálásnak és az összetartás erősítésének.

Ezek a programok, rendezvények mind lehetőséget kínálnak a kapcsolatok kialakítására, ápolására, és felhívják a fiatalabbak figyelmét arra, hogy az idős emberek mennyire fontos tagjai a társadalomnak, illetve a helyi közösségnek.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Sándorfalván működik nyugdíjas klub, mely kifejezetten nyugdíjas tagjai igényeinek és érdeklődésének megfelelő kulturális és szabadidős programokat szervez. A nyugdíjasok bekapcsolódhatnak a néptáncsoport tevékenységébe, a helyi könyvtár lehetőséget és teret ad az időseknek zenehallgatásra, újságolvasásra.

A Petőfi Emlékkönyvtárban működő Digitális Jólét Pont szolgáltatás keretében biztosított az ingyenes WIFI és internethasználat, térítés ellenében lehet fénymásolni, szkennelni.

Az önkormányzat a honlapján közzéteszi a rendőrség által megfogalmazott tanácsokat, tájékoztatásokat az idősek részére az áldozattá válás elkerülése érdekében.

Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2021. december végi ülésén Időügyi Tanács létrehozásáról döntött. Az Időügyi Tanács a 11/2025.(II.6.) Kt. határozattal újra megválasztásra került. A Tanács a tevékenységét az Idősek Tanácsáról szóló 1712/2014.(XII.5.) Korm. határozat alapján végzi. A Tanács feladata az elkövetkezendő években Sándorfalva időspolitikájának, koncepciójának megalkotása.

Sándorfalva városa 2022-ben elnyerte az Idősbarát Önkormányzat Díjat. A díj célja az önkormányzatok helyi szinten végzett időügyi munkájának elismerése, a díjjal járó pénzjutalom 2020-tól másfélmillió forint. A díjra azok az önkormányzatok pályázhattak, amelyek a törvényben előírt kötelező feladataiknál többet tesznek az idősekért.

A díjjal járó pénzösszegeből és önerő hozzáadásával az Önkormányzat 2023 szeptemberében megrendezte az Idősek Hetét, ahol 5 napon át változatos, színes, aktív programokkal várták az érdeklődőket. A hét napjai egy-egy tematikára épültek. Volt többek között előadás az idős korba való átlépés megfelelő kezeléséről. Nagy sikert aratott a „Generációk napja”, ahol az óvodások meglátogatták az Idősek Nappali Otthonának lakóit. Jó hangulatban telt a nyugdíjasok délelőtti, unokák és nagyszülők délutánja, jóízűen fogyasztották az együtt sült palacsintát. Az „Idősek biztonsága” napon a bűnmegelőzési tájékoztatás volt a főszerep. A rendőrség időügyi referense tartott előadást az időseket veszélyeztető csalásokról, azok elkerülésének módjairól.

Levetítették az Unoka című magyar filmet, majd a tanulságokról beszélgettek. Beszélgetés volt a mozgás fontosságáról. A egészség védelméről szóló napon vérnyomás- és vércukor mérés, reggeli torna, faültetés. A hét zárásaként „A nőknem fog az idő” humoros előadást nézhették meg az érdeklődők Nyertes Zsuzsa színésznő előadásában. Tájékoztatást kaptak az idősek a Gondos óra programról.

A 2021-ben Magyarország Kormánya által elindított és 2025. év végéig tartó „Gondos óra” digitális idősgondozás előkészítő projekt célja, hogy az önellátásra korlátozottan képes emberek biztonságát és azok szociális szolgáltatásokkal való ellátását a formális szociális ellátórendszeren kívüli módozatok bevonásával, a családi és kontakt személy alapú segítség érdemi felhasználásával biztosítsa. Az előkészítő és a megvalósító projekt együttes célja a 65 évnél idősebb személyeknek lehetővé tenni, hogy amennyiben egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt eseti jelleggel segítségre szorulnak, a nap 24 órájában működő diszpécserközpont szolgáltatásaival, gyors és hatékony segítséget kapjanak.

Ez jelentős támogatásnak számít az idősgondozás területén: nagy segítséget jelent nemcsak azoknak, akik használják az eszközt, hanem biztonságot és megnyugvást nyújt a felhasználó családjának, szeretteinek, hozzátartozóinak is, tudva, hogy a segítség és a biztonság egy gombnyomásra elérhető.

Az „Idősek Hete” című programsorozat nagy sikert aratott, magas részvétellel, ahol hasznos információkkal és élményekkel gazdagodhattak sándorfalvi időseink. Az Idősek napja alkalmából 2023 októberében valamennyi idősekkel foglalkozó szervezet meghívást kapott egy ebédre, majd műsorral és ajándékokkal kedveskedtek a résztvevők számára.

A programnak köszönhetően közel 2000 fő 60 év feletti lakost szólíthattunk meg, amelynek megvalósítását az időseink kérésére a jövőben is tervezzük.

6.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Fokozott a veszélye a településen élő idős korosztály elszigetelődésének.	Az idős korosztály részére programok szervezése, a programokról szóló információ széles körben való terjesztése az elszigetelődés veszélyének mérséklésére.
Az idősek egészségi állapota gyengébb, ezért fokozott figyelmet és gyakoribb egészségügyi ellátást igényelnek.	Az idősek egészségi állapota fokozott orvosi nyomon követésének elősegítése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során. Ezek fontos elemei a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területei. Elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékkal élő személyek közül sokan elszigeteltek a társadalomban, a családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől.

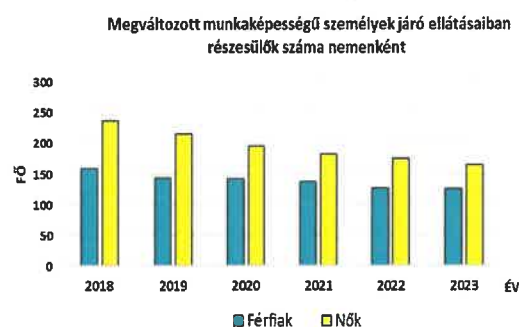
Fontos, hogy a mentális, egészségügyi és fizikai akadályokkal küzdő lakosság széles körben tájékozódjon lehetőségeiről, valamint hogy a már rendszerben lévő ellátottaknak megismerjük céljait, törekvéseit, problémáit, és feltárjuk mindazokat az erőforrásokat melyekkel céljaik megvalósíthatóak.

7.1. A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Sándorfalván a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülők száma folyamatosan csökkent, 2018. évhez képest 2023-ban mintegy 27 %-kal. A megváltozott munkaképességű személyek között minden évben nagyobb arányban vannak jelen nők, mint férfiak. Ez arra utal, hogy a nőket nagyobb számban érintheti a fogyatékoság problémája. 2023-ban a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők 57 %-a nő volt.

7.1.1. számú táblázat: Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemeként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - nők	Összesen
2018	160	238	398
2019	144	217	361
2020	143	196	339
2021	138	183	321
2022	127	176	303
2023	126	165	291

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fogyatékkal élőkön belül a legnépesebb csoportot a mozgássérültek képezik, akiket a mindennapi életben, a tanulás, munkavállalás területén és a közlekedésben akadályoz leginkább fogyatékoságuk.

Településünkön egy mozgáskorlátozott egyesület nyújt támpontot a fogyatékkal élőknek. Feladatait 2011-től az újonnan alakult Sándorfalvi „Remény” Mozgáskorlátozott Egyesület néven folytatja. Az egyesület tagja lehet minden olyan állampolgár életkorától függetlenül, akinek mozgáskorlátozottsága bármilyen vonatkozásban gátolja társadalmi beilleszkedését vagy átlagon felüli

erőfeszítések árán teszi lehetővé amennyiben kinyilvánítja egyetértését az egyesület céljával és a tagsággal járó kötelezettségét teljesíti.

Az egyesület létszáma kezdetben 40 fő volt, 2013-ra elérte a 47 főt, 2023-ban már 50 fő feletti.

Sándorfalvi „Remény” Mozgáskorlátozott Egyesület céljai, feladatai:

- mozgáskorlátozottak helyzetének felmérése, életkörülményeik javítása,
- tagjai aktivitásának felkeltése, munkaképességük fejlesztése, munkába állásuknak, művelődésüknek ösztönzése,
- együttműködik mindazon állami- és társadalmi szervezettel, amely a rokkantak társadalmi beilleszkedésének elősegítését célozzák, munkájához kéri ezen szervezetek támogatását,
- a mozgáskorlátozott embereket érintő fogyasztóvédelmi védelmi feladatokat lát el.

Sándorfalva Város Önkormányzata évről évre pályázati rendszerben anyagilag is támogatja a mozgáskorlátozottak programjait szervező egyesületet.

Az idősök nappali ellátását fogyatékkal élő személy városunkban nem veszi igénybe.

7.1.2. számú táblázat: Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

a) Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Sándorfalvi Közös Önkormányzati Hivatal, és az önkormányzati intézmények és cégek (a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény, a Sándorfalvi Pipacs Óvoda, a SÖV NKft. és a Sándorfalvi Építő Kft.) rendelkeznek munkahelyi esélyegyenlőségi tervekkel.

A törvényi előírás szerint az esélyegyenlőségi tervek tartalmazzák a munkáltatóval munkaviszonyban álló, hátrányos helyzetű munkavállalók, így különösen a nők, a 40 évnél idősebb munkavállalók, a romák, a fogyatékos személyek, valamint a két vagy több tíz éven aluli gyermeket nevelő munkavállalók vagy tíz éven aluli gyermeket nevelő egyedülálló munkavállalók foglalkoztatási helyzetének elemzését, valamint a munkáltatónak az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó céljait és azok eléréséhez szükséges eszközöket.

Az esélyegyenlőségi tervek az alábbi esélyegyenlőségi területeken tűzték ki célul az egyenlő bánásmód biztosítását:

1. a családbarát munkahelyi körülmények megteremtésében és erősítésében,
2. a nemek közötti esélykülönbségek csökkentésében,
3. az akadálymentesítésben,
4. a fogyatékkal élők életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában,
5. a romák életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában,
6. más hátrányos helyzetű csoportok munkapiaci és társadalmi esélyeinek javításában.

A terveket és a beszámolókat a képviselő-testület fogadja el kétévente. A tervek végrehajtását esélyegyenlőségi referensek kísérik figyelemmel, ők készítik el a végrehajtásra vonatkozó beszámolókat.

A Hivatal 1 fő köztisztviselője rendelkezik középfokú jelnyelvi tanúsítvánnyal, aki képes kommunikálni a siketnéma ügyfelekkel. A Hivatal fogyatékkal élő dolgozókat is foglalkoztat.

A sándorfalvi telephelyén seprűvarrással, seprűkötéssel foglalkozó ERFO Közhasznú Nonprofit Kft. elsősorban megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztat. A telephelyen 2023. évben 65 fő dolgozott, ebből 32 fő volt helyi lakos.

Megváltozott személyek foglalkoztatását biztosító munkahelyeken kívül rehabilitációs akkreditációs tanúsítvánnyal rendelkező munkáltatók legközelebb a megyeszékhelyen, Szegeden találhatók.

b) Munkavállalást segítő lehetőségek

Városunkban a megváltozott munkaképességű személyek munkavállalását elősegíti, hogy az akadálymentesítés egyre több helyen megvalósul akár részlegesen, akár teljes körűen. Célunk, hogy minél nagyobb mértékű akadálymentesítés valósuljon meg a városban.

Amennyiben a közintézményekben az akadálymentesítés teljes körűen megtörténik, az nem csupán a szolgáltatások igénybevételeit könnyíti meg, de az intézményekben történő munkavállalást is. Ezt a célt szolgálják például a belterületi út- és járdaépítések is.

c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön nincs információnk hátrányos megkülönböztetésről. A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is megghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, a településen belüli közlekedési akadályok miatt, ha a támogató szolgáltatótól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

Jellemző, hogy az alacsonyabb mértékű munkaképesség változással élő mozgáskorlátozott embereket, a munkaerő-piaci szempontból előnyös térségekben, a nyílt munkaerő piacon is szívesebben alkalmazzák, míg a súlyosabb mozgáskorlátozottsággal élő embereket kizárólag az akkreditált, de még inkább, a szűk befogadó képességgel rendelkező fejlesztő intézményi foglalkoztatási rendszerben alkalmazzák. Problémát okoz az alacsony képzési, átképzési lehetőségek száma, választéka és színvonala a foglalkoztatás elősegítése érdekében, különösen a felnőttképzés területén.

d) Az önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A pénzbeli és természetben nyújtott támogatások és ellátások mellett a gondozás és támogatás intézményi lehetőségei, a szociális szolgáltatások is fontos szerepet játszanak a fogyatékos emberek ellátásában.

Sándorfalva Város Önkormányzata helyi önkormányzati rendelete alapján a Sándorfalvi Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézménye útján házi segítségnyújtással biztosítja a saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátásokat.

A házi segítségnyújtás keretében a gondozónők feladata a segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása, állandó kapcsolattartás az ellátott orvosával, az előírása szerinti gondozási, ápolási feladatok ellátása, segítségnyújtás a testi, személyi higiénia megtartásában, közreműködés az igénybevevő háztartásának vitelében. Segítségnyújtás a családi és külső környezettel való kapcsolattartásban, tájékoztatása szükséges szociális ellátásokról, ügyintézés segítése.

A Sándorfalvi „Remény” Mozgáskorlátozott Egyesület kifejezetten a mozgáskorlátozottak érdekvédelmével, segítségével foglalkozik, illetőleg kulturális és szabadidős programokat szervez tagjai számára.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A helyi önkormányzatok nem tartják nyilván, hogy a pénzbeli illetve a természetbeni ellátásban részesülők fogyatékos személyek-e, mert a szociális rászorultság az elsődleges.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (Fot.) rendelkezik a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározásáról, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozásáról, annak érdekében, hogy a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét, önálló életvitelét és a társadalmi életben való aktív részvételét biztosítsa.

Az Szt. szabályozza azokat a pénzbeli (időskorúak járadéka, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, ápolási díj, települési támogatás, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, aktív korúak ellátása, stb.), és természetbeni támogatásokat (köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatás, stb.), amelyek szociális rászorultsági alapon nyújthatók.

A 2011. évi CXCI. törvény szabályozza a megváltozott munkaképességű munkavállalók ellátásait: rehabilitációs járadék és rokkantsági ellátás, kivételes rokkantsági ellátás, stb.

A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011.(VI.29.) Korm. rendelet alapján az állam személygépkocsi szerzési támogatást nyújt a súlyos mozgáskorlátozott, illetve egyéb fogyatékossgal élő személy esetén személygépkocsi, motorkerékpár, gépi meghajtású kerekesszék szerzéséhez. A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványra jogosult. Mozgáskorlátozott személy részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás nyújtható.

Súlyos fogyatékossg után adókedvezményt vehetnek igénybe az érintettek.

Az utazási kedvezmény a belföldi menetrend szerinti közforgalmú közlekedésben utazót megillető kedvezmény, mely Magyarország területén, belföldi forgalomban vehető igénybe.

Magasabb összegű családi pótlék folyósítható a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek után, a 18. életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy is, feltéve, ha utána 18. életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak.

A fogyatékkal élő felnőttek legnagyobb részének sokszor egyetlen megélhetési forrása az általában alacsony összegű rokkantsági nyugdíj, rokkantsági járadék, rehabilitációs ellátás, illetve plusz juttatásként a feltételek fennállása esetén a fogyatékossg támogatás.

Sándorfalván nem működik fogyatékos személyek részére nappali ellátás.

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A legközelebb Szegeden elérhető egyéni rehabilitációs tanácsadás a megváltozott munkaképességű ügyfelek számára nyújt segítséget a számukra megfelelő munkakör, munkahely, valamint képzés meghatározásában és megtalálásában.

b) A települési önkormányzati tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége

Településünk nagy hangsúlyt fektet a fogyatékkal élők közlekedésének akadálymentesítésére és a mindennapi élethez szükséges közszolgáltatások elérése tekintetében az egyenlő hozzáférés lehetősége megteremtésére.

Ennek érdekében önkormányzatunk folyamatosan kereste azokat a pályázati forrásokat, melyek ezek megvalósítását lehetővé tették. A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos.

A Sándorfalvi Közös Önkormányzati Hivatal épületének akadálymentesítése 2008 decemberében megvalósult Európai Unió pályázati támogatással.

Az akadálymentesítés magába foglalta akadálymentesített feljáró (rámpa), akadálymentesített bejáratok, mozgáskorlátozott mellékhelyiség kialakítását, a vakok és gyengén látók részére speciális vezetőszyonyeg és feliratok, a halláskárosultak részére indukciós hurok alkalmazását.

Az alábbi intézmények, területek akadálymentesítettek pályázati források felhasználásával:

- Sándorfalvi Művelődési Ház és Könyvtár épületei
 - Sándorfalvi Pallavicini Kastély,
 - Széchenyi Ifjúsági Közösségi Központ (részben),
 - Petőfi Emlékkönyvtár
- Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény épületei
 - Idősek Klubja, Védőnői Szolgálat, Bölcsőde
- Sándorfalvi Pallavicini buszpályaudvar
- Ady Endre utca (fő utca)

Még nem teljesen akadálymentes a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat épülete. A szolgálat az épület emeleti részén található, így például kerekesszékes emberekhez a szolgálat munkatársai lemennek a földszintre.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Ma már kötelező, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség biztosítása, melynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásaként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

c) Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A települési önkormányzati intézmények, középületek akadálymentesítettsége részről már kifejtésre került, hogy az önkormányzat középületeinek akadálymentesítése az elmúlt öt év során megvalósult. Ennek köszönhetően a fogyatékkal élőknek ugyanúgy lehetősége van részt venni a Kastély épületben megrendezésre kerülő kulturális esteken, megnézni az általános iskolai ünnepségeket, könyveket kölcsönözni a könyvtárból, ellátogatni a Szociális Intézménybe.

Az előző részekben már utaltunk rá, hogy az Önkormányzati Hivatal egy köztisztviselője rendelkezik jelnyelvi ismeretekkel, így a siket és nagyothalló ügyfelek részére is személyes segítséget tudunk biztosítani a hivatali ügyintézéshez.

Önkormányzatunk lehetővé teszi a lakosság által igénybe vehető elektronikus kapcsolatot, vagyis a legfontosabb ügyintézéshez szükséges adatlapok, űrlapok, nyomtatványok letölthetőségét.

Az e-közigazgatás teljes kiépítése folyamatban van. A településen a helyi kábeltévé által megoldott a testületi ülések élő televíziós közvetítése is, mely nem csak a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét segíti elő, hanem a kábelszolgáltatást igénybe vevő lakosság információhoz jutását is.

A különböző lakó- és szolgáltató épületek esetében az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de a tapasztalatok alapján elmondható, hogy az újonnan létesülő intézmények, szolgáltató épületek esetében a kialakítás során figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre.

A város honlapja akadálymentes verzióban is elérhető, így a szükséges információ az érintettek számára könnyen elérhető, hozzáférhető. Kiemelten figyelünk a honlapon lévő információk frissítésére.

d) Munkahelyek akadálymentesítettsége

A fentiekben már kifejtésre került, hogy az Önkormányzat Hivatala, intézményei és gazdasági társasága, továbbá az oktatási-nevelési intézmények épületeinek akadálymentesítése megvalósult. Az újabb építésű intézményeknél a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően kötelező az akadálymentesítés.

Fontos az információ átadás a folyamatos szemléletformálás érdekében (például milyen kedvezmények biztosítottak megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatásakor), valamint a munkavállalók érzékenyítésére annak érdekében, hogy befogadóvá és elfogadóvá váljanak a megváltozott munkaképességű vagy fogyatékos munkavállalóval szemben. Ebben jelentős segítséget nyújthat maga a fogyatékos személy is azzal, hogy tisztában van vele, hogyan kérjen segítséget. Az érzékenyítéssel elérhető, hogy a segítő személy is tisztában legyen vele, hogyan tud jól segíteni.

e) Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Településünkön nincs helyi tömegközlekedés. A környező településekre való eljutást a helyközi buszjáratok biztosítják. A fogyatékkal élők esetében a közlekedést, ügyintézkést a házi segítségnyújtást végző gondozók, illetőleg a tanyagondnoki szolgálat munkatársai segítik.

Sándorfalva város főutcáját, az Ady Endre utcát európai uniós pályázati forrásból újíttotta fel és akadálymentesítette önkormányzatunk. Mozgássérültek számára a belvárosban parkolóhelyek, illetve a központi autóbusz pályaudvaron akadálymentes várakozóhely kerültek kialakításra.

f) Fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Településünkön nem működik kifejezetten a fogyatékkal élők nappali ellátását nyújtó intézmény.

g) Előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Sándorfalva Város Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázati rendszer keretein belül támogatásban részesíti a mozgáskorlátozottak érdekeit képviselő egyesületet, támogatást nyújt az olyan programok megvalósításához, melyek célja, hogy az egészséges és a fogyatékkal élő emberek kapcsolatot teremtsenek egymással, többet megtudjanak egymás életéről, és közösen töltsék szabadidejüket. Fentiekben részletezetteken túl egyéb pozitív intézkedések, hátránykompenzáló juttatások nem segítik a településen élő fogyatékos személyeket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek városunkban. A különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok helyi lakossághoz történő eljuttatásában természetesen mindig partner önkormányzatunk.

7.5. A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

E téma kapcsán konkrét adataink nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, nincs olyan társadalmi probléma, mely városunkban fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját.

Nem talákoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás vagy különös nehézség ért volna helyben, de városunkban is minden bizonnyal jelen vannak azok az esetleges problémák, melyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy.

Ilyen probléma lehet például, hogy sokan nem tudják, miként közeledjenek egy fogyatékkal élő személyhez, miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma, stb. Valószínűsíthető, hogy sok személynek kisebb-nagyobb nehézséget okoz a fogyatékossgal élőkkel való társas kapcsolat kialakítása.

Ezért szükséges a társadalmi szemléletformálás, az olyan érzékenyítő programok, melyek elsősorban gyermekkorban oldhatják fel eredményesen az esetleges gátlásokat, melyek a fogyatékossgal élőkkel való kapcsolatok létrejöttét akadályozzák.

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hiányosak a rendelkezésre álló adatok a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét érintő, azt befolyásoló területen, különösen az egészségügyi és szociális területen a közszolgáltatások hozzáférhetősége, igénybevétele tekintetében.	Az információs partnerség bővítése arra vonatkozóan, hogy a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a fogyatékkal élők részére, illetve, hogy mennyire veszik igénybe azokat, különösen az egészségügyi és szociális területen.
Nem teljes körű a fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés településünkön, az akadálymentes környezet nem teljes.	A fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés lehetőség szerinti folytatása településünkön pályázati források bevonásával, akadálymentes infrastruktúra kialakítása.
Kevés, esetleg téves információk a fogyatékossgal élőkről.	Nagyobb fokú nyilvánosság biztosítása, szemléletformálás a fogyatékossgal élők vonatkozásában.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közüntézmények, önkormányzati tulajdonú épületek energetikai állapotának fejlesztése.	Energetikai felújítási program folytatása pályázati források bevonásával.
Szükség lenne egy legalább 300 fő férőhelyes rendezvényközpont a programok színvonalas megtartása érdekében.	300 fő férőhelyes rendezvényközpont kialakítása.
A Sándorfalvát Szatymazzal összekötő kerékpárút felújításra szorul.	Sándorfalva-Szatymaz külterületi kerékpárút felújítása.
A Pallavicini Kastély tetőtere felújításra szorul.	Pallavicini Kastély tetőterének felújítása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma)

Az önkormányzat a kötelező és az önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít a civil szervezetek közreműködésére.

Számos szociális, köznevelési, gyermekjóléti és egészségügyi területen vonja be partnerként feladatainak ellátására a városban működő civil szervezeteket. Az önkormányzat saját költségvetéséből és pályázat útján is támogatja a civil szervezeteket.

Sándorfalván jelenleg működő civil szervezetből több szervezet tevékenysége az esélyegyenlőségi célcsoportokkal is kapcsolatos.

Településünkön jelenleg

- közfeladatot ellátó nonprofit szervezet a SÖV Sándorfalva Önkormányzati Vagyongazdálkodó Közhasznú Nonprofit Kft.
- közhasznú jogállású szervezet a Sándorfalvi Általános Iskolás Gyermekekért Közalapítvány
- gyermekek érdekvédelmére az alábbi egyesületek, alapítványok szerveződtek:
 - o Csimota Kacaj Egyesület
 - o Dél-alföldi Hivatásos Nevelőszülők Egyesülete
 - o Sándorfalvi Általános Iskolás Gyermekekért Közalapítvány
 - o Sándorfalvi Gyermekmosoly Egyesület
 - o Sándorfalvi Nagycsaládosok Egyesülete
- mozgáskorlátozottak érdekvédelmére az alábbi egyesületek szerveződtek:
 - o Sándorfalvi „Remény” Mozgáskorlátozott Egyesület
- nyugdíjasok érdekvédelmére az alábbi egyesület szerveződött:
 - o Sándorfalvi Aranykor Egyesület
 - o Sándorfalvi Őszikék Nyugdíjas Egyesület

- kulturális, városfejlesztő, városszépítő tevékenységekre az alábbi egyesületek szerveződtek:
 - Sándorfalva Város Fejlődéséért Alapítvány
 - Sándorfalvi Citerások Egyesülete
 - Sándorfalvi Kulturális Egyesület
 - Sándorfalvi Városszépítő és Környezetvédő Egyesület
- sport- és szabadidő tevékenységekre a következő egyesületek szerveződtek:
 - Dél-alföldi Egészséges Életmódot és Sporttevékenységet Támogató Alapítvány
 - Déli Farkasok Sport- és Hagyományőrző Íjász Egyesület
 - Déli Blokk Motoros Egyesület
 - Sándorfalvi Kiss Mátyás Néptánc Egyesület
 - Sándorfalvi Sport Horgász Egyesület
 - Sándorfalvi Sólymok Íjász Egyesület
 - Sándorfalvi Sport Klub Egyesület
 - Sándorfalvi Utánpótlás Közhasznú Sport Egyesület
 - Sándorfalvi Vadásztársaság
- egyéb egyesületek:
 - Első Magyar Veterán Hadi és Gépjárműtechnikai Egyesület
 - Főnix Szemléletformáló Egyesület
 - Polgárőr Egyesület Sándorfalva
 - Sándorfalva Önkéntes Tűzoltó Egyesülete
 - Sándorfalváért Alapítvány
 - Sándorfalvi Civil Szövetség
 - Sándorfalvi Ipartestület

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása

Sándorfalván nem működik nemzetiségi önkormányzat. Az egyházi és civil szereplőkkel önkormányzatunk szorosban együttműködik.

A Hetednapi Adventista Egyház Sándorfalvi Gyülekezete 2010-ben alakult 20 fővel. A közösség taglétszáma mára már átlépte a 60 főt, de nem ritka, hogy egy istentiszteleten akár 100 személy is jelen van, így új közösségi házat építettek a Dr. Bod Árpád utcában. 2023 októberében „A csodát keresed? Te Magad vagy a csoda!” címmel regionális ifjúsági napot tartottak, mely a feltöltődésről, megerősítésről, inspirációról szólt.

Sándorfalva Város Önkormányzata saját költségvetéséből, illetve pályázati rendszer keretében, lehetőségeihez képest, támogatja a civil szervezetek munkáját, programjait, kezdeményezéseit. Az érintett egyesületek a tárgyévet követő évben elszámolnak a Képviselő-testület felé a támogatási összeg felhasználásával.

Az egyesületek közös tevékenységük összehangolására megalapították a Sándorfalvi Civil Szövetséget, mely az önkormányzattól jelképes díj ellenében használatba kapta a Homokpusztai Rendezvényházat. A Civil Szövetség a csatlakozott valamennyi helyi civil szervezet képviselőjét elláthatja, így a városi szintű civil ügyekben az önkormányzatnak is legitim partnerei lehetnek.

Ennek következtében az önkormányzat maga is kiemelten erősíteni kívánja a Sándorfalvi Civil Szövetség működését, és elvárja, hogy a szövetség mind tevékenységében, mind tagsági körében bővüljön, a partnerség elve alapján vonja be körébe a lehető legtöbb aktívan működő sándorfalvi civil szervezetet.

Az önkormányzat a szociálpolitikai feladatok végrehajtása és végrehajtásának figyelemmel kísérése érdekében Szociálpolitikai Kerekasztalt hozott létre, amelyet a polgármester hív össze évente egy alkalommal.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása

Az önkormányzat tagja a Szegedi Kistérség Többcélú Társulásnak, valamint 3 jogi személyiségű társulásnak. Testvérvárosi kapcsolatot tart fenn a korábban már említett településekkel.

Az önkormányzat a város érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel.

d) A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Sándorfalván nem működik nemzetiségi önkormányzat.

e) Civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A sándorfalvi civil szervezetek a tevékenységi körükben meghatározottak szerint járnak el működésük során: ellátják tagságuk érdekképviselését, szervezik a tagok informálását, kulturális és szabadidős tevékenységét. A helyi civil szerveződések jelentős része lát el olyan tevékenységeket, melyek kapcsolódnak az esélyegyenlőségi célcsoportok hátrányainak kompenzálásához, esélyegyenlőségük előmozdításához. Ki szeretnénk emelni a mozgáskorlátozott egyesület azon törekvését, hogy az egészséges és a fogyatékkal élő emberek részére közös programot szerveznek, hogy fókuszba állítsák a fogyatékkal élő és az egészséges gyerekek, gyermekes családok kapcsolatteremtését, közös szabadidős tevékenységét, informálását. Az önkormányzat anyagi erőforrásokkal támogatja az ilyen példamutató kezdeményezéseket.

f) For-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában

For-profit szereplők főként a foglalkoztatás területén tudnak bekapcsolódni az esélyegyenlőség előmozdításával kapcsolatos tevékenységekbe. Az önkormányzat számára fontos a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekednek a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudnak lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért. A vállalkozások támogatóként jelen vannak a város rendezvényein, kezdeményezések mellé állnak és anyagilag is támogatják azokat.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Sándorfalva Város Önkormányzata rendelkezik önálló honlappal, a www.sandorfalva.hu oldallal, melyen a várost érintő információk megtalálhatók.

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzeti-ségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába

A HEP elkészítése érdekében több partnerszervezetet is megkerestük adat- és információgyűjtés, konzultáció érdekében, bevontuk az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába az érintett intézményeket, szervezeteket.

A program alapjául szolgáló helyzetelemzés, az intézkedési tervek kialakítása során felhasználásra kerültek az önkormányzat azon helyi rendeletei, helyi beszámolók, programok, koncepciók, melyek a célcsoportokat érinthetik. A megküldött adatok és esetleges kiegészítésekre vonatkozó javaslatok folyamatosan beépítésre kerültek a programba.

b) Az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot

A Szociális Kerekasztal ülésének tárgykörei közé felvételre kerül az esélyegyenlőségi program végrehajtásával kapcsolatos konzultáció, így módon biztosíthatjuk a szociális területet érintő kérdések átfogó megtárgyalását.

Az önkormányzat gondoskodik arról, hogy a HEP-et minden lakos megismerhesse.

Ennek érdekében az elfogadott HEP közzétételre kerül Sándorfalva város honlapján, így az érintettek, érdeklődők az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerhetik. Ezzel biztosított a megvalósítás folyamatos ellenőrzése. A kötelező felülvizsgálatok biztosítják a HEP folyamatos aktualizálását, az intézkedések megvalósulásának értékelését.

Az esélyegyenlőségi feladatok megismerése érdekében a településünkön működő intézmények részére megküldésre kerül a program.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot önkormányzatunk a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése I.

Célcsoport	Következtetések	
	<i>problémák beazonosítása rövid megnevezéssel</i>	<i>fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel</i>
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Magas a munkanélküliség a mélyszegénységben élők között, a szegénység egyik oka és következménye a tartós munkanélküliség. Alacsony iskolai végzettség esetén kisebb az értékteremtő munkavégzés lehetősége.	Közfoglalkoztatás lehetőségek szerinti biztosításával munka világába való átlépés elősegítése. Alacsony iskolai végzettségűek részére érettségi megszerzéséhez lehetőség biztosítása.
Gyermekek	Továbbra is jelentős a túlsúlyos gyermekek száma az általános iskolás gyerekek körében (2021/22. tanévben végzett szűrés alapján).	A gyermekek egészséges életmódra nevelése.
Nők	Szükséges a nők egészségvédelmére irányuló programok szervezése. A több gyermeket, vagy gyermeket egyedül nevelő család esetében magas a leszakadás, a szegénység kockázata.	Előadások, programok, szűrőprogramok szervezése, lehetőség szerint évente kétszer. Széleskörűbb tájékoztatás nyújtása az igénybe vehető szociális ellátásokról.
Idősek	Fokozott a veszélye a településen élő idős korosztály elszigetelődésének. Az idősek egészségi állapota gyengébb, ezért fokozott figyelmet és gyakoribb egészségügyi ellátást igényelnek.	Az idős korosztály részére programok szervezése, a programokról szóló információ széles körben való terjesztése az elszigetelődés veszélyének mérséklésére. Az idősek egészségi állapota fokozott orvosi nyomon követésének elősegítése.

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése II.

Célcsoport	Következtetések	
	<i>problémák beazonosítása rövid megnevezéssel</i>	<i>fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel</i>
Fogyatékkal élők	Hiányosak a rendelkezésre álló adatok a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét érintő, azt befolyásoló területen, különösen az egészségügyi és szociális területen a közszolgáltatások hozzáférhetősége, igénybevétele tekintetében. Nem teljes körű a fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés településünkön, az akadálymentes környezet nem teljes. Kevés, esetleg téves információk a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban.	Az információs partnerség bővítése arra vonatkozóan, hogy a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a fogyatékkal élők részére, illetve, hogy mennyire veszik igénybe azokat, különösen az egészségügyi és szociális területen. A fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés lehetőség szerinti folytatása településünkön pályázati források bevonásával, akadálymentes infrastruktúra kialakítása. Nagyobb fokú nyilvánosság biztosítása, szemléletformálás a fogyatékkal élők vonatkozásában.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások		
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
	Közütemények, önkormányzati tulajdonú épületek energetikai állapotának fejlesztése.	Energetikai felújítási program folytatása pályázati források bevonásával.
	Szükség lenne egy legalább 300 fő férőhelyes rendezvényközpont a programok színvonalas megtartása érdekében.	300 fő férőhelyes rendezvényközpont kialakítása.
	A Sándorfalvát Szatymazzal összekötő kerékpárút felújításra szorul.	Sándorfalva-Szatymaz külterületi kerékpárút felújítása.
	A Pallavicini Kastély tetőtere felújításra szorul.	Pallavicini Kastély tetőterének felújítása.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a közösség hasznos és elismert tagjai.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, és elősegítsük e csoport felzárkózását a többségi társadalomhoz, továbbá, hogy életszínvonaluk javulását a lehető legnagyobb mértékben előmozdítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítását. Nevelésük, oktatásuk befektetés a jövőbe, ezért erre kiemelt figyelmet fordítunk. Célunk továbbá a gyermekszám gyarapodásának előmozdítása, a gyermekvállalás ösztönzése, valamint városunk családbarát jellegének erősítése.

Folyamatosan odafigyelünk az időkék jólétének kérdésére, egészségügyi és szociális helyzetének alakulására, fókuszálva a megfelelő életszínvonal fenntartásának elősegítésére, az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a szerepkonfliktusok csökkentését, azaz a munka és a család összeegyeztethetőségének elősegítését, a családbarát intézkedések támogatását, valamint a nőkkel szembeni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetének minél mélyebb megismerésére, életminőségének javítására, társadalmi integrációjuk előmozdítására, illetve a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A tervezett intézkedéseket nem önkormányzatok közötti együttműködésben valósítjuk meg, ezért a táblázat „L” sora az intézkedések esetében nem került kitöltésre, nem releváns.

I.1.

A	<i>Intézkedés címe:</i>	<i>Közfoglalkoztatás lehetőségek szerinti biztosításával munka világába való átlépés elősegítése.</i>
B	Feltárt probléma megnevezése	Magas a munkanélküliség a mélyszegénységben élők között, a szegénység egyik oka és következménye a tartós munkanélküliség.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Közfoglalkoztatás lehetőség szerinti biztosítása. 1. Rövidtávon: álláskereső bevonása a közfoglalkoztatásba. 2. Középtávon: munkanélküliek száma csökken. 3. Hosszútávon: munkabért kapnak foglalkoztatást helyettesítő támogatás helyett.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz és összhangban áll annak céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. A közfoglalkoztatás éves tervezésénél annak vizsgálata, hogy lenne-e igény a közfoglalkoztatásra az önkormányzat hivatala, intézményei és gazdasági társasága részéről. Felmérés a közfoglalkoztatás időtartamára, a foglalkoztatottak számára, munkaidejére tekintettel. 2. A közfoglalkoztatási pályázat beadása a Cs-Cs. Vm. K. Szegedi Járási hivatal Foglalkoztatási Főosztályához a pályázati lehetőségek figyelembe vételével (milyen intenzitású a bértámogatás). 3. A közfoglalkoztatás végrehajtása az önkormányzat és az önkormányzati foglalkoztatók részéről a nyertes pályázat alapján kötött hatósági szerződésnek megfelelően.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2023. decembertől folyamatosan - közfoglalkoztatási igények felmérése, közfoglalkoztatási pályázat 2. 2028.12.31. - közfoglalkoztatás megvalósítása 3. 2028.12.31. - további közfoglalkoztatás lehetőség szerinti tervezése, pályázata és megvalósítása HEP teljes időszakára.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Közfoglalkoztatásban résztvevők száma, közfoglalkoztatás időtartama, munkaideje növekszik. 2. A foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők támogatásának szünetelése. 3. Bérfizetés történik foglalkoztatást helyettesítő támogatás helyett.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás - az önkormányzati közfoglalkoztatásra tervezhető, fordítható pénzügyi forrás behatárolt. Nem ismert a pályázható támogatási összeg, a bérek támogatás-intenzitása és egyéb pályázati feltételek.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	fenntartható

I.2.

A	Intézkedés címe:	Alacsony iskolai végzettségűek részére érettségi megszerzéséhez lehetőség biztosítása.
B	Feltárt probléma megnevezése	Alacsony iskolai végzettség esetén kisebb az értékteremtő munkavégzés lehetősége.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Alacsony iskolai végzettségű álláskeresőek elhelyezkedési esélyei nőnek. 1. Rövidtávon: bővülnek az alacsony iskolai végzettségű álláskeresőek álláskeresésre vonatkozó ismeretei. 2. Középtávon: az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők tovább képezik magukat. 3. Hosszútávon: javulnak az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési esélyei, csökken az álláskeresőek közti arányuk.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz és összhangban áll annak céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Tájékoztatók lebonyolításának szervezése. 2. Előadások, tájékoztatók lehetőség szerinti tervezése és megvalósítása. 3. További segítségnyújtás lehetőség szerinti tervezése és megvalósítása a HEP teljes időszakára.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - igények felmérése, tájékoztatók szervezése 2. 2028.12.31. - tájékoztatások megvalósítása 3. 2028.12.31. - további tájékoztatások lehetőség szerinti tervezése és megvalósítása HEP teljes időszakára.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Az információs program eredményessége (minél több résztvevő). 2. Bővül az alacsony iskolai végzettségű álláskeresőek álláskeresési ismerete. 3. Csökken az alacsony iskolai végzettségű álláskeresőek aránya, képzettséget szereznek.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás / anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.

II.1.

A	Intézkedés címe:	Gyermekek egészséges életmódra nevelése.
B	Feltárt probléma megnevezése	Továbbra is jelentős a túlsúlyos gyermekek száma az általános iskolás gyerekek körében (2021/22. tanévben végzett szűrések alapján).
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Gyermekekori lakosság egészségi állapotának javítása. 1. Rövidtávon: a gyermekekori lakosság egészséges életmódra vonatkozó ismereteinek bővítése. 2. Középtávon: a gyermekekori lakosság egészségtudatos életmódra ösztönzése. 3. Hosszútávon: a gyermekekori lakosság egészségi állapotának javítása, a túlsúlyos gyerekek számának csökkenése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz és összhangban áll annak céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Az egészséges életmódra és a mozgás, sportolás egészségmegőrző szerepére vonatkozó előadások szervezése gyerekeknek és szülőknek az EgészségheTRE, iskolai tanórára. 2. Települési Egészségterv készítése. A gyermekek számára a településen elérhető sportolási lehetőségek ismertetése, népszerűsítése. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2024-től folyamatos - Az egészséges életmódra és a mozgás, sportolás egészségmegőrző szerepére vonatkozó előadások szervezése gyerekeknek és szülőknek az EgészségheTRE, iskolai tanórára. 2. 2028.12.31. - A gyermekek számára a településen elérhető sportolási lehetőségek ismertetése, népszerűsítése.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. A gyerekekori lakosság részvétele a tárgykörben tartott iskolai tanórákon, EgészségheT programjain (hány fő). 2. A gyerekekori lakosság részvétele a településen elérhető sport, torna, stb. programokon (hány fő). 3. A védőnő által végzett egészségügyi szűrések alapján az általános iskolás gyerekek körében csökken a túlsúlyos gyerekek száma, aránya (hány fő, hány %).
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

III.1.

A	Intézkedés címe:	Előadások, programok, szűrőprogramok szervezése.
B	Feltárt probléma megnevezése	Szükséges a nők egészségvédelmére irányuló programok szervezése.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A nőket érintő, foglalkoztató kérdések, női érdekérvényesítés kérdései megtárgyalásának minél több lehetőség biztosítása, a felnőtt korú lakosság egészségi állapotának javítása. 1. Rövidtávon: a tárgyban rendezett előadásokon, programokon való részvétel. 2. Középtávon: szélesedik a célcsoport látóköre, javul a tájékozottsága, tapasztalatok, információk cseréje, felnőttek egészségi állapota javul. 3. Hosszútávon: fejlődik a nők érdekérvényesítési képessége, javul a felnőtt korú lakosság egészségi állapota.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz és összhangban áll annak céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Előadások tervezése, részvétel feltérképezése. 2. Előadások megtartása, melyek témája a nők érdekképviselése, érdekérvényesítése, a nőket foglalkoztató problémák. Az ilyen tárgyú civil kezdeményezések támogatása az Önkormányzat részéről. Az egészséges életmódra és a mozgás, sportolás egészségmegőrző szerepére vonatkozó előadások szervezése az Egészség hétre. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - Előadások tervezése. 2. 2028.12.31. - Előadások megtartása. 3. 2028.12.31. - Minden évben előadás az Egészség héten.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. A tárgyban rendezett előadásokon, programokon való részvétel (hány fő) 2. Szélesedik a célcsoport látóköre, javul a tájékozottsága, tapasztalatok, információk cseréje A felnőtt korú lakosság részvétele a településen elérhető sport, torna, stb. programokon. (hány fő) 3. Fejlődik a nők érdekérvényesítési képessége, javul az egészségi állapotuk.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

III.2.

A	Intézkedés címe:	Széleskörű tájékoztatás nyújtása az igénybe vehető szociális ellátásokról.
B	Feltárt probléma megnevezése	A több gyermeket, vagy gyermeket egyedül nevelő család esetében magas a leszakadás, a szegénység kockázata.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Megkönnyíteni a rászoruló családok szociális ellátások igénybe vételének lehetőségét. 1. Rövidtávon: bővülnek a rászorulóknak ismeretei a szociális juttatások vonatkozásában. 2. Középtávon: a rászoruló családok szükség esetén szociális ellátás igénylése által meg tudják oldani az azonnali problémáikat. 3. Hosszútávon: a rászoruló családok anyagi helyzete, életminősége javulhat.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz és összhangban áll annak céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Információk gyűjtése. 2. Az igénybe vehető szociális ellátásokról a szükséges információ átadása az érintett lakosok részére. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. – Tájékoztatók készítése. 2. 2028.12.31. – Tájékoztatások többféle módon történő eljuttatása a lakosság részére. 3. 2028.12.31. – Tájékoztatás évente történő aktualizálása.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Szociális ellátást kérők száma. 2. Ugyanazon területen szociális ellátást kérők száma csökken.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

IV.1.

A	Intézkedés címe:	<i>Az idős korosztály részére programok szervezése, a programokról szóló információ széles körben való terjesztése az elszigetelődés veszélyének mérséklésére.</i>
B	Feltárt probléma megnevezése	Fokozott a veszélye a településen élő idős korosztály elszigetelődésének.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az idősek elszigetelődése veszélyének csökkentése. 1. Rövidtávon: programok szervezése az idős korosztály részére. 2. Középtávon: az idősek tartalmas időtöltésének biztosítása, az idősek közösségi életben való részvételének segítése, erősítése. 3. Hosszútávon: az idősek elszigetelődésének veszélye csökken.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz, Időügyi Nemzeti Stratégia 2023-2024-hez és összhangban áll azok céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Igények megismerése, felmérése az idősek korosztály körében. 2. Kulturális és szabadidős programok szervezése kifejezetten az idős korosztály részére, az őket érintő, érdeklő kérdésekben. Az idősek közösségi életben való részvételének támogatása, az érdekképviselőket ellátó civil szervezetek támogatása az önkormányzat lehetőségeire figyelemmel. 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, az idősek elszigetelődésének csökkenése.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere, Időügyi Tanács képviselője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - Kulturális és szabadidős programok tervezése. 2. 2028.12.31. - Kulturális és szabadidős programok szervezése kifejezetten az idős korosztály részére, az őket érintő, érdeklő kérdésekben. 3. 2028.12.31. - Az idősek közösségi életben való részvételének támogatása, az idősek érdekképviselőt ellátó civil szervezetek támogatása a civil szervezetek pályázati rendszerének keretében, az önkormányzat anyagi lehetőségeire figyelemmel.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. A kulturális és szabadidős programok megvalósulása, eredményessége (hány fővel). 2. Az idősek tartalmas időtöltése, az idősek közösségi életben való részvétele erősödik (nő az idősek tagsága, részvétele a civil szervezetekben). 3. Az idősek elszigetelődésének veszélye csökken.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

IV.2.

A	Intézkedés címe:	<i>Az idők egészségi állapota fokozott orvosi nyomon követésének elősegítése.</i>
B	Feltárt probléma megnevezése	Az idők egészségi állapota gyengébb, ezért fokozott figyelmet és gyakoribb egészségügyi ellátást igényelnek.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Idők egészségi állapotának javítása. 1. Rövidtávon: az idősebb korosztály egészséges életmódra vonatkozó ismereteinek bővítése. 2. Középtávon: az idősödő korosztály egészségtudatos életmódra ösztönzése. 3. Hosszútávon: az idők egészségi állapotának javítása.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz, Időügyi Nemzeti Stratégia 2023-2024-hez és összhangban áll azok céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Előadások tervezése, részvétel feltérképezése. 2. Az egészséges életmódra és a mozgás egészségmegőrző szerepére, szűrővizsgálatok prevenciós előnyére vonatkozó előadások szervezése az időknek (pl.: Egészség hét keretén belül) 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere Időügyi Tanács képviselője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - az egészséges életmódra és a mozgás egészségmegőrző szerepére vonatkozó tájékoztatások, előadások szervezése az időknek az Egészség hét keretén. 2. 2028.12.31. - Szűrővizsgálatok prevenciós előnyére vonatkozó tájékoztatások, előadások, vizsgálatok szervezése az időknek 3. 2028.12.31. - előadások évente történő szervezése a HEP teljes időszaka alatt.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Az idősebb korosztály részvétele a tárgykörben tartott Egészség hét programjain (hány fő). 2. Az idők részvétele a programokon (hány fő). 3. Hosszú távon: csökken az idők körében a betegek száma, aránya (hány fő).
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

V.1.

A	Intézkedés címe:	<i>Az információs partnerség bővítése arra vonatkozóan, hogy a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a fogyatékkal élők részére, illetve, hogy mennyire veszik igénybe azokat, különösen az egészségügyi és szociális területen.</i>
B	Feltárt probléma megnevezése	Hiányosak a rendelkezésre álló adatok a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét érintő, azt befolyásoló területen, különösen az egészségügyi és szociális területen a közszolgáltatások hozzáférhetősége, igénybevétele tekintetében.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása. 1. Rövidtávon: a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét érintő, azt befolyásoló területen rendelkezésre álló információk bővítése 2. Középtávon: információs partnerség bővítése, működtetése a közszolgáltatást végző intézmények, és a fogyatékkal élők civil szervezete között 3. Hosszútávon: a fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása, a közszolgáltatások igénybe vétele
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz, Országos Fogyatékosügy Program 2015-2025-höz és összhangban áll azok céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Adatgyűjtés, információk gyűjtése a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét érintő, azt befolyásoló területen, különösen az egészségügyi és szociális területen a közszolgáltatások hozzáférhetősége, igénybevétele tekintetében. 2. Információs partnerség kialakítása az intézmények és az illetékes civil szervezet között (megbeszélés, értekezlet tartása, információk egyeztetése). 3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere Időügyi Tanács képviselője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - Adatgyűjtés, információk gyűjtése 2. 2028.12.31. - Információs partnerség kialakítása az intézmények és az illetékes civil szervezet között (megbeszélés, értekezlet tartása, információk egyeztetése). 3. 2028.12.31. - Fogyatékkal élők részére a közszolgáltatások hozzáféréseinek hatékonyabbá tétele.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Információk rendelkezésre állása. 2. Információs partnerség működése (megbeszélések száma). 3. Pozitív visszajelzések az érintettek részéről.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

V.2.

A	Intézkedés címe:	<i>A fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés lehetőség szerinti folytatása településünkön pályázati források bevonásával, akadálymentes infrastruktúra kialakítása.</i>
B	Feltárt probléma megnevezése	Nem teljes körű a fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés településünkön, az akadálymentes környezet nem teljes.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása. 1. Rövidtávon: az akadálymentesítés lehetőség szerinti folytatása településünkön. 2. Középtávon: a fogyatékkal élők hátrányának mérséklése 3. Hosszútávon: a fogyatékkal élők életminőségének javítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz, Országos Fogyatékosügy Program 2015-2025-höz és összhangban áll azok céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. Az akadálymentesítésre váró területek feltérképezése, vizsgálata (pl.: honlap, parkok) 2. Pályázati források keresése. Pályázat benyújtása. 3. Nyertes pályázat és az önerő rendelkezésre állása esetén az akadálymentesítés megvalósítása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere Időügyi Tanács képviselője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. - Az akadálymentesítésre váró területek feltérképezése, vizsgálata (pl.: honlap, parkok) 2. 2028.12.31. - Pályázati forrás megléte esetén pályázat benyújtása. 3. 2028.12.31. - Nyertes pályázat és az önerő rendelkezésre állása esetén az akadálymentesítés megvalósítása.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Akadálymentesítés kiterjesztése. 2. Fogyatékkal élők hátrányának mérséklése. 3. A fogyatékkal élők életminőségének javulása, pozitív visszajelzések.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

V.3.

A	Intézkedés címe:	Nagyobb fokú nyilvánosság biztosítása, szemléletformálás a fogyatékkal élők vonatkozásában.
B	Feltárt probléma megnevezése	Kevés, esetleg téves információk a fogyatékkal élőkről.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A fogyatékkal élők felé történő megfelelő segítségnyújtás. 1. Rövidtávon: a fogyatékkal élők segítségnyújtással kapcsolatos igényeinek felmérése 2. Középtávon: a fogyatékkal élők hátrányának mérséklése 3. Hosszútávon: a fogyatékkal élők életminőségének javítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentumokkal: költségvetési koncepcióval, gazdasági programmal.
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódik Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030-hoz, Országos Fogyatékosügy Program 2015-2025-höz és összhangban áll azok céljaival.
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1. A fogyatékkal élők felé történő megfelelő segítségnyújtásról tájékozódás. 2. Megfelelő segítségnyújtásról tájékoztató összeállítás. 3. Tájékoztatások szükség szerinti aktualizálása.
G	Az intézkedés felelőse	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere Időügyi Tanács képviselője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1. 2028.12.31. – Tájékozódás a megfelelő segítségnyújtásról érintett szervezetektől. 2. 2028.12.31. – Megfelelő segítségnyújtással kapcsolatos tájékoztatók készítése, szükség esetén előadás szervezése. 3. 2028.12.31. – Tájékoztatók, szükség szerint előadások aktualizálása.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1. Több és megfelelő információ rendelkezésre állása. 2. Fogyatékkal élők hátrányának mérséklése. 3. A fogyatékkal élők életminőségének javulása, pozitív visszajelzések.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosított.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)												
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet-elemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmai politikai stratégiai ákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1.	Energetikai felújítási program folytatása pályázati források bevonásával.	Közintézmények, önkormányzati tulajdonú épületek energetikai állapotának fejlesztése.	Korszerű, energiatakarékos épületek kialakítása.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Korszerű, energiatakarékos épületek kiadások csökkentése.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere	2028.12.31.	Korszerűsített, energiatakarékos épületek rendelkezésre állása az igénybevevők számára.	Humán erőforrás, anyagi, pályázati erőforrás, technikai erőforrás	Fenn-tartható	Nem releváns.
2.	300 fő férőhelyes rendezvényközpont kialakítása.	Szükség lenne egy legalább 300 fő férőhelyes rendezvényközpontra a programok színvonalas megtartása érdekében.	Több érdeklődőt befogadó, korszerű rendezvényközpont kialakítása.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Legalább 300 fő férőhelyes rendezvényközpont kialakítása.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere	2028.12.31.	Legalább 300 fő férőhelyes, korszerű épület rendelkezésre állása az igénybevevők számára.	Humán erőforrás, anyagi, pályázati erőforrás, technikai erőforrás	Fenn-tartható	Nem releváns.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	A helyzet- elemzés kö- vetkeztetése- iben feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intézke- déssel elérni kívánt cél	A célkitű- zés össz- hangja egyéb stratégiai dokumen- tumokkal	A cél kapcsolódása országos szakma- politikai stratégia- ákhöz	Az intéz- kedés tartalma	Az intéz- kedés felelőse	Az intéz- kedés megvaló- sításának határideje	Az intézke- dés ered- ményessé- gét mérő indiká- tor(ok)	Az intéz- kedés megvalósí- tásához szükséges erőforrá- sok (hu- mán, pénzügyi, technikai)	Az in- tézkedés eredmé- nyeinek fenntart- hatósága	Önkor- mányza- tok közöt- ti együtt- működés- ben meg- valósuló intézké- dés eseté- ben az együtt- működés bemutató- sa

0. Településszintű probléma

3.	Sándorfal- va- Szatymaz külterületi kerékpárút felújítása.	Sándorfalva- Szatymaz közötti kül- területi ke- rékpárút felújítása.	Költségve- tési kon- cepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Megfelelő minőségű kerékpár- utat tud- nak hasz- nálni az érintettek.	Sándor- falva Városi Önkor- mányzat polgár- mestere	2028.12.3 1.	Kerékpár- utat többen használják.	Humán erőforrás, anyagai, pályázati erőforrás, technikai erőforrás	Fenn- tartható	Nem releváns.
4.	Pallavicini Kastély tetőtérnek felújítása.	Pallavicini Kastély tető- terének fel- újítása.	Költségve- tési kon- cepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Megfelelő minőségű tetőtér kiepítés után az épület tetőtérét is lehet használni.	Sándor- falva Városi Önkor- mányzat polgár- mestere	2028.12.3 1.	Több helyi- ség rendel- kezésre állása.	Humán erőforrás, anyagai, pályázati erőforrás, technikai erőforrás	Fenn- tartható	Nem releváns.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	A helyzet- elemzés kö- vetkeztetése- iben feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intézke- déssel elérni kívánt cél	A célkitű- zés össz- hangja egyéb stratégiai dokumen- tumokkal	A cél kapcsolódása országos szakma- politikai stratégia- khoz	Az intéz- kedés tartalma	Az intéz- kedés felelőse	Az intéz- kedés megvaló- sításának határideje	Az intézke- dés ered- ményessé- gét mérő indiká- tor(ok)	Az intéz- kedés megvalósí- tásához szükséges erőforrá- sok (hu- mán, pénzügyi, technikai)	Az in- tézkedés eredmé- nyeinek fenntart- hatósága	Önkor- mányzatok közötti együttmű- ködésben megvalósu- ló intézke- dés eseté- ben az együttmű- ködés be- mutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1.	Közfoglal- koztatás lehetőségei szerinti biztosításá- val munka világába való át lépés elősegítése.	Közfoglal- koztatás lehetőség szerinti biz- tosítása.	Költségve- tési kon- cepció, gazdasági program	MNTFS 2030	A közfog- lalkoztatás végre- hajtása az önkor- mányzat és az ön- kormány- zati fog- lalkoztat- ók részé- ről a nyertes pályázat alapján kötött hatósági szerző- désnek megfele- lően.	Sándor- falva Városi Önkor- mányzat polgár- mestere	2028.12.3 1.	Közfoglal- koztatásban résztevők száma, köz- foglalkoztat- ás időtar- tama, nő- vekszik. Az FHT- ban részesü- lők támoga- tásának szünetelése, bérfizetés történik FHT he- lyett.	Humán erőforrás	Fenn- tartható	Nem releváns.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	A helyzet- elemzés kö- vetkeztetése- iben feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intéz- kedéssel elérni kí- vánt cél	A célkitű- zés össz- hangja egyéb stra- tégiai do- kumen- tumokkal	A cél kapcso- lódása országos szakma- politikai stratégia- ákhhoz	Az intéz- kedés tartalma	Az intéz- kedés felelőse	Az intéz- kedés megvaló- sításának határideje	Az intézke- dés ered- ményessé- gét mérő indiká- tor(ok)	Az intéz- kedés megvaló- sításához szükséges erőforrá- sok (hu- mán, pénzügyi, technikai)	Az in- tézkedés eredmé- nyeinek fenntart- hatósága	Önkor- mányzatok közötti együttmű- ködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttmű- ködés bemu- tatása

I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

2.	Alacsony iskolai végzettségűek részére érettségi megszerzéséhez lehetőség biztosítása.	Alacsony iskolai végzettség esetén kisebb az értéktերemítő munkavégzés lehetősége.	Alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési esélyei nőnek.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Előadók, tájékoztatók lehetősége szerinti tervezése és megvalósítása. További segítségnyújtás lehetőség szerinti tervezése és megvalósítása a HEP teljes időszaka.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere	2028.12.31.	Az információs program eredményessége. Az alacsony iskolai végzettségű álláskereső álláskeresői ismerete bővül, áranyuk csökken, mert képzettséget szereznek.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
----	--	--	--	--	------------	--	---	-------------	---	-----------------------------------	--	---------------

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet-elemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmai politikai stratégiai ákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
III. A nők helyzete, esélyegyenlősége												
1.	Előadások, programok, szűrőprogramok szervezése.	Szükséges a nők egészség-védelmére irányuló programok szervezése.	A nőket érintő, foglalkoztató kérdések, női érdekvérvényesítés kérdései megtárgyalásának minél több lehetőségbiztosítása, a felnőtt korú lakosság egészségi állapotának javítása.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTFS 2030	Előadások tartása a nőket foglalkoztató problémákról, az egészséges életmód, a mozgás, az egészségmegőrző szerepére vonatkozó előadások szervezése az Egészségshéztre.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere	2028.12.31.	Az előadásokon, programokon való részvétel Szélesedik a célcsoport látóköre, javul a tájékozottsága, tapasztalatok, információk, mozgás által egészségesebb életmód kialakulása.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Fenn tartható.	Nem releváns.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet-elemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi problémák megnevezése	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiához	Az intézkedés tartalmát	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményének fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása

III. A nők helyzete, esélyegyenlősége

2.	Széleskörű tájékoztatás az igénybe vehető szociális ellátásokról.	A több gyermek, vagy gyermeket egyedül nevelő család esetében magas a leszakadás, a szegénység kockázata.	Megkönnyíteni a rászoruló családok szociális ellátásának igénybe vételének lehetőségét.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTF S 2030	Tájékoztatás, az igénybe vehető szociális ellátásokról a szükséges információk átadása az érintett lakosok részére.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere	2028.12.31.	Ugyanazon területen szociális ellátást kérők száma csökken.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
----	---	---	---	--	-------------	---	---	-------------	---	-----------------------------------	--	---------------

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedés eléri kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiához	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetén az együttműködés bemutatása

IV. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

1.	Az időskorosztály részére programok szervezése, a programokról szóló információ széles körben való terjesztése az elszigetelődés veszélyének mérséklésére..	Fokozott a veszélye a településen élő idős korosztály elszigetelődésének.	Az idősek elszigetelődése veszélyének csökkentése.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTF S 2030 Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2024)	Kulturális és szabadidős programok szervezése, kifejezetten az idős korosztály részére, az öket érintő, érdeklő kérdésekben. Az idősek közösségi életben való részvételének támogatása.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere, Időügyi Tanács képviselője	2028.12.31.	Kulturális és szabadidős programok megvalósulása, eredményessége. Az idők tartalmas időtöltése, az idők közösségi életben való részvétele erősödik.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
----	---	---	--	--	--	---	---	-------------	---	-----------------------------------	--	---------------

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet- elemzés kö- vetkezteté- iben feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intéz- kedéssel elérmi kí- vánt cél	A célitű- zés össz- hangja egyéb stra- tégiai do- kumentu- mokkal	A cél kapcsolódása országos szak- mapoli- tikai straté- giákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intéz- kedés megvalósítási határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés be- mutatása

IV. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

	Az idősek egészségi állapotának fokozott orvosi nyomon követé- sének elő- segítése.	Az idősek egészségi állapota gyengébb, ezért foko- zott figyel- met, gyakori egészsé- ügyi ellátást igényel- nek.	Idősek egészségi állapotának javítása.	Költségvetési kon- cepció, gazdasági program	MNTF S 2030 Idős- ügyi Nemze- ti Stra- tégia 2010- 2024	Az egészséges életmódra és a mozgás egészség- ségmegőrző szerepére, szűrővizsgálatok prevenciós előnyére vonatkozó előadások szervezése az időseknek az Egészség- tén.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere, Időügyi Tanács képviselője	2028.12.31.	Az idősebb korosztály részvétele a tárgykörben tartott Egészségkép- programja- in. Csökken az idősek körében a betegek száma, aránya.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
2.												

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	A helyzet- elemzés kö- vetkeztetése- iben feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intéz- kedéssel elérni kí- vánt cél	A célkitű- zés össz- hangja egyéb stra- tégiai do- kumentu- mokkal	A cél kapcsolódása ország- os szak- mapoli- tikai straté- giákhoz	Az intézke- dés tartalma	Az intéz- kedés felelőse	Az intéz- kedés megvaló- sításának határideje	Az intézke- dés ered- ményessé- gét mérő indika- tor(ok)	Az intéz- kedés megvalósi- táshoz szükséges erőforrá- sok (hu- mán, pénzügyi, technikai)	Az in- tézkedés eredmé- nyeinek fenntart- hatósága	Önkor- mányzatok közötti együttmű- ködésben megvalósu- ló intézke- dés eseté- ben az együttmű- ködés be- mutatása

V. Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

1.	Az informá- ciós partner- ség bővítése arra vonat- kozóan, hogy a közszolgá- latásokhoz való hozzáfé- rés mennyire biztosított a fogyatékkal élők részére, illetve, hogy mennyire veszik igény- be azokat, különösen az egészségügyi és szociális területen.	Hiányosak a rendelkezés- re álló ada- tok a fogyá- tékkal élők társadalmi esélyegyen- lőségét érin- tő, azt befo- lyásoló terü- leten, külö- nösen az egészség- ügyi és szo- ciális terüle- ten a köz- szolgáltatá- sok hozzá- járhatósága, igénybevéte- le tekinteté- ben.	Költségve- tési kon- cepció, gazdasági program	MNTF S 2030 Ország- os Fogyá- tékos- ságügyi Prog- ram 2015- 2025	Információk gyűjtése a fogyatékkal élők társ- adalmi esély- egyenlőségét befolyásoló egészségügyi és szociális területen a köszolgáltatá- sok hozzá- járhatósága tekintetében.	Sándor- falva Városi Önkor- mányzat polgár- mestere, Időügyi Tanács képviselője	2028.12.3 1.	Információk rendelke- zésre állása. Információs partnerség működése. Pozitív visz- szajelzések az érintettek részéről.	Humán erőforrás, anyag erőforrás	Erőfor- rások hosszú távú megléte esetén biztosít- ható.	Nem releváns.
----	---	--	--	---	---	--	-----------------	--	---	---	------------------

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzet- elemzés kö- vetkezteté- sében feltárt esélyegyen- lőségi prob- léma meg- nevezése	Az intéz- kedéssel elérmi kí- vánt cél	A célkitű- zés össz- hangja egyéb stra- tégiai do- kumentu- mokkal	A cél kapcsoló- dása orszá- gos szak- mapoli- tikai straté- giákhoz	Az intézké- dés tartalma	Az intéz- kedés megvaló- sításának határideje	Az intézké- dés ered- ményessé- gét mérő indiká- tor(ok)	Az intéz- kedés megvalósi- tásához szükséges erőforrá- sok (hu- mán, pénzügyi, technikai)	Az in- tézkedés eredmé- nyeinek fenntart- hatósága	Önkor- mányzatok közötti együttmű- ködésben megvalósu- ló intézke- dés eseté- ben az együttmű- ködés be- mutatása

V. Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

	A fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítés lehetősége szerinti folytatása települé- sünkön pá- lyázati for- rások bevo- násával, akadály- mentes inf- rastruktúra kialakítása..	Nem teljes körű a fizikai, infor- mációs és kommuniká- ciós aka- dálymentesí- tés települé- sünkön, az akadálymen- tes környe- zet nem tel- jes.	A fogyatékkal élők esély- egyenlősé- gének biz- tosítása.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTF S 2030 Országos Fogyatékos- sági Program 2015- 2025	Az akadálymentesítésre váró területek feltérképezése, vizsgálata. Pályázati források keresése. Pályázat benyújtása. Nyertes pályázat és az önrő rendelkezésre állása esetén az akadálymentesítés megvalósítása.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere, Időügyi Tanács képviselője	2028.12.31.	Akadálymentesítés kiterjesztése. Fogyatékkal élők hátrányának mérséklése. A fogyatékkal élők életminőségének javulása, pozitív visszajelzések.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
2.												

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedés elérése kiértékelés cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A célkapcsolódási országos szakpolitikai stratégiához	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartásának hatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása

V. Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

3.	Nagyobb fokú nyilvánosság biztosítása, szemléletformálás a fogyatékos-sággal élők vonatkozásában.	Kevés, esetleg téves információk a fogyatékos-sággal élőkrol.	Költségvetési koncepció, gazdasági program	MNTF S 2030 Országos Fogyatékos-sági Program 2015-2025	A fogyatékkal élők felé történő megfélemlítésről tájékoztató.	Sándorfalva Városi Önkormányzat polgármestere, Időügyi Tanács képviselője	2028.12.31.	Több és megfelelő információ rendelkezésre állása. Fogyatékkal élők hátrányának mérésére. A fogyatékkal élők életminőségének javulása, pozitív visszajelzések.	Humán erőforrás, anyagi erőforrás	Erőforrások hosszú távú megléte esetén biztosítható.	Nem releváns.
----	---	---	--	--	---	---	-------------	--	-----------------------------------	--	---------------

3. Megvalósítás

3.1. A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2. A megvalósítás folyamata

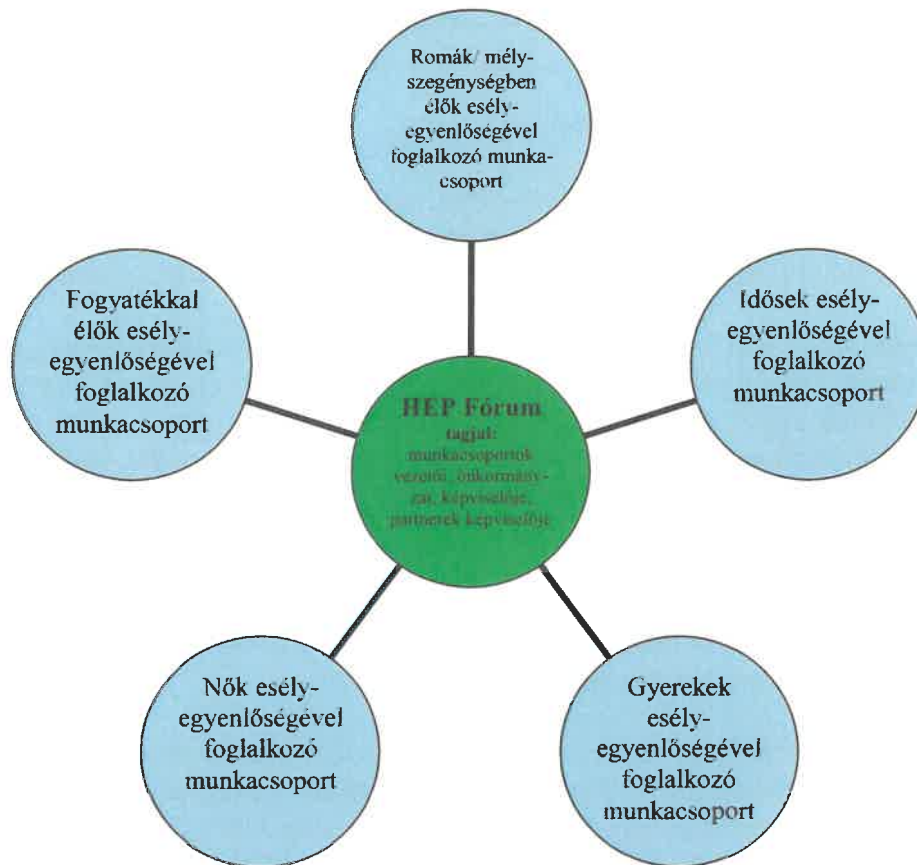
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2000 fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórum javasolt összetétele:

Tagok:

- a település polgármestere és jegyzője,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői.

Állandó meghívottak:

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- tankerületi központ képviselője,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4. Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi.

Így

- o felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- o figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- o támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- o kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

- az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6. *Érvényesülés, módosítás*

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

- I. Sándorfalva Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.
- II. Ezt követően Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 178/2023.(XI.30.) Kt. határozatával elfogadta.
- III. Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot 2025. évben felülvizsgálta, a 116/2025.(IX.25.) Kt. határozatával elfogadta.

Melléklet: képviselő-testület elfogadó határozatának kivonata

Sándorfalva, 2025. szeptember 26.

Gajdosné Pataki Zsuzsanna
polgármester

